

ISHE
INTERNATIONAL
SYMPOSIUM ON
HISTORY EDUCATION

ISHE 2025

XI. XI.
ULUSLARARASI INTERNATIONAL
TARİH EĞİTİMİ SYMPOSIUM ON
SEMPOZYUMU HISTORY EDUCATION

2-4 Eylül 2025

2-4 September 2025

NEVŞEHİR

www.ishe.org.tr

BİLDİRİ ÖZETLERİ
ABSTRACTS

 ishe_utes

 ishe_utes

 ISHE_UTES

 ISHE_UTES

 utes.ishe@gmail.com

XI. ULUSLARARASI TARİH EĞİTİMİ SEMPOZYUMU BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTAPÇIĞI

11th INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON HISTORY EDUCATION BOOK OF ABSTRACTS

Yayına Hazırlayanlar / Edited by

Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞEK

Doç. Dr. İbrahim TURAN

Dr. Eyüp CÜCÜK

Dr. M. Talha ÖZALP

Dr. M. Alper CANTİMER

Kapak Tasarımı / Cover Design

Hanife Sultan ŞAFAK

2-4 Eylül 2025

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Nevşehir, TÜRKİYE

September 2-4, 2025

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University

Nevşehir, TÜRKİYE

<https://www.ishe.org.tr/>

ONUR KURULU / HONORARY COMMITTEE

Ali FİDAN – Nevşehir Valisi

Prof. Dr. Semih AKTEKİN – Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Mustafa SAFRAN – Tarih Eğitimcileri Birliği Derneği Başkanı

Prof. Dr. Mustafa TAHİROĞLU - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı

Yusuf YAZICI - Nevşehir İl Milli Eğitim Müdürü

DÜZENLEME KURULU / ORGANIZING COMMITTEE

Dr. M. Talha ÖZALP (Koordinatör)– Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞEK – İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Prof. Dr. Bahri ATA – Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Selahattin KAYMAKCI – Kastamonu Üniversitesi

Doç. Dr. İbrahim TURAN – İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Doç. Dr. Ersoy ÇARKIT – Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Dr. Eyüp CÜCÜK – İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Dr. M. Alper CANTİMER – Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Dr. Yıldırım KARADAĞ – Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Arş. Gör. Mehmet YAVAŞ – Kastamonu Üniversitesi

BİLİM KURULU / SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Adnan ALTUN – Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet DOĞANAY – Çukurova Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet KATILMIŞ – Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Sait CANDAN – Karabük Üniversitesi

Prof. Dr. Alan HODKINSON – Liverpool Hope University, England

Prof. Dr. Alexander KHODENOV – Yaroslav University, Russia

Prof. Dr. Ali YILMAZ – Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Aslı AVCI AKÇALI – Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Aydın GÜVEN – Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Ayten KİRİŞ AVAROĞULLARI – Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Prof. Dr. Bahadır KILCAN – Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Banu ÇULHA ÖZBAŞ – Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Betül BATIR – İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Prof. Dr. Beytullah KAYA– İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Prof. Dr. Benediktas SETKUS – Educational Sciences University, Lithuania

Prof. Dr. Bülent AKBABA – Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Cemal AVCI – Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Prof. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSA – Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK– Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Cengiz ÖZMEN – Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Prof. Dr. Dursun DİLEK – Sinop Üniversitesi

Prof. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU – Trabzon Üniversitesi

Prof. Dr. Elisabeth ERDMANN – Universität Bamberg, Deutschland

Prof. Dr. Emine ALTUNAY ŞAM – Amasya Üniversitesi

Prof. Dr. Eray ALACA – Giresun Üniversitesi

Prof. Dr. Erdal ASLAN – Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Erkan DİNÇ – Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Erkan YEŞİLTAAŞ – Cumhuriyet Üniversitesi
Prof. Dr. Ersin TOPÇU – Amasya Üniversitesi
Prof. Dr. Fahri KILIÇ – Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Fatih YAZICI – Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma ÜNAL – Bartın Üniversitesi
Prof. Dr. Filiz MEŞECİ GIORGETTI – İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Prof. Dr. Gülçin DİLEK – Sinop Üniversitesi
Prof. Dr. Güray KIRPIK – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Hakan AKDAĞ – Mersin Üniversitesi
Prof. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM – İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Halil TOKCAN – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Hamza KELEŞ – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan AKGÜNDÜZ – İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Prof. Dr. Hasan IŞIK – Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN – Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin KÖKSAL – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim ŞİRİN – Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU – Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Kadir ULUSOY – Mersin Üniversitesi
Prof. Dr. Kaya YILMAZ – Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Prof. Dr. Kibar AKTIN – Sinop Üniversitesi
Prof. Dr. Kubilay YAZICI – Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Prof. Dr. Maria REPOUSI – Thessaloniki University, Greece
Prof. Dr. Mehmet AÇIKALIN – İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Prof. Dr. Mehmet AKPINAR – Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Ali ÇAKMAK – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet ŞAHİNGÖZ – Emekli Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Mesut ÇAPA – Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Meliha KÖSE – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Muammer DEMİREL – Bursa Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa GÜNDÜZ – Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa SAFRAN – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN – Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ŞANAL – Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Necdet HAYTA – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Nuri KOSTÜKLÜ – Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Nuri YAVUZ – Artvin Çoruh Üniversitesi
Prof. Dr. Oğuzhan KARADENİZ – Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Prof. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ – Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Prof. Dr. Özgür AKTAŞ - Kafkas Üniversitesi
Prof. Dr. Penelope HARNETT – University of the West of England, England
Prof. Dr. Rahmi ÇİÇEK – Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Refik TURAN – Aksaray Üniversitesi
Prof. Dr. Refik TURAN – Emekli Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Salih ÖZBARAN – Emekli Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Selman Tunay KAMER – Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Semih AKTEKİN – Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Serpil SÜRMELİ – Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Sezai ÖZTAŞ – Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Seyfi KENAN – Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Süleyman İNAN – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Şahin ORUÇ – Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Şerifnaz Gülin KARABAĞ – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Tercan YILDIRIM – Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Prof. Dr. Togay Seçkin BİRBUDAK – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Tuba ŞENGÜL BİRCAN – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ufuk ŞİMŞEK – Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Yahya AKYÜZ – Emekli Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Yasin DOĞAN – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Yaşar KOP - Kafkas Üniversitesi
Prof. Dr. Yücel KABAPINAR – Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Zafer TANGÜLÜ – Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Zekerya AKKUŞ – Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet VURGUN – Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Akif PAMUK – Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Arzu BOY – Kafkas Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşegül Nihan EROL ŞAHİN – Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Ekrem Zahid BOYRAZ – Çankırı Karatekin Üniversitesi
Doç. Dr. Erol ÇIYDEM – Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma GÜLTEKİN – Aksaray Üniversitesi
Doç. Dr. Genç Osman İLHAN – Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Gönül Türkan DEMİR – Amasya Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan ASLAN – Kafkas Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan GÜNAL – Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Hayati ADALAR – Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Doç. Dr. Hülya Çelik - Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim DEMİRBAŞ – Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim SARI – Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Doç. Dr. Jairo RODRÍGUEZ-MEDINA – University of Valladolid, Spain
Doç. Dr. Koray TOPTAŞ – Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Kubilay ATİK - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. M. Ahmet TOKDEMİR – T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı
Doç. Dr. Mehmet ELBAN – Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Meral METİN GÖKSU – Kafkas Üniversitesi
Doç. Dr. Muhammet AVAROĞULLARI – Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa İÇEN – Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Namık ÇENCEN – Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Neval AKÇA BERK – Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Osman AKHAN – Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Osman OKUMUŞ – Aksaray Üniversitesi
Doç. Dr. Ramazan ALABAŞ – Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Ramazan KAYA – Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Selçuk ILGAZ – Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Servet HALİ – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Doç. Dr. Tevfik PALAZ – Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Tuğba SÖMEN – Kafkas Üniversitesi
Doç. Dr. Yakup AYAYDIN - Milli Eğitim Bakanlığı
Doç. Dr. Zekeriya Fatih İNEÇ – Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Dr. Adem DAĞAŞAN - Kafkas Üniversitesi
Dr. Besime Arzu GÜNGÖR AKINCI – Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Dr. Can Eyüp ÇEKİÇ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Esra İZMİR – Sinop Üniversitesi
Dr. Fatih KILIÇ - Kafkas Üniversitesi
Dr. Hamide KILIÇ – Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Pelin İSKENDER KILIÇ – Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Sena COŞĞUN KANDAL – Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Dr. Tuğba TURGUT – Amasya Üniversitesi
Dr. Yücel Atila ŞEHİRLİ – Trakya Üniversitesi
Dr. Dean SMART – University of the West of England, England
Dr. Enes ÖZ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Fatih ABANOZ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Fatma Özge BAYRAM – Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi
Dr. Ahmet KORKMAZ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

SEKRETERYA / SECRETARIAT

Arş. Gör. Bedri Nejat YÜZÜAK - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Arş. Gör. Yusuf YILMAZ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Arş. Gör. Onur Can KOLAY - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Arş. Gör. Feyza DALKILIÇ CÜRMEN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Arş. Gör. Gülnur Nermin EFEÖĞLU - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Arş. Gör. Berfin ÖZMEN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Arş. Gör. Büşra YAMANGİL (Rehber) - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Hanife Sultan ŞAFAK (Grafik Tasarım)
Eda UYGUR (Grafik Tasarım)
Eda DİNÇER - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Gülşah Nazlı OĞUZ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Emine Büşra KAYA - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Bilge YEŞİL - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Kübra HANEDAR - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Kübra SOYSAL – Mersin Üniversitesi

AKADEMİSYEN TEMSİLCİ / ACADEMIC REPRESENTATIVE

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ev sahipliğinde 2.09.2025-04.09.2025 tarihleri arasında gerçekleştirilecek olan “XI. Uluslararası Tarih Eğitimi Sempozyumu (ISHE 2025)” için Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı’nın 15.06.2023 10 sayılı oturumunda alınan karar uyarınca Prof. Dr. Mustafa TAHİROĞLU ve Doç. Dr. Ersoy ÇARKIT “Akademisyen Temsilcisi” olarak görevlendirilmiştir.

Ebru AKYÜREK.....	21
ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ EĞİTİM KONUSU GÖRSELLERİN GÖSTERGEBİLİMSEL ANALİZİ.....	23
Prof. Dr. Gül TUNCEL	23
Sena GEZGİNCİ	23
AZERBAIJAN TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM MATERYALLERİNİN ÖNEMİ.....	25
Doç. Dr. Samire MEMMEDOVA.....	25
TÜRKLERE AİT KAYA RESİMLERİNİN TARİH EĞİTİMİNDE KULLANILMASI	27
Cansu Erva IŞIK.....	27
Özge TÖMÜKLÜ.....	27
KÜLTÜR MİRASLARIMIZ OYACILIK VE YAZMACILIK İLE İLGİLİ BİR TARİH DERSİ ETKİNLİĞİ TASARIMI	29
Ece EKER	29
Perihan Zeynep YILDIZ	29
TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ÖĞRETİM PROGRAMLARINA GÖRE HAZIRLANAN DERS KİTAPLARININ KADIN TARİHİ AÇISINDAN İNCELENMESİ	31
Dr. Melis AKAY ŞAHİN.....	31
Prof. Dr. Mehmet AÇIKALIN	31
9. SINIF TARİH DERS KİTABININ ERDEM-DEĞER-EYLEM BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	33
Dr. Tuğba TURGUT	33
Dr. Dilara ÇAYCI KARAKÖSE.....	33
CUMHURİYET DÖNEMİ BOYUNCA TARİH DERS KİTAPLARINDA OSMANLI SİYASİ TARİHİ ANLATISI.....	35
Dr. Mehmet Alper CANTİMER	35
MECLİS-İ KEBİR-İ MAARİF'İN TARİH DERS KİTAPLARI BASIMINDAKİ ROLÜ VE TALİM VE TERBİYE KURULU İLE BENZERLİĞİ: ARŞİV BELGELERİ İŞİĞİNDE BİR İNCELEME	37
Elif YASLI	37
Prof. Dr. Uğur ÜNAL.....	37
TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ORTAÖĞRETİM TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN KÜLTÜREL MİRAS OKURYAZARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ	39
Dr. Çağrınur SAĞ.....	39
Dr. Tuğba TURGUT	39

TYMM ORTAÖĞRETİM TARİH ve T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK HEDEF VE AMAÇLARININ İNCELENMESİ..... 41

Erol KÖMÜR 41

Mustafa ÖZGÜR 41

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ORTAÖĞRETİM TARİH DERSİ (9, 10 VE 11. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ ÖĞRENME ÇIKTILARININ ERDEM-DEĞER-EYLEM ÇERÇEVESİNDE YER ALAN DEĞERLER AÇISINDAN ANALİZİ..... 43

Dr. Neslihan ÖZDEMİR 43

Mustafa Salih GÜNDAŞ 43

2024 ORTAÖĞRETİM TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN KÜLTÜRLERARASI EĞİTİM PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ 45

Arş. Gör. Arzu CANTÜRK..... 45

ÖĞRETMEN ADAYLARININ “ANAKRONİZM” KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI..... 47

Arş. Gör. Şeyda MARANCI 47

TARTIŞMALI BİR KONUYA BÜTÜN TARAFLARIN GÖZÜYLE BAKABİLMEK: TARİH ÖĞRETMEN ADAYLARININ DEVŞİRME SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ..... 49

Doç. Dr. Ramazan KAYA..... 49

Doç. Dr. Hasan GÜNAL 49

TARİH ÖĞRETİMİNDE MAVİ VATAN: ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE DAYALI BİR DEĞERLENDİRME..... 51

Kübra SOYSAL 51

Prof. Dr. Hakan AKDAĞ 51

Dr. M. Talha ÖZALP 51

FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN TÜRK İSLAM BİLİM TARİHİ BİLGİ KAYNAKLARI: NEVŞEHİR ÖRNEĞİ 53

Doç. Dr. Davut SARITAŞ..... 53

AZERBAYCAN TARİHYAZIMININ GELİŞİMİ..... 55

Günay ŞÜKÜROVA 55

IX. VE XIII. YÜZYILLAR ARASINDA KARADENİZ'İN KUZEYİNDEKİ TÜRK KAVİMLERİNİN TARİH YAZIMINDA POVEST' VREMENNİH LET ADLI KRONİĞİN ÖNEMİ..... 57

Merve Cansu SAMAT..... 57

Prof. Dr. Mehmet Suat BAL 57

KARABAĞ'IN 19. YÜZYIL TARİHİ COĞRAFIYASININ TARİH YAZIMI: ÇEŞİTLİ YAKLAŞIMLAR VE ANALİZLER	59
Dr. Elşan ASLANOV	59
İDEOLOJİK YÖNELİMLİ TARİH EĞİTİMİNİN İTALYA'DAKİ ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: 1960'LI YILLARA ELEŞTİREL BİR BAKIŞ	61
Dr. Murat Kaan YILDIZ	61
2024 TARİH ÖĞRETİM PROGRAMININ OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ	63
Ömer BİNEKÇİ	63
Prof. Dr. Cevdet KIRPIK	63
Doç. Dr. Galip ÖNER	63
BİR ANITTA TARİH VE DEĞER ÖĞRETİMİ: TALAS HOCALI ANITI ÖRNEĞİ .	65
Prof. Dr. Cevdet KIRPIK	65
Doç. Dr. Galip ÖNER	65
Sebiha KIRPIK	65
TÜRKİYE'DE FİLANTROPİNİN SOSYAL HAFİZADAKİ YOLCULUĞU	67
Meryem CENGİZ	67
Prof. Dr. Çağrı ÖZTÜRK DEMİRBAŞ	67
HAFİF DÜZEY ZİHİN YETERSİZLİĞİ OLAN ÖĞRENCİLER İÇİN YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ BİLİM TARİHİ ETKİNLİK TASARIMI VE DEĞERLENDİRMESİ	69
Arş. Gör. Bedri Nejat YÜZÜAK	69
Arş. Gör. Onur Can KOLAY	69
Arş. Gör. Yusuf YILMAZ	69
TARİH ÖĞRETMENLERİNİN OKUL TEMELLİ PLANLAMA ÇALIŞMALARI	71
Arş. Gör. Cahide KAYIŞ	71
Doç. Dr. Akif PAMUK	71
Prof. Dr. Selahattin KAYMAKCI	71
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE OKUTULAN “KIBRIS VE KIBRIS TÜRK TARİHİ 10” DERS KİTABINDA MİLLÎ KİMLİK İNŞASI	73
Hüseyin Ozan UYUMLU	73
Ecrin KOZAN	73
İpek KOZAN	73
9. SINIF TARİH DERS KİTABINDAKİ DİJİTAL İÇERİĞE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ	75
Fatma Bahar ÇİRCİR	75
O'NUN HİKAYESİ	77

Dr. Hamide KILIÇ	77
Doç. Dr. İbrahim TURAN.....	77
TÜRKİYE VE GÜNEY KORE TARİH DERS KİTAPLARINDA BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİ ANLATISI HAKKINDA BİR İNCELEME	79
Şeyma Nur DOĞU	79
Jaekeun JANG.....	79
MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN GÖZÜYLE TARİH DERSİ - TARİH EĞİTİMİ	81
Prof. Dr. İbrahim Caner TÜRK.....	81
YAŞAR ÇAĞLAYAN'IN TARİH EĞİTİMİNE KATKILARI	83
Melisa GÜNAKAN.....	83
Prof. Dr. Bahri ATA.....	83
OSMANLI DEVLETİ SON DÖNEMİ TARİH YAZARLARINDAN ALİ REŞAT BEY VE TARİH EĞİTİMİ	85
Safiye Işıl KARATUTLU	85
Prof. Dr. Mehmet Suat BAL	85
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE TARİHSEL DÜŞÜNME BECERİLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	87
Fazilet GÜNAYDIN.....	87
SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA TARİHSEL CANON'UN İNŞASI	89
Berra BULUT.....	89
Prof. Dr. Ersin TOPÇU	89
SOSYAL BİLGİLER DERS KİTABINDA TARİHİ MEKÂNLARIN YER ALMA DURUMU.....	91
Prof. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN	91
Arş. Gör. Alperen ÇALIŞKAN.....	91
DİSİPLİNLER ARASI TARİH EĞİTİMİ: 2024 SOSYAL BİLGİLER DERS PROGRAMI VE 5. SINIF DERS KİTABINDA SANAT, EDEBİYAT VE COĞRAFYA İLİŞKİLERİ	93
Dr. Gökhan ABANOZ	93
TARİH YAPMAK VE ANLAM YARATMAK: GESCHWISTER SCHOLL TARİH ATÖLYESİ DENEYİMLERİNİN FENOMENOLOJİK ANALİZİ.....	95
Dr. Eyüp CÜCÜK	95
Dr. Feride DURNA	95
KADİM MİRASIN İZİNDE: ACEMHÖYÜK BAĞLAMDA GENÇLERİN YEREL TARİH FARKINDALIĞININ İNCELENMESİ.....	97
Emin Alperen TURGUT	97

İZMİR'İN ÇOK KÜLTÜRLÜ YAPISINDA SEFERAD, REMBETİKO VE ZEYBEK: YEREL TARİH EĞİTİMİNDE MÜZİĞİN KATKISI	99
Ceren BOZKURT.....	99
Elif YILMAZLAR	99
Mustafa Kağan YOZGATLIGİL.....	99
2018- 2019 SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA YER ALAN MÜZELERİN VE TARİHİ MEKANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	101
Dr. Ayşe ÖZDEMİR KIZILKAN	101
Büşra EKİCİ	101
ANNE MÜZESİ'NDE DUYGUSAL AĞ TEMELLİ KÜLTÜREL MİRAS ETKİNLİĞİ	103
Doç. Dr. Ayşegül Nihan EROL ŞAHİN	103
SOVYET VE AZERBAIJAN TARİHÇİLİĞİNDE ÖMER FAİĞ NEMANZADEH'İN AYDINLANMA GÖRÜŞLERİNE YAKLAŞIMLAR.....	105
Doç. Dr. Sevinc QASIMOVA.....	105
FINDIKLILI SÜLEYMAN EFENDİ TARAFINDAN KALEME ALINAN NUSRETNAME ADLI ESER ÜZERİNDEN OSMANLI TARİH YAZIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	107
Dr. Fatih ABANOZ	107
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ ULUS HAFIZASINI NASIL ANIMSAR?	109
Hüseyin Ozan	109
Prof. Dr. Tercan Yıldırım	109
Nefise DURGUT	109
KÖY ENSTİTÜLERİ MODELİ: AKSU ÖRNEĞİ VE CUMHURİYET İDEOLOJİSİNİN YAYILIŞI	111
Dr. Gülnaz GEZER ESEN	111
YAYGIN EĞİTİM ÖRNEĞİ OLARAK ALİ OKULLARI.....	113
Gözde KETENCİ	113
OSMANLI MODERNLEŞMESİ VE KADIN: II. MEŞRUTİYET DÖNEMİNDE DARÜLMUALLİMÂT	115
Prof. Dr. Mehmet Salih ERKEK	115
TÜRK EĞİTİM REFORMLARININ TÜRK ROMANLARINA YANSIMALARI.....	117
Erol Emre SAYIL.....	117
OSMANLI DEVLETİ'NİN KIZ ÖĞRETMEN OKULU DÂRÜLMUALLİMÂT'TA VERİLEN ANA DİL VE YABANCI DİL EĞİTİMLERİ (1870-1908)	119
Bekir KARACA	119

TARİH EĞİTİMİNDE VATANSEVERLİK DEĞERİNE YÖNELİK FARKINDALIK OLUŞTURULMASINDA BİYOGRAFİ TEMELLİ ETKİNLİKLERİN KULLANILMASI	121
Ahmet KALKAN	121
Dr. Cemile AÇIL	121
MÂNİ VE TÜRKÜLER ÖRNEĞİNDEN KÜLTÜREL MİRASIMIZIN TARİH DERSLERİNE YANSITILMASI	123
Dora HOROZ	123
LİSELERE GEÇİŞ SINAVI SORULARININ (2018-2025) TARİHSEL DÜŞÜNME BECERİLERİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	125
Prof. Dr. Banu ÇULHA ÖZBAŞ.....	125
Zeynep Esra BAYRAK.....	125
LİSE ÖĞRENCİLERİNİN TARİH TEMALİ DİJİTAL OYUNLARA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI.....	127
Muhammed ERDOĞAN	127
Doç. Dr. Ayşegül Nihan EROL ŞAHİN	127
MİLLİ MÜCADELE TARİHİ ÖĞRETİMİNDE KAVRAM HARİTALARI TEKNİĞİNDEN YARARLANILMASI: SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ ÖRNEĞİ.....	129
Dr. Enes ÖZ.....	129
OSMANLI'DA EĞİTİMİN MODERNLEŞMESİ SÜRECİNDEKİ ETKİLENMELERE BİR ÖRNEK OLARAK SELİM SİRRI (TARCAN)'IN MACARİSTAN VE ROMANYA'DAKİ EĞİTİM SİSTEMİ HAKKINDAKİ RAPORLARI	131
Doç. Dr. Erol ÇİYDEM	131
OKUL RADYOSU	133
Doç. Dr. Sabri BECERİKLİ.....	133
Yasemin HAZIROĞLU	133
II. DÜNYA SAVAŞI YILLARINDA TÜRKİYE'DE MİLLÎ TARİH EĞİTİMİ POLİTİKALARI: TBMM ZABIT CERİDELERİ İŞİĞİNDA BİR ANALİZ.....	135
Dr. Ahmet KORKMAZ.....	135
ÇEVRESEL TARİH YAKLAŞIMI ÇERÇEVESİNDE 9. SINIF TARİH DERS KİTAPLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME	137
Dr. F. Özge BAYRAM KARADAĞ.....	137

ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİNDE TÜRK TARİH TEZİNE YÖNELİK ELEŞTİRİLER VE KARŞI CEVAPLAR

Prof. Dr. Mehmet AKPINAR

Trabzon Üniversitesi

makpinar66@yahoo.com

Enes KÜÇÜK

Trabzon Üniversitesi

kkosmanoglu@outlook.com

ÖZET

Osmanlı Devleti'nin son dönemine hâkim olan tarih yazım anlayışı Cumhuriyet kurulduktan sonra da belirli ölçüde etkisini sürdürmüştür. Türk çocuklarına millî tarih diye okutulan ders kitapları ve bu kitapların dayandığı programlar yalnızca padişah isimlerinden ibaret bir hâl almıştır. Zamanla tarih öğretimini padişah isimlerini ezberletmek gibi basit bir oyuncağa dönüştüren bu durum, Cumhuriyet kurulduktan sonra dönemin aydın ve tarihçileri arasında uzun süren bir tartışma ortamı doğurmuştur. 1931 yılında Atatürk'ün öncülüğünde Türk Tarih Kurumu'nun kurulmasıyla birlikte tarih yazım ve öğretimine yeni bir yön çizilmiştir. Türk Tarih Tezi olarak adlandırılan yeni bir tarihsel kurgulama yoluna gidilmiştir. 1930'lu yıllarda baskın bir ideolojik unsur hâline gelerek tarih yazım anlayışının merkezine yerleşen Türk Tarih Tezi, ortaya atıldığı dönemde birtakım eleştirilere de maruz kalmıştır. Bu çalışmada 1930'lu yıllarda Türk Tarih Tezine yönelik eleştirileri ve bu eleştirilere verilen karşı cevapları ortaya koymak amaçlanmaktadır. Nitel araştırma desenlerinden tarihsel durum çalışması olarak tasarlanan çalışmada teze yöneltilen eleştirileri ve karşı cevapları ortaya koymak için Türk Tarih Kurumu Kongrelerinin zabıtları doküman incelemesi tekniğiyle incelenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda Türk Tarih Tezin Orta Asya'nın kuruması, bilimsel dayanağının zayıflığı, Türklerin kökeni, Osmanlı tarihinin ihmal edilmesi ve birtakım Eski Çağ kavimlerinin Türk sayılması gibi belli başlı konular üzerinden eleştirilere tabi tutulduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Erken cumhuriyet dönemi, tarih yazımı, Türk tarih tezi, eleştiriler, karşı cevaplar

CRITICISMS OF THE TURKISH HISTORY THESIS AND COUNTERARGUMENTS IN THE EARLY REPUBLICAN PERIOD

Prof. Dr. Mehmet AKPINAR
Trabzon University
makpinar66@yahoo.com

Enes KÜÇÜK
Trabzon University
kkosmanoglu@outlook.com

ABSTRACT

The historiographical understanding that dominated the late period of the Ottoman Empire continued to a certain extent after the establishment of the Republic. The textbooks taught to Turkish children as national history and the curricula on which these books were based consisted merely of the names of sultans. Over time, this situation which reduced the teaching of history to a simple exercise of memorizing the names of sultans, gave rise to a long-lasting debate among the intellectuals and historians of the Republic era. With the establishment of the Turkish Historical Society under the leadership of Atatürk in 1931, a new direction was drawn for historiography and history teaching, and a new historical construction called the Turkish History Thesis was put forward. The Turkish History Thesis, which became a dominant ideological element in the 1930s and took its place at the center of historiography, was also subjected to various criticisms at the time it was introduced. This study aims to reveal the criticisms directed at the Turkish History Thesis in the 1930s and the counterarguments given to these criticisms. Designed as a historical case study, one of the qualitative research designs, the study examined the minutes of the Turkish Historical Society Congresses using the document analysis technique in order to identify the criticisms of the thesis and the responses to them. The data obtained were analyzed through content analysis. As a result of the research, it was observed that the Turkish History Thesis was criticized mainly on certain issues such as the drying up of Central Asia, the weakness of its scientific basis, the origin of the Turks, the neglect of Ottoman history, and the classification of certain ancient tribes as Turks.

Keywords: Early republican period, historiography, Turkish history thesis, criticisms, counterarguments

TARİH YAZIMINDA ELEŞTİREL VE ÇOĞULCU BİR PARADİGMA: TÜRKİYE’DE TARİHÇİLİĞİN YENİDEN İNŞASI İÇİN BİR BİLDİRİ

Samet MEYDANCI

İstanbul Üniversitesi

s.meydanci@ogr.iu.edu.tr

ÖZET

Hazırlanmış olduğum bu çalışma; Türkiye'deki tarih yazımı ve tarih eğitiminin ideolojik sınırlarını sorgulayarak, eleştirel ve çoğulcu bir paradigma ihtiyacını dile getirir. Tarih, nesnel bir bilim olmaktan ziyade tarihçilerin ideolojik, kültürel ve politik önyargılarıyla şekillenen bir anlatı olarak inşa edilmektedir. Bilhassa Türkiye'de Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana egemen olan pozitivist ve milliyetçi tarih yazımı, tarihsel gerçekliği dar bir çerçeveye hapsedmiş, muhtelif toplumsal grupların (azınlıklar, kadınlar, işçiler vb.) anlatılarını dışlamıştır. Pozitivist tarih yazımı, nesnel bilgi üretimi iddiasıyla ideolojik etkileri gizlerken; milliyetçi tarih yazımı ise tarihi, ulusal kimliği pekiştiren bir propaganda aracına dönüştürmüştür. Bu durum tarih eğitiminde de kendini göstermekte, ezberci müfredatlar ve resmi anlatılar, eleştirel düşünceyi bastırmaktadır. Halbuki tarih eğitimi yalnızca bilgi aktarımı değil, eleştirel düşünmenin, etik değerlerin ve tarihsel bilinçlenmenin bir aracıdır. Çalışma, yeni bir tarihçilik anlayışının temel ilkelerini belirlemeyi hedefler. Buna göre, tarihçiler kendi ideolojik duruşlarını şeffaf biçimde ortaya koymalı; tarih yazımı ise çoğulcu, disiplinlerarası ve toplumla bağ kuran bir biçimde yeniden inşa edilmelidir. Aynı zamanda tarih eğitimi, öğrenci merkezli, proje tabanlı ve dijital araçlarla desteklenmiş bir yapıya kavuşturulmalıdır. 10 yıllık bir uygulama planı ile dijital arşivleme, bağımsız araştırma merkezleri, halk katılımı ve müze reformları gibi alanlarda somut dönüşüm önerileri sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tarih yazımı, tarihçilik, milliyetçilik, pozitivizm, tarih eğitimi, eleştirel tarihçilik, anlatı, ideolojik şeffaflık

A CRITICAL AND PLURALIST PARADIGM IN HISTORIOGRAPHY: A MANIFESTO FOR THE RECONSTRUCTION OF HISTORICAL SCHOLARSHIP IN TÜRKİYE

Samet MEYDANCI

Istanbul University

s.meydanci@ogr.iu.edu.tr

ABSTRACT

This study questions the ideological boundaries of historiography and history education in Türkiye, emphasizing the need for a critical and pluralist paradigm. Rather than being an objective science, history is constructed as a narrative shaped by the ideological, cultural, and political biases of historians. Particularly in Türkiye, since the foundation of the Republic, the dominant positivist and nationalist historiography has confined historical reality to a narrow framework, excluding the narratives of various social groups (minorities, women, workers, etc.). While positivist historiography conceals ideological influences under the guise of producing objective knowledge, nationalist historiography transforms history into a tool of propaganda that reinforces national identity. This phenomenon is also reflected in history education, where rote-learning curricula and official narratives suppress critical thinking. However, history education should not be limited to the transmission of knowledge; it must also serve as a medium for fostering critical thinking, ethical values, and historical consciousness. The study aims to establish the fundamental principles of a new understanding of historiography. In this regard, historians should transparently disclose their ideological positions, and historiography should be reconstructed in a pluralist, interdisciplinary, and socially engaged manner. Furthermore, history education should adopt a student-centered, project-based structure supported by digital tools. A ten-year implementation plan is proposed, offering concrete transformation strategies in areas such as digital archiving, independent research centers, public participation, and museum reforms.

Keywords: Historiography, historical scholarship, nationalism, positivism, history education, critical historiography, narrative, ideological transparency

COUNTER-READINGS: THE RECEPTION OF THE NAIRN-ANDERSON THESIS IN MARXIST HISTORIOGRAPHY

Güney SAKARYA

yl2330290003@ogr.sdu.edu.tr

ABSTRACT

The Nairn-Anderson Thesis, developed by Perry Anderson and Tom Nairn in the 1960s, which attributed Britain's historical crisis to an 'incomplete bourgeois revolution,' initiated an enduring debate in English Marxist historiography. The strongest and most well-known response to this debate came from E.P. Thompson, who criticized the thesis from an empirical and 'history from below' perspective. Anderson and Nairn's 'top-down' analysis, which sought the origins of Britain's crisis in the historical formation of the state and class structure rather than in cultural habits, was a challenge to the historiographical traditions of the period. This paper, instead of directly analyzing the Nairn-Anderson thesis, is about how the thesis was read and received by the Marxists of the period. The purpose of this paper is to make visible the Marxist reading practices in 1960s Britain through E. P. Thompson and Ellen Meiksins Wood, who subjected the Nairn-Anderson thesis to an alternative Marxist reading. The study will focus on how the thesis was problematized in different ways through Thompson's empirical and 'history from below' perspective, and through Wood's structuralist critique from within Marxist theory. For this purpose, the foundational articles by Anderson and Nairn will be subjected to a comparative reading with the critical texts of Thompson and Wood. This comparison will reveal how a historical thesis is interpreted from different critical positions and how these interpretations shape its historiographical legacy. Ultimately, the study aims to show that a historical polemic is not only a clash of ideas but also a historiography study on how texts are selectively read and reinterpreted.

Keywords: Perry Anderson, E.P. Thompson, Ellen Meiksins Wood, Nairn-Anderson Thesis, historiography

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK TARİH YAZIMI VE TARİHÇİLİK ANLAYIŞI

Prof. Dr. Haydar ÇORUH
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
haydarcoruh@mku.edu.tr

ÖZET

Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne devredilen Tarih yazım metodu vakanüvislikten gelen olayları kaydetme ve bir miktar üzerinden yorum yapma anlayışıdır. Buna benzer şekilde Avrupa ve Amerika'da da 18. yüzyılın ortalarına kadar üretilmiş olan Kronikler bulunmaktaydı. Ancak bu yazım anlayışı 18. yüzyıl sonunda ve 19. yüzyılda tamamen değiştirilmiş, yerine çağdaş olayları anlatan, belge kullanan ve bu olayları yorumlayarak bir sonraki benzer olay hakkında çıkarımlar yapan yeni bir tarih anlayışı getirilmiştir. Türk Tarih yazımına bu anlayışa benzer bir özellik 19. yüzyılın sonunda Encümen-i Daniş ve Türk Tarih Kurumu'nun kuruluşuyla kazandırılmıştır. Ancak bu anlayış günümüzde daha ziyade bir belge fetişizmine dönüşerek yeni ve sık bir Tarih yazımı ortaya çıkmıştır. Oysaki Avrupa ve Amerika'da gelişen Tarihçilik anlayışı Sözlü Tarih anlayışını öne çıkaran ve delillerini yaşayan şahitlerin oluşturduğu sahadan da alabilen yeni bir anlayış getirmiştir. Mesela, Ermeni Meselesi söz konusu olduğunda, Türk Tarihçilerinin belge fetişizmi ile ortaya koymaya çalıştıkları pek çok delile rağmen, özellikle Avrupa ve Amerika'da Ermeni Diasporası tarafından üretilen "Göz Yaşı" içerikli olay örgüleri karşısında Türk Tarihçilerin çok fazla bir etki sağlayamadıkları açıkça görülmektedir. Ermeni tarihçilerin ortaya koydukları ve genel olarak yaşayan yaşlıların anlatılarına dayandırılan sözlü tarih çalışmaları, Avrupa toplumunda belgelere dayandırılan tarih çalışmalarından çok daha fazla etkili olabilmekte ve çok geniş kitlelerin tarafsızlığını kazanabilmeyi sağlayabilmektedir. Bu tebliğde, Türk Tarih yazımı ve Tarihçiliği anlayışı ile Avrupa ve Amerika Tarih yazımı ve Tarihçiliği anlayışı üzerinde bir kıyaslama yapılacak ve Türk Tarih yazımının ve Tarihçiliğinin zayıf yönleri üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Amerika, Avrupa, tarih, tarihçi, yazım

HISTORIOGRAPHY AND HISTORICAL PERSPECTIVE IN THE REPUBLICAN ERA

Prof. Dr. Haydar ÇORUH
Hatay Mustafa Kemal University
haydarcoruh@mku.edu.tr

ABSTRACT

The method of historiography transferred from the Ottoman Empire to the Republic of Turkey is based on the principle of recording events and offering commentary on them, derived from the tradition of vakanüvislik. Similarly, chronicles were produced in Europe and America until the mid-18th century. However, this approach to writing history was completely changed at the end of the 18th century and in the 19th century, and a new understanding of history was introduced, which described contemporary events, used documents, and interpreted these events to draw conclusions about similar events in the future. A similar approach to Turkish historical writing was introduced at the end of the 19th century with the establishment of the Encümen-i Daniş and the Turkish Historical Society. However, this approach has now largely turned into a fetishism of documents, resulting in a new and superficial form of historical writing. Meanwhile, the developing understanding of historiography in Europe and America has introduced a new approach that emphasizes oral history and can also draw evidence from the field created by living witnesses. For example, when it comes to the Armenian Question, despite the many pieces of evidence that Turkish historians have tried to present with their fetishism for documents, it is clear that they have had little impact in the face of the “tear-jerking” narratives produced by the Armenian Diaspora, especially in Europe and America. The oral history studies presented by Armenian historians, which are generally based on the narratives of elderly people, can be much more effective than history studies based on documents in European society and can win the partisanship of very large audiences. In this paper, a comparison will be made between the understanding of Turkish historical writing and historiography and that of European and American historical writing and historiography, with a focus on the weaknesses of Turkish historical writing and historiography.

Keywords: America, Europe, history, historian, writing

AN EXAMINATION OF 9TH GRADE HISTORY TEXTBOOKS IN THE CONTEXT OF HISTORICAL EVIDENCE AND DIGITAL LEARNING

Dr. Yıldırım KARADAĞ

Ondokuz Mayıs University

yildiray.karadag@omu.edu.tr

ABSTRACT

Historical evidence consists of documents, texts, images, objects, and oral sources that shed light on past events and social processes. This evidence is primarily classified as primary and secondary sources. Primary sources include biographies of the period, population data, official documents, maps, letters, newspapers, government reports, poems, posters, statistics, interviews, pictures and photographs, while secondary sources include historians' interpretations, summaries in textbooks and academic articles. The use of such evidence in history teaching contributes significantly to students' understanding and interpretation of the past and the development of their critical thinking and historical inquiry skills. Today, a teaching approach based solely on printed materials is not sufficient; learning environments supported by digital tools are becoming increasingly important. Students' access to digital resources, interactive learning experiences, and digital literacy skills has become an indispensable element of history teaching. In this study, the historical evidence in the 9th-grade history textbook will be examined in terms of its nature (first-hand/secondary), and the learning opportunities that this evidence offers students in the context of digitisation will be evaluated. A qualitative document analysis method will be used in the research; the texts, visuals, tables, documents, and activities in the textbook will be analysed through content analysis. After the evidence is classified according to type, each will be evaluated in terms of its digitalisation dimension, use of QR codes or links, digital archive and museum references, online research opportunities, and potential contribution to digital literacy skills. The study aims to offer new perspectives on history education by evaluating the historical evidence and digitalisation opportunities in the textbook.

Keywords: Historical evidence, digital learning, textbook, high school

TARİH ÖĞRETİMİNDE OYUNLAŞTIRMA YÖNTEMİ: “ZAMAN YOLCULARI” OYUNU ÖRNEĞİ

Nilüfer SOLMAZ

Özel Ankara Çağlayan Kız Fen Lisesi

n.solmaz09@gmail.com

Özge TÜMÜKLÜ

Özel Ankara Çağlayan Kız Fen Lisesi

ozgetumuklu@gmail.com

ÖZET

Tarih eğitimi, toplumların geçmişleri doğrultusunda geleceklerini şekillendirmeleri açısından önemlidir. Oyunlaştırma metodunun eğitim üzerindeki etkisi pek çok araştırmaya konu olmuştur. Bahsedilen araştırmaların “Lise Düzeyi Tarih Eğitimi” başlığına indirgendiğinde, sayıca daha az olduğu görülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından belirlenen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’ ne uyumlu bir kutu oyunu tasarlamak, ardından oyuna yönelik alınan öğrenci görüşleri doğrultusunda oyunun tarih eğitimi üzerindeki etkisini araştırmaktır. Çalışmanın ilk aşamasında Türk Tarihini savaşları ve karakterleriyle ele alan, Türk İşaret Dili Parmak Alfabesi ile zenginleştirilen “Zaman Yolcuları” oyunu tasarlanmış, ardından çalışmanın uygulama aşamasına geçilmiştir. Uygulama aşaması; uzman gözetiminde gerçekleştirilmiş olup öğrencilerin oyunu oynamasının ardından açık uçlu sorularla veri toplanmıştır. Anket soruları ölçme değerlendirme kriterlerine uygun şekilde oyuna yönelik öğrenci görüşlerinin tespiti ve kutu oyununun tarih eğitimini kolaylaştırması üzerindeki etkisinin araştırılması için hazırlanmıştır. Formda bulunan 3 adet açık uçlu soru anlaşılır ve tek boyut ölçek şeklinde tasarlanmış, forma cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleri de eklenmiştir. Öğrenciler tarafından doldurulan anket formları öğrencilerin sınıf düzeylerine ve cevapların içeriklerine göre sınıflandırılmış, ardından, metin içerikleri ve yanıt kaliteleri analiz edilmiş; en çok tekrarlanan ifadeler belirlenmiş ve raporlaştırılmıştır. Tüm analizler sonucu oyunun en sevilen özelliğinin ‘tarih öğrenimini daha eğlenceli hale getirmesi’ olduğu anlaşılmıştır. “Zaman Yolcuları” ders dışı öğrenme ortamı sağlaması, öğrencilere Türk İşaret Dili Parmak Alfabesini öğreterek farkındalık kazandırması açısından önem arz etmektedir. Raporlanan çalışma sonucunda oyunlaştırma metodunun öğrenilen bilgilerin kalıcılığını arttırabileceği görülmüştür. Oyunlaştırma metodunun eğitimde yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Zaman Yolcuları, tarih eğitimi, oyunlaştırma metodu, kutu oyunu, anket

GAMIFICATION IN HISTORY EDUCATION: A CASE STUDY OF THE ‘TIME TRAVELERS’ GAME

Nilüfer SOLMAZ

Ankara Private Çağlayan Girls High School

n.solmaz09@gmail.com

Özge TÜMÜKLÜ

Ankara Private Çağlayan Girls High School

ozgetumuklu@gmail.com

ABSTRACT

History education plays a key role in shaping the future of societies in line with their past. While gamification’s impact on education has been widely studied, there are relatively few studies specifically focusing on high school-level history education. This study aims to design a board game aligned with the Türkiye Century Education Model developed by the Turkish Ministry of National Education, and to evaluate its effect based on student feedback. In the first phase, a game titled “Time Travelers” was developed, focusing on key events and figures in Turkish history and integrating Turkish Sign Language Finger Alphabet elements. The implementation was conducted under expert supervision. Following the gameplay, students participated in a survey involving three open-ended questions prepared in line with educational assessment standards. The survey responses were categorized by grade level and content, then analyzed for recurring themes and response quality. Results showed that students found the game fun and engaging, highlighting its effectiveness in making history learning more enjoyable. The “Time Travelers” game stands out by offering an alternative, out-of-classroom learning environment, while also raising awareness of Turkish Sign Language. The findings suggest that gamification can increase knowledge retention and student motivation. Therefore, incorporating such methods into history education is strongly recommended.

Keywords: Time Travellers, history education, board game, gamification method

TARİHİ DUYULUR KILMAK: DİJİTAL SESLİ MATERYALLERİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE AKADEMİK BAŞARI VE KALICILIĞA ETKİSİ

Hatice Nur HAMZAOĞLU

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
nurguder11@gmail.com

Telli YILDIZ

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
teliyildiz27@gmail.com

Dilara ACIER

İstanbul Üniversitesi–Cerrahpaşa
acierdilara@gmail.com

Dr. Alaattin ARIKAN

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
alaattin.arikan@adu.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmada, yedinci sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan “Kültür ve Miras” öğrenme alanını sesli kitap ve radyo tiyatrosu formatına dönüştürmek ve hazırlanan bu materyallerle gerçekleştirilen eğitimin öğrencilerin akademik başarılarına ve öğrenmenin kalıcılığına etkisini incelemek amaçlanmıştır. Açıklayıcı sıralı karma desenin kullanıldığı çalışma, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında, Aydın ilinde bir ortaokulun yedinci sınıf düzeyindeki iki farklı şubesinde gerçekleştirilmiştir. Deney grubunda 32, kontrol grubunda 30 olmak üzere 62 öğrenci araştırmaya katılmıştır. 10 haftalık müdahale sürecinde, deney grubunda dersler sesli kitap ve radyo tiyatrosu materyalleri kullanılarak; kontrol grubunda ise Sosyal Bilgiler öğretim programına uygun ders kitabı etkinlikleriyle gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, Pala (2020) tarafından geliştirilen akademik başarı testi ile araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ve gözlem formu kullanılmıştır. Nicel veriler, tekrarlı ölçümlerde ANOVA ve ANCOVA ile nitel veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Bulgular, her iki gruptaki öğrencilerin önteste kıyasla, son test ve kalıcılık testlerinde akademik başarılarının anlamlı düzeyde arttığını; düzeltilmiş son test ve kalıcılık puanları karşılaştırıldığında ise deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunduğunu göstermiştir. Yapılan görüşmelerde katılımcılar, dijital sesli materyalleri zaman ve mekân sınırlaması olmadan dinleyebilme olanağının ders tekrarı yapmalarını kolaylaştırdığını, içeriklerin işitsel sunumunun ise öğrenmeyi daha ilgi çekici kıldığını ifade etmiştir. Ayrıca katılımcılar, dijital sesli materyallerin tarihsel olayları zihinde canlandırmalarına yardımcı olduğunu ve karakterlerle empati kurarak konuları daha rahat hatırlayabildiklerini belirtmiştir. Bulgular, dijital sesli materyallerin etkili bir pedagojik araç olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Bu doğrultuda, ders kitaplarının sesli kitap veya radyo tiyatrosu formatına dönüştürülerek öğrencilere sunulması ve bu tür materyallere öğretim süreçlerinde daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, sesli kitap, radyo tiyatrosu, akademik başarı, kalıcılık

(Not: Bu araştırma, TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) tarafından yürütülen 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında 1919B012216124 başvuru numarasıyla desteklenmiştir.)

MAKING HISTORY HEARD: THE EFFECT OF DIGITAL AUDIO MATERIALS ON ACADEMIC ACHIEVEMENT AND RETENTION IN SOCIAL STUDIES CLASSES

Hatice Nur HAMZAOĞLU

Aydın Adnan Menderes University
nurguder11@gmail.com

Telli YILDIZ

Aydın Adnan Menderes University
teliyildiz27@gmail.com

Dilara ACIER

İstanbul University–Cerrahpaşa
acierdilara@gmail.com

Dr. Alaattin ARIKAN

Aydın Adnan Menderes University
alaattin.arikan@adu.edu.tr

ABSTRACT

This study aims to convert the ‘Culture and Heritage’ learning area in the seventh-grade Social Studies textbook into audiobook and radio drama formats and to examine the effect of education conducted with these materials on students’ academic achievement and learning retention. The study, which used an explanatory sequential mixed methods design, was conducted during the fall semester of the 2023-2024 academic year in two different seventh-grade classes at a middle school in Aydın province. A total of 62 students participated in the study, with 32 in the experimental group and 30 in the control group. During the 10-week intervention period, lessons in the experimental group were conducted using audiobooks and radio drama materials, while lessons in the control group were conducted using textbook activities in line with the Social Studies curriculum. The data collection tools used were an academic achievement test developed by Pala (2020) and semi-structured interview and observation forms developed by the researchers. Quantitative data were analysed using repeated-measures ANOVA and ANCOVA, while qualitative data were analysed using content analysis. The findings showed that the academic achievement of students in both groups increased significantly in the post-test and retention test compared to the pre-test; when the adjusted post-test and retention scores were compared, a significant difference was found in favour of the experimental group. In the interviews, participants stated that the ability to listen to digital audio materials without time and space constraints made it easier for them to review the lessons and that the auditory presentation of the content made learning more interesting. Additionally, participants noted that digital audio materials helped them visualise historical events in their minds and remember topics more easily by empathising with the characters. The findings indicate that digital audio materials can be used as an effective pedagogical tool. In this regard, it is recommended that textbooks be converted into audiobook or radio drama formats and presented to students and that such materials be given more prominence in teaching processes.

Keywords: Social Studies, audiobook, radio drama, academic achievement, retention

ALİ HAYDAR TANER'İN EĞİTİMDE “SINAV” İLE İLGİLİ DÜŞÜNCELERİ: ANLATI ARAŞTIRMASI

Doç. Dr. Gönül Türkan DEMİR

Amasya Üniversitesi

gonul_2818@hotmail.com

ÖZET

Öğrencilerin veya bir işe girmek isteyenlerin bilgi derecesini anlamak için yapılan yoklama; imtihan olarak tanımlanan sınav kelimesi, eğitim sürecinin en önemli parçasıdır. Dünyanın her yerinde eğitim süreçlerinin hedeflerine ulaşp ulaşmadığını anlayabilmek için ölçme değerlendirme uygulamaları yapılmaktadır. Geçmişten günümüze “sınav” kelimesi eğitimciler için taşıdığı anlamların yanında öğrenciler için de farklı anlamlar ifade etmektedir. Eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirebileceğimiz bu kavramın tarih boyunca çeşitlendiğini, modern eğitim anlayışları çerçevesinde sürekli kendini güncellediğini görmek mümkündür. Bu çalışmada sınav kavramı Türk Eğitim Tarihi'nin önemli isimlerinden Ali Haydar Taner'in bakış açısı ile ele alınacaktır. Meşrutiyet dönemi ve erken cumhuriyet döneminde eğitim-öğretimle ilgili önemli çalışmalara imza atan Taner, 1922 yılında Muallimler Mecmuası'nda kaleme aldığı “İmtihan” başlıklı yazısında sınavın eğitim sistemi içindeki yerini, sınav sırasında öğretmenlere, mümeyyizlere, müfettişlere, müdürlere ve baş muallimlere düşen sorumlulukları ele almıştır. Ayrıca sınavların, öğrencilerin ahlaki terbiyelerine, karakter gelişmelerine dikkat çekerken, sınavların öğrenciler üzerindeki bedeni ve ruhi etkilerine de değinmiştir. Anlatı araştırması deseni ile gerçekleştirilen bu çalışma nitel bir araştırmadır. Çalışmada kullanılan veriler Muallimler Birliği Mecmuası'ndan doküman analizi yöntemi ile elde edilmiştir. Veri analizi anlatı araştırmalarına uygun olarak içerik analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın bulguları incelenen metinde verilen alt başlıklara uygun olarak temalaştırılmıştır. Çalışma sonucunda eğitim tarihinin önemli isimlerinden olan A.H. Taner'in sınav kavramı ile ilgili düşüncelerini psikoloji ağırlıklı değerlendirdiği anlaşılmıştır. Eğitim sisteminin önemli bir parçası olan sınav kavramına tarihsel bir bakış ortaya konulmasıyla hem Türk Eğitim Tarihi alanına katkı sağlaması hem de modern eğitim anlayışlarına tarihsel temel oluşturması açısından önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sınav, Ali Haydar Taner, Psikoloji

ALİ HAYDAR TANER’S THOUGHTS ON “EXAM” IN EDUCATION: A NARRATIVE RESEARCH

Assoc. Prof. Gönül Türkan DEMİR

Amasya University

gonul_2818@hotmail.com

ABSTRACT

The word exam, defined as the assessment conducted to understand the knowledge level of students or those who want to get a job, is the most important part of the education process. Assessment and evaluation practices are carried out all over the world to understand whether educational processes have achieved their goals. From past to present, the word “exam” has meant different things to students, in addition to the meanings it has for educators. It is possible to see that this concept, which we can consider as an integral part of education, has diversified throughout history and has constantly updated itself within the framework of modern education approaches. In this study, the concept of examination will be discussed from the perspective of Ali Haydar Taner, one of the important names in Turkish Education History. Taner, who made important studies on education during the Constitutional Monarchy and the early republican period, discussed the place of the exam in the education system and the responsibilities of teachers, inspectors, principals and head teachers during the exam in his article titled “Exam” which he wrote in Muallimler Magazine in 1922. Moreover, he had drew attention to the moral education and character development of students and has been touched upon the physical and spiritual effects of exams on students too. This study, which was conducted with a narrative research design, is a qualitative research. The data used in the study were obtained from the Journal of Muallimler Birliği through document analysis method. Data analysis was carried out using the content analysis method in accordance with narrative research. The findings of the study were themed in accordance with the subheadings given in the text examined. As a result of the study, it was understood that A.H. Taner evaluated his thoughts on the concept of exam with emphasis on psychology. It is thought that by presenting a historical perspective on the concept of examination, which is an important part of the education system, it will make significant contributions both to the field of Turkish Education History and to form a historical basis for modern education approaches.

Keywords: Exam, Ali Haydar Taner, psychology

BEDENİN TERBİYESİ, MİLLETİN GÜVENCESİ: II. DÜNYA SAVAŞI'NIN GÖLGESİNDE OKUL-SPOR YURTLARININ KURULUŞU

Dr. Sena COŞGUN KANDAL

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

senacsgn@gmail.com

ÖZET

1930'lu yılların sonlarına gelindiğinde Avrupa'da giderek belirginleşen savaş atmosferi, Türkiye'nin halihazırda yürütmekte olduğu beden terbiyesi ve genç nüfus politikalarını daha da keskinleştirmiştir. 1938'de yürürlüğe giren Beden Terbiyesi Kanunu ve bu kanuna dayalı olarak Maarif Vekaletinin eğitim kurumlarında açtığı Okul Spor Yurtları bu keskinliğin örneklerindendir. Okul Spor Yurtları ile amaç, ülke çapında dinç, disiplinli ve göreve her an hazır bir gençlik kitlesi oluşturmak, genç kuşakların bedensel, ahlaki ve millî terbiyesini bütüncül bir program çerçevesinde şekillendirmek olmuştur. Üniversite de dahil olmak üzere ortaokul üzerindeki eğitim kurumlarında, sağlık açısından uygun bulunan öğrencilerin katılmak zorunda olduğu bu yurtlar, atletizm, hentbol, voleybol, basketbol, yüzme, yürüyüş, izcilik, kayak, dağcılık gibi farklı branşlarda faaliyet göstermiştir. Okul Spor Yurtları, Cumhuriyet'in disiplinci pedagojisinin uygulandığı birer eğitim mekânı olarak işlev görmüştür. Öğrenciler bedenî dayanıklılık kadar kolektif yaşam ve disiplin konusunda da eğitilmiştir. Her biri belirli bir okulun adıyla anılan bu yurtlar, yerel kümeler ve bölgesel müsabakalara bağlanarak sıkı bir şekilde örgütlenmiş, öğrencilerin “denetimli” ve “yararlı” faaliyetler içinde bulunmasını sağlamıştır. Bu yönüyle Okul Spor Yurtları, bedeninin kontrolü yoluyla ulusal kimliğin ve sadık yurttaşlığın inşasına katkı sunan birer aygıt olarak değerlendirilmelidir. Bildiri, tarihsel analiz yöntemiyle bu kurumların kuruluş süreci, işleyiş biçimi ve ideolojik dayanakları üzerinden Okul Spor Yurtlarını erken Cumhuriyet'in beden politikaları, gençlik rejimi ve yaklaşan savaş tehdidiyle şekillenen ulusal güvenlik söylemi çerçevesinde yorumlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: biyopolitika, Beden Terbiyesi Kanunu, oyun yuvaları, eğitim tarihi, disiplin

DISCIPLINE OF THE BODY, SAFEGUARD OF THE NATION: THE ESTABLISHMENT OF SCHOOL-SPORTS DORMITORIES IN THE SHADOW OF THE SECOND WORLD WAR

Dr. Sena COŞGUN KANDAL

Erzincan Binali Yıldırım University

senacsgn@gmail.com

ABSTRACT

By the late 1930s, the increasingly tangible atmosphere of war in Europe further sharpened Türkiye's ongoing policies on physical education and youth. The Law on Physical Education, enacted in 1938, and the School-Sports Dormitories (Okul-Spor Yurtları) established by the Ministry of Education based on this law, are among the most striking examples of this intensification. The aim of the School-Sports Dormitories was to create, across the country, a vigorous, disciplined, and ever-ready youth, and to shape the physical, moral, and national upbringing of younger generations within a comprehensive program. In educational institutions above the middle school level, including universities, students deemed fit in terms of health were obliged to participate in these dormitories, which carried out activities in various branches such as athletics, handball, volleyball, basketball, swimming, hiking, scouting, skiing, and mountaineering. The School-Sports Dormitories functioned as educational spaces where the disciplinarian pedagogy of the Republic was put into practice. Students were trained not only in physical endurance but also in collective life and discipline. Each dormitory, named after a particular school, was tightly organized by being linked to local groups and regional competitions, thereby ensuring that students engaged in "controlled" and "useful" activities. In this respect, the School Sports Dormitories should be regarded as apparatus that contributed to the construction of national identity and loyal citizenship through the control of the body. The paper, by employing a historical analysis method, interprets the establishment, functioning, and ideological foundations of these institutions within the framework of the early Republican body politics, the youth regime, and the national security discourse shaped by the looming threat of war.

Keywords: biopolitics, Law on Physical Education, school sports dormitories, history of education, discipline.

THE USE OF NOVELS IN HISTORY EDUCATION: A THEORETICAL EXAMINATION

Res. Asst. Mehmet YAVAŞ

Kastamonu University

myavas@kastamonu.edu.tr

ABSTRACT

History education is not merely the transmission of past events; it also encompasses the development of historical thinking skills, the cultivation of historical empathy, and the instilling of democratic values. Traditional teaching methods often limit students' interest and lead to information being memorised rather than understood. In this regard, literary texts, especially novels, are an important teaching tool that increases students' interest in history and enables them to understand the past in an emotional way. At the same time, they serve as important sources for history education in terms of reflecting the first-hand experiences of authors and the ideas and emotions of the period they lived in. The aim of this study is to examine the pedagogical function of novels in history education within a theoretical framework and to discuss the contributions of these materials to students' historical learning processes in light of the existing literature. The study is a theoretical research based on document analysis. National and international literature was scanned using descriptive analysis methods, and the contributions of novels to history education were examined under four themes: pedagogical function, contribution to historical empathy, development of historical thinking skills, and limitations encountered in use. The findings show that novels contribute to students' ability to concretise abstract historical knowledge, develop different perspectives, and establish empathy. However, due to the fictional nature of novels, it is necessary to clarify the distinction between historical reality and literary narrative for students. In conclusion, the effective use of novels in history education is possible with the conscious guidance of teachers and the development of critical reading skills. In this context, it is recommended that novels be evaluated as complementary material to textbooks and that novel-based activities be integrated into teaching programmes.

Keywords: History education, literature, novels, historical empathy, historical thinking

TÜRKİYE’DE ARKEOLOJİ EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Ebru AKYÜREK

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

akyurekebru@icloud.com

ÖZET

Toplumların uygarlık tarihlerinin araştırılması, köklü kültürlerinin ve maddi kalıntılarının aydınlatılması kuşkusuz Tarih ve Arkeoloji bilimleri sayesinde gerçekleşmektedir. Arkeoloji, geçmişte yaşayan toplumların maddi kültür kalıntılarını açığa çıkaran ve bu kalıntıları yorumlayarak toplumların kültürlerine ışık tutan bir bilim dalıdır. Basit anlamda ilk koleksiyonerlik ve arkeoloji faaliyetleri Rönesans Dönemi’ne kadar uzanmaktadır. Yunan ve Roma kültürlerinin araştırılmasına yönelik bu faaliyetlerin yerini 19. yüzyılda kutsal kitaplarda adı geçen kral ve yer isimlerinin bulunmasına yönelik çalışmalar almıştır. Türkiye özeline baktığımızda ise Arkeoloji biliminin tarihsel süreci 1800’lü yılların sonlarında başlar. Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemlerinde başlayan Arkeoloji bilimindeki hareketlenme Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulması ile birlikte kurumsal bir kimlik kazanır. Mustafa Kemal Atatürk’ün Türk kimliğine olan inancı ve Türkleri dünya medeniyetleri arasında saygın bir konuma getirme isteği Arkeoloji biliminin eğitim kurumlarında yer bulmasına olanak sağlamıştır. Türk Tarih tezini yazmak amacıyla Türkiye’nin pek çok yerinden öğrencileri yurtdışına gönderen Atatürk, yabancı ülkelere arkeologlarında Türkiye’de kurulan Arkeoloji bölümlerinin bünyesinde çalışmalarına olanak sağlamıştır. Bugün Türkiye’de 51 üniversitede arkeoloji bölümü yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş aşamasında başlayan Arkeoloji eğitiminin tarihsel süreci, kurumsallaşması ve Türk bilim tarihine katkısı hakkında veriler sunmaktır. Çalışma, Anadolu toprakları üzerinde yaşayan pek çok medeniyete ışık tutan Arkeoloji eğitiminin geçirdiği süreçler ve eğitime katkıları üzerine kısa bir özet niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osman Hamdi bey, arkeoloji eğitimi, cumhuriyet arkeolojisi, arkeoloji tarihi

THE HISTORICAL DEVELOPMENT OF ARCHAEOLOGICAL EDUCATION IN TÜRKİYE

Ebru AKYÜREK

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University

akyurekebru@icloud.com

ABSTRACT

The exploration of the history of civilizations, the illumination of deep-rooted cultures, and the interpretation of material remains are undoubtedly made possible through the disciplines of History and Archaeology. Archaeology, as a scientific field, investigates the material cultural remains of past societies and sheds light on their cultures through systematic interpretation. In its most basic form, the origins of collecting and archaeological practices can be traced back to the Renaissance period. While these early endeavors were primarily concerned with the study of Greek and Roman cultures, by the nineteenth century they shifted toward attempts to identify kings and places mentioned in the Holy Scriptures. In the context of Türkiye, the historical trajectory of archaeology began in the late nineteenth century. The increasing interest in archaeology during the final years of the Ottoman Empire acquired an institutional character following the establishment of the Republic of Türkiye. Mustafa Kemal Atatürk's strong belief in Turkish identity and his determination to elevate the Turks to a distinguished position among world civilizations created the conditions for archaeology to be incorporated into educational institutions. In line with his vision for the Turkish History Thesis, Atatürk not only sent numerous students abroad to receive training but also invited foreign archaeologists to contribute to the archaeology departments established in Türkiye. At present, there are fifty-one universities in Türkiye offering programs in archaeology. The purpose of this study is to present an overview of the historical development, institutionalization, and contribution of archaeology education to the history of science in Türkiye, beginning with the formative years of the Republic. It provides a concise summary of the stages through which archaeology education has evolved and its contributions to the understanding of the many civilizations that once thrived on Anatolian soil.

Keywords: Osman Hamdi bey, archaeological education, republican archaeology, history of archaeology

A SEMIOTIC ANALYSIS OF EDUCATIONAL VISUALS FROM THE EARLY REPUBLICAN PERIOD

Prof. Dr. Gül TUNCEL

Marmara University

gul.tuncel@marmara.edu.tr

Sena GEZGİNCİ

Marmara University

senagezginci@hotmail.com

ABSTRACT

With the proclamation of the Republic, a radical transformation process began in Türkiye not only in the political structure but also in the social, cultural, and educational spheres. This transformation was shaped by the goal of modernization and implemented through a series of reforms that formed the ideological foundation of the new state. The most obvious reflections of these reforms implemented during the early Republican period were observed in education and cultural policies. In this context, the restructuring of the population in line with the values of the new regime was supported not only through educational institutions but also through visual and symbolic means. The most common tools were posters, magazine covers, and various visual materials produced for propaganda purposes. This study examines the propaganda visuals produced by the Republic of Türkiye between 1923 and 1950 using Roland Barthes's semiotic analysis method. The visual materials used by the Republican regime in the nation-building process are evaluated as tools carrying ideological meanings around the themes of education, history, military service, and modernization. Eight different posters, magazine covers, and book covers were selected for the study, and each was analyzed within the framework of Barthes's three-level analysis model: denotation, connotation, and myth. The findings revealed that these images conveyed an ideological discourse that naturalized the fundamental elements of Republican ideology—specifically, populism, secularism, modernization, and enlightenment. The analyses revealed that projects such as the Republic's educational reforms, the Alphabet Revolution, Village Institutes, and the Turkish History Thesis were conveyed to a broader public through visuals; symbols such as the leader figure, torch, sun, and chains critiqued the past, and a new national identity was constructed. In this respect, the study aims to offer a new reading of the function of visual culture in nation-state construction.

Keywords: Early Republican Period, education, reform, semiotic analysis

AZERBAIJAN TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM MATERYALLERİNİN ÖNEMİ

Doç. Dr. Samire MEMMEDOVA

Sumgayıt Devlet Üniversitesi

samire.mammadova@sdu.edu.az

ÖZET

Bu çalışmanın temel amacı, Azerbaycan tarihi öğretiminde kullanılan materyallerin yapısını, içeriğini ve pedagojik değerini analiz etmektir. Araştırma, bu kaynakların tarihsel bilgileri ne derece doğru aktardığını, eleştirel düşünmeyi nasıl teşvik ettiğini ve öğrencilerde milli kimlik bilincini ne ölçüde geliştirdiğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Aktüelite: Küreselleşme ve hızlı eğitim reformları bağlamında, yüksek kaliteli öğretim materyalleri, tarihsel gerçeklerin ve milli hafızanın korunması açısından büyük önem taşır. Azerbaycan'da tarih ders kitaplarının ve yardımcı materyallerin revizyonu ve modernizasyonu, geçmişteki çarpıtmaların giderilmesi ve modern pedagojik standartlara uyum sağlanması amacıyla giderek daha önemli hale gelmiştir. Bu materyallerin objektif, kanıta dayalı ve kültürel açıdan uygun bir anlatım sunması, bilinçli ve vatansever bireylerin yetiştirilmesi için kritik öneme sahiptir. Ayrıca, dijital kaynakların eğitime entegrasyonu ile birlikte, Azerbaycan tarihinin öğretiminde geleneksel basılı materyaller ile modern multimedya araçları arasındaki dengeyi değerlendirme ihtiyacı artmıştır. Yöntemler: Araştırmada okul ders kitaplarının, öğretmen kılavuzlarının ve dijital öğrenme platformlarının karşılaştırmalı içerik analizi yapılmıştır. Pedagojik etkililiği, erişilebilirliği ve öğrencilerin ilgisini ölçmek amacıyla tarih öğretmenleriyle nitel görüşmeler ve öğrencilere anketler uygulanmıştır. Sonuç: Azerbaycan tarihi öğretim materyallerinin kapsamlı incelemesi, önemli ilerlemeler kaydedildiğini ancak etkileşim, kapsayıcılık ve eleştirel analiz becerilerinin geliştirilmesi açısından daha fazla iyileştirmeye ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. İçeriğin modernleştirilmesi, tarihsel doğruluk korunarak yapılmalıdır; bu, Azerbaycan'da etkili tarih eğitiminin anahtarıdır.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan Tarihi, Öğretim Materyalleri, Milli Kimlik, Pedagoji, Eğitim Reformu.

IMPORTANCE OF TEACHING MATERIALS IN AZERBAIJAN HISTORY SUBJECT

Assoc. Prof. Samira MAMMADOVA
Sumgayit State University
samire.mammadova@sdu.edu.az

ABSTRACT

The main purpose of this study is to analyze the structure, content, and pedagogical value of teaching materials used in the instruction of Azerbaijani history subject. It aims to identify how effectively these resources present historical facts, promote critical thinking, and foster a sense of national identity among learners. **Actuality/Relevance:** In the context of globalization and rapid educational reforms, high-quality teaching materials are essential for preserving historical truth and national memory. In Azerbaijan, the revision and modernization of history textbooks and supplementary materials have become increasingly important to address past distortions and align with modern pedagogical standards. Ensuring that these materials reflect an objective, evidence-based, and culturally relevant narrative is crucial for building informed and patriotic citizens. Moreover, with the integration of digital resources into education, there is a growing need to evaluate the balance between traditional print materials and modern multimedia tools in teaching Azerbaijani history. **Methods:** This research applies a comparative-content analysis of school textbooks, teachers' guides, and digital learning platforms. Qualitative interviews with history teachers and surveys of students are used to assess pedagogical effectiveness, accessibility, and engagement levels. **Conclusion:** A comprehensive review of Azerbaijani history teaching materials shows that while significant progress has been made, further improvements are needed to enhance interactivity, inclusiveness, and critical analysis skills. Modernizing content while preserving historical accuracy is key to effective history education in Azerbaijan.

Keywords: Azerbaijani History, Teaching Materials, National Identity, Pedagogy, Educational Reform.

TÜRKLERE AİT KAYA RESİMLERİNİN TARİH EĞİTİMİNDE KULLANILMASI

Cansu Erva IŞIK

Özel Çağlayan Kız Anadolu Lisesi
cansuervaisikk@gmail.com

Özge TÜMÜKLÜ

Özel Çağlayan Kız Fen Lisesi
ozgetumuklu@gmail.com

ÖZET

Kaya resimleri, tarih öncesi dönemlerden itibaren insanların çevrelerindeki dünyayı, doğa olaylarını, avlanma sahnelerini ve inançlarını betimlemek için kullandığı en eski iletişim araçlarından biri olmuştur. Özellikle Türklere ait olan Orta Asya, Anadolu ve Mezopotamya gibi bölgelerdeki kaya resimleri, kültürel süreklilik ve değişim açısından dikkat çekici motifler sunar. Bu motiflerin taşıdığı anlamlar dönemsel olarak değişmekle birlikte, çoğu zaman toplulukların sosyal yapılarını, inanışlarını ve çevreyle olan ilişkilerini yansıtan derin sembolik katmanlar içermektedir. İlk Türklerin yaptığı kaya resimleri de birçok kültürel özellik barındırdığı gibi Türkler her gittiği bölgeye bu kaya resimlerini taşımıştır. Bu çerçevede tarih derslerinde kaya resimleri kullanılarak Türklerin Anadolu'ya gelmesi gibi birçok konu tarih öğretiminde kullanılabilir. Türklerin kaya resimlerindeki sembollerinin, tarih eğitimi için eşsiz birer öğretim aracı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca öğrenciler bu yolla hem tarihsel bilgi kazanır hem de sembollerini yorumlama yoluyla eleştirel düşünme becerisini geliştirir. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden tarama-derleme yöntemi kullanılacaktır. Ayrıca doküman analizi yapılarak MEB müfredatında yer alan ilgili kazanımlar tespit edilecektir. Çalışmada, Türklerin kaya resimlerindeki sembollerinin tarih eğitimine görsel ve kültürel katkılarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Öğrenciler bu çizimlerden Anadolu'nun Türkleşmesi, Türklerin hayat tarzları ve sanatsal ifade biçimleri gibi birçok konuyu öğrenebilir. Hangi sembollerin ne anlamlar taşıdığı, bu sembollerin anlamlarının zaman içinde nasıl değiştiğine de çalışmada değinilecektir. Ayrıca, bu sembollerin hem bireysel hem de toplumsal hafızadaki yeri ile bu bağlantının tarih eğitimine katkılarını keşfetmek için bir çerçeve sunulması hedeflenmektedir. Bu sayede, Türk tarihinin sanatsal ve kültürel mirasına dair daha derin bir anlayış geliştirmenin mümkün olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk kaya resimleri, tarih eğitimi, sembol, kültürel miras, sosyal yapı

THE USE OF TURKISH ROCK PAINTINGS IN HISTORY EDUCATION

Cansu Erva IŞIK

Private Caglayan Girls Anatolian High School
cansuervaisikk@gmail.com

Özge TÜMÜKLÜ

Private Caglayan Girls Science High School
ozgetumuklu@gmail.com

ABSTRACT

Rock art represents one of humanity's earliest communication forms, depicting the environment, natural phenomena, hunting scenes, and belief systems since prehistoric times. In regions associated with Turks, including Central Asia, Anatolia, and Mesopotamia, rock art presents motifs reflecting both cultural continuity and transformation. Although the meanings of these motifs evolved over time, they often carry symbolic layers that reveal social structures, belief systems, and human-environment interactions. Early Turkish rock art not only embodies diverse cultural features but also illustrates how Turks transmitted these artistic expressions across regions. Accordingly, rock art can be employed in history education to illustrate topics such as the migration of Turks into Anatolia. The symbols within Turkish rock art offer unique pedagogical value, enabling students to acquire historical knowledge while enhancing critical thinking through interpretation. This study adopts a qualitative research approach, specifically the survey-compilation method, supplemented by document analysis to identify relevant learning outcomes in the Turkish Ministry of Education curriculum. The research aims to examine the visual and cultural contributions of Turkish rock art symbols to history education. Through these depictions, students can explore the Turkification of Anatolia, Turkish lifestyles, and artistic expressions. The study further considers the meanings of specific symbols, their temporal evolution, and their roles in individual and collective memory. Ultimately, this framework seeks to highlight the pedagogical potential of rock art, fostering a deeper understanding of Turkish historical, artistic, and cultural heritage.

Keywords: Turkish rock art, history education, symbol, cultural heritage, social structure

KÜLTÜR MİRASLARIMIZ OYACILIK VE YAZMACILIK İLE İLGİLİ BİR TARİH DERSİ ETKİNLİĞİ TASARIMI

Ece EKER

ODTÜ Geliştirme Vakfı Ankara Özel Lisesi
ece.eker2009@gmail.com

Perihan Zeynep YILDIZ

ODTÜ Geliştirme Vakfı Ankara Özel Lisesi
perihanzeynep0633@gmail.com

ÖZET

Geleneksel yazmacılık ve ipek iğne oyacılığı, Anadolu’da halkın sessiz dili olarak, topluma kimlik ve devamlılık kazandıran kültür miraslarımızdır. Yazmacılık ve oyacılık zaman içerisinde halkın yaşam öyküsünün izlerini taşıyan önemli birer iletişim aracına dönüşmüşlerdir. Araştırmada temel amaç; unutulmaya yüz tutmuş bu sanatların kültürel miras bağlamında tarih öğretimine dahil edilerek gençler tarafından tanınmasını ve tarih araştırmalarına kaynak oluşturmasını sağlamaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği ile kitaplar, makaleler, süreli yayınlar taranmıştır. Ardından geliştirilen soru seti üzerinden Nallıhan, Beypazarı, Ankara, Kastamonu ve Tokat’ta 6 kaynak kişi ile görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sonrasında veriler doküman analizi ile incelenmiş gençlerin bu sanatları tanımadığı, meslek olarak seçmediği anlaşılmıştır. Fabrikasyon üretim nedeniyle yazmacılığın değerinin azaldığı, ustaların Tokat ve Kastamonu ile sınırlı kaldığı, coğrafi işaretlemelerin tamamlanmadığı tespitleri yapılmıştır. Oyacılığın ise sadece yerel düzeyde üretimi yapılan bir sanat olduğu tespit edilmiştir. Bu sanatların toplumsal kimliğin oluşmasında değerli katkıları olduğu, tarih öğretimi müfredatına kaynaklık edebileceği anlaşılmıştır. Kültürel miras olan bu sanatları hem tanıtmak hem de unutulmasını engellemek amacıyla; 10. sınıf Tarih dersi öğretim programında yer alan “Kültürel Faaliyetlerin Sosyal Hayata Etkileri” kazanımı çerçevesinde oyların ve yazmaların kültürel gelişime etkileriyle ilgili sınıf içi bir etkinlik yapılması planlanmıştır. İpek iğne oyası ve yazmacılık sanatlarının gençlere tanıtılması, unutulmaması ve tarih derslerinde kaynak olarak kullanımının sağlanması için; mesleki eğitime ve ortaöğretim müfredatına dahil edilmesi, ulusal-uluslararası etkinliklerde tanıtılması ve UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras listesine alınması önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültür mirası, ipek iğne oyası, geleneksel yazmacılık, tarih dersi etkinliği

A HISTORY CLASS ACTIVITY DESIGN RELATED TO OUR CULTURAL HERITAGE OF NEEDLEWORK AND WEAVING

Ece EKER

ODTÜ Geliştirme Vakfı Ankara High School

ece.eker2009@gmail.com

Perihan Zeynep YILDIZ

ODTÜ Geliştirme Vakfı Ankara High School

perihanzeynep0633@gmail.com

ABSTRACT

Traditional cottage weaving and silk needle embroidery are cultural heritages that provide identity and continuity to Anatolian society, functioning as the silent language of the people. Over time, weaving and needlepoint have transformed into significant communication tools, reflecting the life stories of communities. The aim of this research is to ensure that these forgotten arts are recognized by younger generations by including them in history teaching within the framework of cultural heritage, while also serving as a resource for historical studies. In this study, books, articles, and periodicals were examined using the document analysis technique, one of the qualitative research methods. Additionally, interviews were conducted with six resource persons in Nallıhan, Beypazarı, Ankara, Kastamonu, and Tokat based on a prepared question set. The analysis revealed that young people are largely unfamiliar with these arts and do not consider them as a profession. It was also found that weaving has lost its value due to mass production, that skilled masters are now limited to Tokat and Kastamonu, and that geographical indication for the craft has not yet been completed. Embroidery, on the other hand, remains a locally produced art. The findings demonstrate that these crafts contribute to the shaping of social identity and can enrich the history teaching curriculum. To promote and preserve them, an in-class activity is planned within the scope of the 10th grade History course, focusing on “The Effects of Cultural Activities on Social Life.” Suggestions also include incorporating these arts into vocational and secondary education, promoting them in national and international platforms, and nominating them for inclusion in the UNESCO Intangible Cultural Heritage list.

Keywords: Cultural heritage, silk needle lace, traditional weaving, history lesson activity

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ÖĞRETİM PROGRAMLARINA GÖRE HAZIRLANAN DERS KİTAPLARININ KADIN TARİHİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Dr. Melis AKAY ŞAHİN

Bağımsız Araştırmacı

mell.1925@hotmail.com

Prof. Dr. Mehmet AÇIKALIN

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

acikalin@iuc.edu.tr

ÖZET

Kadın tarihi, toplumda başarılarıyla öne çıkan kadınların keşfedilmesine ve kadınların çalışmalarının biyografiler aracılığıyla günümüze taşınmasına katkı sağlamaktadır. Bu şekilde, kadınların topluma olan katkılarının görünür kılınması amaçlanmaktadır. Nitekim tarih boyunca bilimden sanata, siyasetten spora pek çok alanda öne çıkan sayısız kadın bulunmaktadır. Bu nedenle çalışmanın amacı, 2024 yılında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programlarına göre hazırlanan ders kitaplarının kadın tarihi açısından incelenmesidir. Bu kapsamda; 1. sınıf Hayat Bilgisi, Türkçe, Matematik; 5. sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Türkçe, Fen Bilimleri, Matematik; 9. sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Tarih, Coğrafya, Türk Dili ve Edebiyatı, Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik olmak üzere 28 ders kitabı doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. İncelenen araştırma sonuçlarından bazıları şu şekildedir: Ders kitaplarında farklı alanlarda başarı göstermiş kadınlara sınırlı yer verildiği; erkek şahsiyetlerin ise kadınlara kıyasla yaklaşık 14 kat daha fazla temsil edildiği belirlenmiştir. Ders kitaplarındaki kadınların çoğunun ya bir erkeğin yakını olarak tanıtıldığı ya da tanıtılmadan yalnızca görselleri aracılığıyla yer aldığı görülmüştür. Bunun yanında, ders kitaplarında hayatı ve eserlerine yer verilen az sayıdaki kadının biyografilerinde temel bilgi eksiklikleri olduğu ve genel olarak hayat hikayelerinin yüzeysel olduğu görülmüştür. Buna karşın, erkek şahsiyetlerin daha fazla ve detaylı bir şekilde biyografilerle tanıtıldığı anlaşılmıştır. Sonuç olarak, incelenen 28 ders kitabının 16'sında toplumda öne çıkan hiçbir kadın şahsiyete yer verilmemiş olması, yeni ders kitaplarında da kadın tarihinin görünür olmadığını ve kadınların hâlâ ders kitaplarında hak ettikleri temsiliyete ulaşmadığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, ders kitapları, kadın tarihi

AN ANALYSIS OF WOMEN’S HISTORY IN TEXTBOOKS PREPARED ACCORDING TO THE CENTURY OF TÜRKİYE EDUCATION MODEL CURRICULUMS

Dr. Melis AKAY ŞAHİN

Independent Researcher

mell.1925@hotmail.com

Prof. Dr. Mehmet AÇIKALIN

Istanbul University-Cerrahpaşa

acikalin@iuc.edu.tr

ABSTRACT

Women’s history contributes to the discovery of women who have stood out with their achievements in society and brings their work to the present day through biographies. In this way, the contributions of women across various fields (e.g., science, art, politics, sports) throughout history are made visible. The aim of this study is an analysis of women’s history in textbooks prepared according to “the Century of Türkiye Education Model” curriculums. Using the document analysis method, 28 different textbooks were analyzed. These textbooks are: 1st grade Life Studies, Turkish, Mathematics; 5th grade Religious and Ethical Studies, Social Studies, Turkish, Science, Mathematics; and 9th grade Religious and Ethical Studies, History, Geography, Turkish Language and Literature, Physics, Chemistry, Biology, Mathematics. Some of the key findings are as follows: Women who have achieved success in different fields are given limited space in the textbooks, and male personalities are represented approximately 14 times more than females. Furthermore, most women in the textbooks are either introduced only as a man’s relative or featured without being introduced. Even the biographies of the few women included in the textbooks lack basic information, and their life stories are generally superficial. On the other hand, male characters were introduced more and in detail through biographies. In conclusion, 16 of the 28 textbooks lack prominent female figures indicating that women’s history remains underrepresented in the new textbooks, and women still cannot reach the representation they deserve in the new textbooks based on the newly introduced model.

Keywords: The Century of Türkiye Education Model, textbooks, women’s history

AN ANALYSIS OF THE 9TH GRADE HISTORY TEXTBOOK IN THE CONTEXT OF VIRTUE-VALUE- ACTION

Dr. Tuğba TURGUT

Amasya University

tugba.turgut@amasya.edu.tr

Dr. Dilara ÇAYCI KARAKÖSE

Amasya University

dilara.karakose@amasya.edu.tr

ABSTRACT

Values constitute one of the cornerstones in maintaining the continuity of societies across generations. For values play a significant role in enabling younger generations to take root in the future and in shaping their character. At this point, values education enables individuals to develop an ethical perspective in evaluating events and phenomena within the context of the past, present, and future. Value education has a critical place in history education in terms of presenting the reflections of the principles that make a person a human being over time and having a moral compass duty in this respect. From this perspective, the importance of textbooks in history education in strengthening cultural transmission, ensuring its continuity across generations and transferring values to new generations in the correct way is obvious. The aim of the research is to examine the values in the 9th Grade History Textbook prepared within the scope of the 2024 Türkiye Century Education Model within the framework of virtue-value-action in the said model. In this context, the study focused on analyzing the representation of the values of family integrity, diligence, friendship, sensitivity, honesty, aesthetics, privacy, compassion, modesty, freedom, patience, healthy life, love, savings, cleanliness, patriotism, and helpfulness—framed by the overarching values of justice, respect, and responsibility in the Türkiye Century Education Model—within the textbook. The research was conducted using a document review method within the scope of the qualitative methodology, and the 9th-grade history textbook taught in the 2024-2025 academic year was used as the data source. The “Textbook Review Form Within the Framework of Virtue-Value-Action” developed by the researchers was used as the data collection tool. The data analysis process continues.

Keywords: Curriculum, history lesson, textbook

CUMHURİYET DÖNEMİ BOYUNCA TARİH DERS KİTAPLARINDA OSMANLI SİYASİ TARİHİ ANLATISI

Dr. Mehmet Alper CANTİMER

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

mcantimer@subu.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Cumhuriyet öncesi Türk tarihinin önemli safhalarından olan Osmanlı siyasi tarih anlatısının Cumhuriyet dönemi boyunca tarih ders kitaplarında görünümünü ortaya koymaktır. Tarih ders kitapları salt kitap olarak değerlendirmenin dışında hükümet politikalarının aktarıldığı vatandaş yetiştirme sürecinin önemli bir parçası olarak görülmelidir. Osmanlı, 13. yüzyıl Anadolu'sunda kurulmuş, ilerleyen yıllarda siyasi anlamda geniş bir coğrafyada etki gösteren bir organizasyon haline gelmiştir. Çok uluslu bir imparatorluk karakteri göstermiş ve varlığını 1922 yılına kadar da sürdürmüştür. Bu süreçte Orta, Yeni ve Yakınçağlar yaşanmıştır. Osmanlı'nın tek bir düzlem içinde incelenmesi ve anlatımı bu açıdan oldukça zor görünmektedir. Türkiye Cumhuriyeti bir ulus devlet olarak kurulmuş, zorunlu eğitim politikaları içinde de tarih dersine yüklenen anlam çerçevesinde Osmanlı siyasi tarih anlatısı geçmişten günümüze değişim geçirmiştir. Hâkim olan siyasi anlayışın da etkisiyle benzer görünmesine rağmen farklı içerikler sunan siyasi tarih anlatısı tarih ders kitaplarında göze çarpmaktadır. Araştırmanın amacına uygun olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılacaktır. Araştırmacı uzman görüşü doğrultusunda Cumhuriyet dönemi boyunca okutulmuş ve halen okutulmakta olan 13 farklı ders kitabını inceleyecektir. Her on yıldan seçili tarih ders kitaplarından ilgili konu başlığı, içeriğin yoğunluğu, kullanılan dil, görseller ve toplamda ayrılan yer başlıklarında inceleme yapılacaktır. Metnin kendisi bir analiz nesnesi olarak değerlendirilecek ve sunulacaktır. Yapılan incelemenin sonucunda Osmanlı siyasi tarih anlatısının Cumhuriyet dönemi boyunca değişimi ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet dönemi, tarih ders kitapları, Osmanlı siyasi tarihi

THE NARRATIVE OF OTTOMAN POLITICAL HISTORY IN HISTORY TEXTBOOKS DURING THE REPUBLICAN ERA

Dr. Mehmet Alper CANTİMER
Sakarya University of Applied Sciences
mcantimer@subu.edu.tr

ABSTRACT

The purpose of this research is to reveal the representation of Ottoman political history, one of the important phases of pre-Republican Turkish history, in history textbooks throughout the Republican era. History textbooks should be viewed not only as books but also as an important part of the process of educating citizens, through which government policies are conveyed. The Ottoman Empire was established in 13th-century Anatolia and, in subsequent years, became an organization with political influence across a vast geography. It exhibited the character of a multi-ethnic empire and continued to exist until 1922. During this period, the Middle Ages, the Modern Age, and the Contemporary Age were experienced. From this perspective, examining and narrating the Ottoman Empire within a single framework appears quite challenging. The Republic of Türkiye was established as a nation-state, and within the framework of compulsory education policies, the narrative of Ottoman political history has undergone changes from the past to the present. Although it appears similar due to the influence of the prevailing political understanding, the political history narrative presented in history textbooks stands out with its different content. In line with the purpose of the research, document analysis will be used as a qualitative research method. The researcher will examine 13 different textbooks that have been taught throughout the Republican era and are still being taught, based on expert opinion. Selected history textbooks from every decade will be examined in terms of relevant subject headings, content density, language used, visuals, and the total space allocated to headings. The text itself will be evaluated and presented as an object of analysis. The examination will reveal the transformation of the Ottoman political history narrative throughout the Republican era.

Keywords: Republican era, history textbooks, Ottoman political history

MECLİS-İ KEBİR-İ MAARİF'İN TARİH DERS KİTAPLARI BASIMINDAKİ ROLÜ VE TALİM VE TERBİYE KURULU İLE BENZERLİĞİ: ARŞİV BELGELERİ İŞİĞINDA BİR İNCELEME

Elif YASLI

Gazi Üniversitesi
elifysl0222@gmail.com

Prof. Dr. Uğur ÜNAL

Gazi Üniversitesi
ugurunal@gazi.edu.tr

ÖZET

Osmanlı Devleti'nin son döneminde eğitim alanında yaşanan köklü dönüşüm, yalnızca yeni okul türlerinin açılmasıyla sınırlı kalmamış; aynı zamanda tarih ders kitaplarının hazırlanması, denetlenmesi ve basım sürecinin de devletin kontrolü altına alınmasını sağlamıştır. Bu çalışmanın temel problem alanını, geç Osmanlı eğitim sisteminde kurulan Meclis-i Kebîr-i Maârif'in, tarih ders kitaplarının basım ve onay sürecindeki kritik rolü oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı, bu kurumun işleyişini, İspanyolcadan çevrilen "Muhtasar Tarih-i Osmanî" adlı bir kitabın ruhsatlandırma süreci özelinde, dört özgün arşiv belgesi üzerinden analiz ederek ortaya koymaktır. Ayrıca, Cumhuriyet döneminde kurulan Talim ve Terbiye Kurulu ile Meclis-i Kebîr-i Maârif kurumunun yapısal ve işlevsel benzerliklerini değerlendirmek de amaçlanmaktadır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman analizi tekniği kullanılmıştır. İncelenen belgeler; bir taşra maarif müdürlüğü raporu, ruhsat sürecine ilişkin idari ve mali yazışmalar, mütercim dilekçesi ve nihai onay belgesinden oluşmaktadır. İçerik çözümlemesi sonucunda, başvurunun yapılması, taşra makamlarınca incelenmesi, merkezde denetim, mali işlemlerin tamamlanması (örneğin "iâne-i hâcirîn" pulu), matbaa beyanı, ruhsat verilmesi ve arşivleme şeklinde ilerleyen çok katmanlı bir süreç ortaya çıkmıştır. Bulgular, Meclis-i Kebîr-i Maârif'in yalnızca pedagojik uygunluğu değil, aynı zamanda ideolojik ve mali unsurları da gözettiğini göstermektedir. Bu durum, dönemin kitap basım ve denetim sürecinin sadece eğitim alanını değil, devletin bürokratik yapısını ve merkezî otorite anlayışını da yansıttığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Meclis-i Kebîr-i Maârif, Osmanlı eğitimi, tarih ders kitabı, kitap ruhsatı, Talim ve Terbiye Kurulu, eğitim politikası

THE ROLE OF THE MECLİS-İ KEBİR-İ MAÂRİF IN THE PUBLICATION OF HISTORY TEXTBOOKS AND ITS SIMILARITY TO THE TALİM VE TERBİYE KURULU: AN EXAMINATION IN LIGHT OF ARCHIVAL DOCUMENTS

Elif YASLI

Gazi University

elifysl0222@gmail.com

Prof. Dr. Uğur ÜNAL

Gazi University

ugurunal@gazi.edu.tr

ABSTRACT

The profound transformation in the field of education during the late Ottoman Empire was not limited to the opening of new school types; it also led to the state taking control over the preparation, inspection, and publication processes of history textbooks. The core problem of this study is the critical role of the Meclis-i Kebîr-i Maârif in the publication and approval process of history textbooks within the late Ottoman education system. The research aims to analyze the functioning of this institution through four original archival documents, focusing on the licensing process of a book translated from Spanish titled “Muhtasar Tarih-i Osmanî.” Additionally, it seeks to evaluate the structural and functional similarities between this institution and the Talim and Terbiye Kurulu established during the Republican era. The study employs document analysis, a qualitative research method. The documents analyzed consist of a report from a provincial education directorate, administrative and financial correspondence related to the licensing process, the translator’s application, and the final approval document. Content analysis revealed a multi-layered process that included application, provincial inspection, central control, completion of financial obligations (such as the “iâne-i hâcirîn” stamp), declaration from the printing house, licensing, and archiving. The findings indicate that the Meclis-i Kebîr-i Maârif considered not only pedagogical suitability but also ideological and financial factors. This demonstrates that the book publication and inspection process of the period reflected not only the field of education but also the state’s bureaucratic structure and its understanding of central authority.

Keywords: Meclis-i Kebîr-i Maârif, Ottoman education, History textbook, book licensing, Talim and Terbiye Kurulu, educational policy

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ORTAÖĞRETİM TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN KÜLTÜREL MİRAS OKURYAZARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Dr. Çağrınur SAĞ

cagrinarsag94@gmail.com

Dr. Tuğba TURGUT

Amasya Üniversitesi

tugba.turgut@amasya.edu.tr

ÖZET

Tarih dersi toplumu tarihsel süreç içerisinde sosyal, siyasal, kültürel, felsefi gibi çeşitli yönlerden etkileyen, olgu ve olaylara yer veren, bireyin köklerini anlamlandırmasına yardımcı olan ortaöğretim dersidir. Ayrıca tarih dersi bireyin kendini ait hissettiği toprakla olan bağının kuvvetlendirmesinde önemli rol üstlenmektedir. Bu bağlamda tarih öğretiminde kültürel miras okuryazarlığı becerisine yer verilmesinin temelde bireyin aidiyet duygusu beslemesinde, toplumu özel kılan tarihsel olay ve olguların yanı sıra kültürel özelliklerin yadsınamaz etkisini anlamasında büyük katkılar sağlayacağı aşikardır. Zira kültürel miras okuryazarlığı becerisi keşfetme/erişme boyutu, analiz etme/değerlendirme boyutu, oluşturma/kullanma boyutu ve bilgiyi paylaşma boyutu olmak üzere dört boyutlu bir beceridir. Çok boyutlu bir beceri olmasından dolayı tarih dersi kapsamında öğretilmesi planlanan konuların öğretiminde ve konuların temellendirilmesinde yardımcı olacağı söylenebilir. Nitekim bazı tarihsel olay ve olguların kültürel temele oturtulması ile öğreniminin kolaylaştırılabileceği söylenebilir. Bu bağlamda araştırmanın amacı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaöğretim Tarih Dersi Öğretim Programı'nı (9. 10 ve 11. sınıf) kültürel miras okuryazarlığı açısından incelemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi ile yürütülmüştür. Araştırma dahilinde veri kaynağı olarak 2024 Ortaöğretim Tarih Dersi Öğretim Programı ele alınmıştır. Veri toplama aracı olarak ise araştırmacılar tarafından geliştirilen "Tarih Dersi Öğretim Programı İnceleme Formu" kullanılmıştır. Verilerin analiz süreci devam ettiğinden sonuçlara burada yer verilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Tarih öğretimi, öğretim programı, kültürel miras okuryazarlığı

AN ANALYSIS OF THE TÜRKİYE CENTURY EDUCATION MODEL SECONDARY EDUCATION HISTORY CURRICULUM IN TERMS OF CULTURAL HERITAGE LITERACY

Dr. Çağrınur SAĞ

cagrinarsag94@gmail.com

Dr. Tuğba TURGUT

Amasya University

tugba.turgut@amasya.edu.tr

ABSTRACT

History is a secondary education course that addresses phenomena and events which have influenced societies throughout the historical process from social, political, cultural, and philosophical perspectives. It helps individuals make sense of their roots and plays a significant role in strengthening their connection with the land to which they feel they belong. In this context, integrating the skill of cultural heritage literacy into history education is clearly beneficial for fostering a sense of belonging in individuals and for understanding the undeniable impact of cultural characteristics alongside historical events and phenomena that make a society unique. Cultural heritage literacy is a multidimensional skill encompassing four components: discovering/accessing, analyzing/evaluating, creating/utilizing, and sharing knowledge. Due to its multidimensional nature, this skill can be instrumental both in the instruction and in the contextual grounding of the topics planned to be taught within the scope of history courses. In fact, it can be argued that embedding certain historical events and phenomena within a cultural framework may facilitate their learning. In this regard, the aim of the study is to examine the Türkiye Century Education Model Secondary School History Curriculum (grades 9, 10, and 11) in terms of cultural heritage literacy. The research was conducted using the document analysis method, one of the qualitative research methods. The 2024 Secondary School History Curriculum was used as the data source. As the data collection tool, the ‘History Curriculum Analysis Form,’ developed by the researchers, was employed. Since the data analysis process is still ongoing, the results are not included in this paper.

Keywords: History education, curriculum, cultural heritage literacy

TYMM ORTAÖĞRETİM TARİH ve T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK HEDEF VE AMAÇLARININ İNCELENMESİ

Erol KÖMÜR

İstanbul Beylikdüzü Halil Meryem Coşkun Bilim ve Sanat Merkezi
erolkomur@gmail.com

Mustafa ÖZGÜR

Kırklareli Lüleburgaz Ramazan Yaman Fen Lisesi
mstfozgr81@gmail.com

ÖZET

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM)'ne dayanan tüm okul türleri ve eğitim kademelerindeki derslerin öğretim programlarını güncelleme çalışmalarına 2023 yılında başlanmış, hazırlanan programlar 2024 yılından itibaren kademeli olarak uygulanmak üzere yürürlüğü girmiştir. Aynı dönemde T.B.M.M.'ye sunulan 2024-2028 12 Kalkınma Planı 31.10.2023 tarihinde kabul edilmiştir. 12 Kalkınma Planı'nın temel amaç hedef ve ilkelerinde en çok vurgulanan kavram "sürdürülebilirlik" ve "eğitim"dir. Kalkınma planlarında belirtilen amaç ve hedeflerin eğitim yolu ile gerçekleştirilmesi planlanan önceliklerinin öğretim programlarına yansıtılarak uygulamaya konulması idari ve hukuki bir süreçtir. Araştırmamızda "sürdürülebilirlik" ve "sürdürülebilir kalkınma" kavramlarının TYMM'ye dayanarak hazırlanan ortaöğretim Tarih, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersleri Öğretim Programlarına ne kadar yansıtıldığını ve ne tür içermeler yapıldığını; sözkonusu yansıtma ve içermelerin "sürdürülebilirlik" kavramının hangi bileşenlerini içerdiğini tespit etmeyi amaçladık. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel ve içerik analizi kullanılmıştır. İncelemeye ve analize konu dokümanlar; 12. Kalkınma Planı, TYMM Modeli Ortak Metin, onaylı Ortaöğretim Tarih 9,10,11 ile T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programı, TYMM Modeli modülleri, TYMM beceri setleri, programlar arası bileşenler, BM 2030 Ajandası, BM 2012 İstedğimiz Gelecek Konferansı Raporu, ilgili bakanlıkların resmi raporlar ve TÜİK verilerinden oluşmaktadır. İlgili dokümanların tarama ve analizinde yenilikçi teknolojiler kullanılmış, yorumlamalar araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Araştırma, Kalkınma Planının öğretim programlarına yansıtılmasına dair ilk çalışmalardan biri olup araştırmada kullandığı analiz teknikleri araştırmacılar için referans niteliğindedir. Elde edilen bulgular, çıkarımlar, yorumlar ve sonuçlar; program geliştiricilerin, kurumların stratejik plan hazırlama, uygulama ve takip süreçlerinde görev alan yetkililerin, izleme değerlendirme ekiplerinin ve tarih eğitimcilerinin akademik ve pratik gereksinimlerini de karşılayabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir kalkınma, Kalkınma planı, Maarif modeli, Tarih öğretim programı

ANALYSIS OF SUSTAINABILITY GOALS AND PURPOSES IN THE TYMM HISTORY COURSES CURRICULUM

Erol KÖMÜR

İstanbul Beylikdüzü Halil Meryem Coşkun Bilim ve Sanat Merkezi
erolkomur@gmail.com

Mustafa ÖZGÜR

Kırklareli Lüleburgaz Ramazan Yaman Fen Lisesi
mstfozgr81@gmail.com

ABSTRACT

Work on updating the curricula of courses in all types of schools and at all levels of education based on the Türkiye (TYMM) began in 2023, and the prepared programs entered into force in 2024 to be implemented gradually. In the same period, the 2024–2028 12th Development Plan submitted to the Grand National Assembly of Türkiye (T.B.M.M.) was approved on 31 October 2023. The concepts most emphasised in the basic objectives, goals and principles of the 12th Development Plan are ‘sustainability’ and ‘education.’ The implementation of the objectives and goals outlined in the development plans through education is an administrative and legal process that is reflected in the curricula. In our study, we aimed to determine to what extent and in what ways the concepts of “sustainability” and “sustainable development” were reflected in, and what types of inclusions were made in, the high school History curricula prepared on the basis of TYMM; and to identify which components of the concept of “sustainability” these reflections and inclusions encompass. The study employed document analysis, one of the qualitative research methods. Descriptive and content analysis techniques were used in analyzing the data. The documents examined and analyzed include: the 12th Development Plan, TYMM Model Common Text, approved high school History (Grades 9, 10, 11) curricula, TYMM Model modules, TYMM skill sets, cross-curricular components, the UN 2030 Agenda, the UN 2012 “The Future We Want” Conference Report, official reports of relevant ministries, and Turkish Statistical Institute (TÜİK) data. Innovative technologies were used in scanning and analyzing the relevant documents, and interpretations were made by the researchers. The research is one of the first studies on the reflection of the Development Plan in teaching programmes, and the analysis techniques used in the research serve as a reference for researchers. The findings, conclusions, interpretations, and results obtained are considered to meet the academic and practical needs of programme developers, officials involved in the strategic planning, implementation, and monitoring processes of institutions, monitoring and evaluation teams, and history educators.

Keywords: Sustainability, Sustainable development, Development plan, Maarif model, History curriculum

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ORTAÖĞRETİM TARİH DERSİ (9, 10 VE 11. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ ÖĞRENME ÇIKTILARININ ERDEM-DEĞER-EYLEM ÇERÇEVESİNDE YER ALAN DEĞERLER AÇISINDAN ANALİZİ

Dr. Neslihan ÖZDEMİR

Milli Eğitim Bakanlığı
nsln060@gmail.com

Mustafa Salih GÜNDAŞ

Milli Eğitim Bakanlığı
msg97021106@gmail.com

ÖZET

21. yüzyıl eğitimi, bilişsel becerilerin yanı sıra ahlaki ve sosyal değerlerin sistematik biçimde kazandırılmasını gerektirir. Bu doğrultuda geliştirilen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM), bilgi ve becerilerin yanında “Erdem-Değer-Eylem (EDE) Çerçevesi” ile öğrencilerin duyuşsal ve davranışsal gelişimini merkeze alır. Değerlerin öğretim programlarında yer alma biçimi, aktarım yöntemi ve temsil düzeyi, programların etkililiği açısından kritik önemdedir. TYMM’ye göre hazırlanan 2024 Ortaöğretim Tarih Dersi Programı’nda EDE temelli değerlerin temsil düzeyine dair kapsamlı bir araştırma bulunmamaktadır; bu sebeple, öğretim programında yer alan öğrenme çıktılarının EDE çerçevesindeki değerlerle ilişkisini, aktarım biçimlerini ve temsil düzeylerini sistematik olarak analiz eden bir çalışma, hem tarih eğitimi hem de değerler eğitimi literatürüne özgün bir katkı sunacaktır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan 2024 Ortaöğretim Tarih Dersi Öğretim Programı’nda yer alan öğrenme çıktılarında, Erdem-Değer-Eylem çerçevesindeki değerleri tespit etmek, bu değerlerin aktarım biçimlerini (doğrudan/örtük) incelemek ve değerlerin temsil düzeyini değerlendirerek söz konusu modelin tarih eğitimindeki rolünü analiz etmektir. Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi modeli ile desenlenmiştir. Çalışmada 2024 Ortaöğretim Tarih Dersi öğretim programındaki öğrenme çıktılarının EDE çerçevesindeki 20 temel değerle ilişkisi incelenmiştir. Öğrenme çıktılarında açıkça belirtilen değerler “doğrudan”, dolaylı yer alan değerler ise “örtük” olarak iki şekilde kodlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, tarih eğitimi, değerler eğitimi, ortaöğretim tarih dersi öğretim programı, Erdem-Değer-Eylem çerçevesi

AN ANALYSIS OF THE LEARNING OUTCOMES IN THE CENTURY OF TÜRKİYE EDUCATION MODEL SECONDARY EDUCATION HISTORY CURRICULUM (GRADES 9, 10, AND 11) IN TERMS OF THE VALUES WITHIN THE VIRTUE–VALUE–ACTION FRAMEWORK

Dr. Neslihan ÖZDEMİR

Ministry of National Education

nsln060@gmail.com

Mustafa Salih GÜNDAŞ

Ministry of National Education

msg97021106@gmail.com

ABSTRACT

21st century education requires not only the acquisition of cognitive skills but also the systematic cultivation of moral and social values. In this regard, the *Century of Türkiye Education Model (CTEM)* places students' affective and behavioral development at the center of learning through the Virtue–Value–Action (VVA) Framework, alongside the advancement of knowledge and skills. The manner in which values are incorporated into curricula, their modes of transmission, and their level of representation are of critical importance for the effectiveness of programs. Although the 2024 Secondary Education History Curriculum was designed in line with the CTEM, no comprehensive study has yet examined the representation of VVA-based values within it. Therefore, a systematic analysis of the curriculum's learning outcomes in relation to the values encompassed by the VVA framework, their modes of transmission, and their levels of representation will provide an original contribution to both the history education and values education literature. The aim of this study is to identify the values within the Virtue–Value–Action framework reflected in the learning outcomes of the 2024 Secondary Education History Curriculum, to examine their modes of transmission (explicit/implicit), and to assess the degree of their representation in order to analyze the role of the CTEM in history education. This study employs a qualitative research approach, specifically document analysis. Within the study, the learning outcomes of the 2024 Secondary Education History curriculum were examined in relation to 20 core values defined in the VVA framework. Values explicitly stated in the learning outcomes were coded as “explicit,” whereas those conveyed indirectly were coded as “implicit.”

Keywords: Century of Türkiye Education Model (CTEM), history education, values education, secondary education history curriculum, Virtue–Value–Action (VVA) framework

2024 ORTAÖĞRETİM TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN KÜLTÜRLERARASI EĞİTİM PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ

Arş. Gör. Arzu CANTÜRK

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

canturkarzu@outlook.com

ÖZET

Kültürel çeşitliliğe ev sahipliği yapan toplumlarda çatışma, uyumsuzluk ve iletişim gibi birtakım sorunların önlenmesi için bireylerin kültürlerarası iletişim konusunda bilişsel (kültürel farkındalık) ve duyuşsal (kültürel duyarlılık) yeterliğine sahip olmaları önemli bir konudur. Günümüzde modern eğitim sistemleri bu türden yeterliklerin kazandırılması adına eğitim ve öğretim programlarını, kültürler arasındaki etkileşimi, iş birliğini ve olumlu diyalog kurmayı teşvik eden kültürlerarası eğitim anlayışı ekseninde hazırladığı bilinmektedir. Bu araştırmada, 2024 tarihli Ortaöğretim Tarih Dersi Öğretim Programı'nın kültürlerarası eğitim perspektifinden incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel metodolojiye dayalı bir anlayış gözetilmiş olup doküman incelemesi tekniğine başvurulmuştur. Araştırmanın veri kaynağını, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan 2024 Ortaöğretim Tarih Dersi Öğretim Programı (9, 10 ve 11. sınıflar) oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde elde edilen veriler, içerik analizi tekniği aracılığıyla çözümlenmiştir. Araştırmadan elde edilen ön bulgulara göre, 2024 tarihli Ortaöğretim Tarih Dersi Öğretim Programı'nda "kültürlerarası eğitim", "kültürlerarasılık", ve "kültürel çeşitlilik" vb. ifadelerine doğrudan yer verilmediği görülmüştür. Buna karşın, kültürlerarası eğitim anlayışının dolaylı olarak öğretim programında yer verilen başlıklar kapsamında ele alındığı ortaya konulmuştur. Bununla birlikte, öğretim programında farklı toplumlar ve medeniyetler arasındaki kültürel etkileşimi destekleyici ifadelerin kullanımının tercih edildiği belirlenmiştir. Genel itibarıyla, öğretim programının bireylerin farklı kültürleri anlamaları, bu kültürler arasındaki iletişimi ve etkileşimi fark etmeleri, empati geliştirmeleri ve insanlığın ortak mirasına duyarlılık göstermelerini teşvik eden bir anlayışı göz ardı etmediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen ön bulgular ışığında, bireylerin farklı medeniyet ve kültürlerin karşılıklı etkileşimlerini daha somut, uygulamalı, işbirlikçi ve empatiye dayalı olarak deneyimlemelerini destekleyecek etkinliklerin öğretim programına entegre edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürlerarası eğitim, ortaöğretim tarih dersi öğretim programı, 2024 Türkiye yüzyılı maarif modeli

AN EXAMINATION OF THE 2024 SECONDARY EDUCATION HISTORY CURRICULUM FROM THE PERSPECTIVE OF INTERCULTURAL EDUCATION

Res. Asst. Arzu CANTÜRK
Sivas Cumhuriyet University
canturkarzu@outlook.com

ABSTRACT

In societies that host cultural diversity, it is important for individuals to possess cognitive (cultural awareness) and affective (cultural sensitivity) competencies in intercultural communication in order to prevent problems such as conflict, incompatibility, and communication barriers. Today, modern education systems design curricula within the framework of intercultural education, promoting interaction, cooperation, and constructive dialogue among cultures to foster such competencies. This study examines the 2024 Century of Türkiye Education Model Secondary Education History Curriculum from the perspective of intercultural education. A qualitative methodology was adopted, and the document analysis technique was employed. The data source is the 2024 Secondary Education History Curriculum (Grades 9, 10, and 11) prepared by the Ministry of National Education within the scope of the Century of Türkiye Education Model. The data obtained in the research process were analyzed through content analysis. Preliminary findings show that the curriculum does not explicitly include terms such as “intercultural education,” “interculturality,” or “cultural diversity.” However, the principles of intercultural education are indirectly addressed under various themes in the curriculum. It was found that the curriculum was found to use expressions that support cultural interaction among different societies and civilizations. Overall, it was concluded that the curriculum does not ignore an approach encouraging individuals to understand different cultures, recognize communication and interaction, develop empathy, and show sensitivity to humanity’s common heritage. In light of the preliminary findings, it is suggested that activities enabling individuals to experience interactions of different civilizations and cultures in more concrete, practical, collaborative, and empathy-based ways should be integrated into the curriculum.

Keywords: Intercultural education, Secondary education history curriculum, 2024 century of Türkiye education model

ÖĞRETMEN ADAYLARININ “ANAKRONİZM” KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

Arş. Gör. Şeyda MARANCI

Atatürk Üniversitesi

maranci.seyda@atauni.edu.tr

ÖZET

Anakronizm, tarih ve sosyal bilgiler öğretiminde sıkça karşılaşılan ancak kavramsal sınırları tam olarak netleşmemiş bir olgudur. Anakronizm, geçmişte meydana gelmiş olayların, eylemlerin ya da düşünsel yapıların, ait oldukları dönemde var olmayan veya henüz bilinmeyen kavramlar, ilişkiler ve bilgiler aracılığıyla yorumlanması biçiminde tanımlanabilir. Literatürde anakronizm, genel olarak “olgusal, kavramsal (dilsel) ve yaklaşımsal” olmak üzere üç kategoriye ayrılmaktadır. Olgusal anakronizm, tarihsel bir olay ya da olguda gerçekte var olmayan bir unsurun varmış gibi sunulması durumunu ifade eder. Kavramsal (dilsel) anakronizm, tarihsel olayların, gerçekleştiği döneme ait olmayan kavramlar aracılığıyla betimlenmesi sonucunda ortaya çıkar. Yaklaşımsal anakronizm ise geçmişte meydana gelen olayların, o döneme özgü olmayan bir perspektiften değerlendirilmesini kapsamaktadır. Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “anakronizm” kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla belirlenmesidir. Çalışmada nitel araştırmanın doğasına uygun olarak olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırma verileri 2024-2025 yılında Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinde öğrenim gören toplam 120 öğretmen adayından elde edilmiştir. Araştırma verileri açık uçlu sorulardan oluşan anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Öğretmen adayları, anakronizm kavramını “zaman körlüğü, tarihsel yanlış, zaman yolculuğu, zaman kayması, bozuk zaman makinası, zaman tüneli, zaman karışımı, zaman kırılması, yanlış pazıl parçası, uyumsuz nesne, bozuk saat, karışık yapraklı takvim, yanlış kıyafet, bozuk kronoloji ve hatalı zaman şeridi” gibi metaforlarla ifade etmiştir.

Anahtar Sözcükler: Metafor, anakronizm, öğretmen adayı

TO BE ABLE TO LOOK AT A CONTROVERSIAL ISSUE FROM ALL PARTIES: PRE-SERVICE HISTORY TEACHERS' VIEWS ON THE DEVSHIRME SYSTEM

Assoc. Prof. Ramazan KAYA

Atatürk University

ramco@atauni.edu.tr

Assoc. Prof. Hasan GÜNAL

Balıkesir University

hasangunal@balikesir.edu.tr

ABSTRACT

The devshirme system, which the Ottoman Empire implemented to meet its military needs, is also noteworthy as one of the most controversial issues in Ottoman/Turkish history. Whether the devshirme system complied with Islamic law, whether devshirme children were taken from their families voluntarily or forcibly, and whether devshirme children were assimilated through Islamization and Turkification are some of the issues that make the practice controversial. The aim of our study is to reveal whether pre-service teachers have an awareness of seeing the devshirme system through the eyes of the parties affected by the practice. The participants of the study, which was conducted with a qualitative approach, were 87 pre-service teachers studying at two universities in eastern Türkiye and reached through convenience sampling. The data of the study were collected with an open-ended questionnaire form containing four questions and analyzed through inductive content analysis. The findings reveal that pre-service history teachers obtain their current knowledge about the devshirme system mainly from their teachers and academic sources and that they will primarily recommend academic/scientific sources such as books, articles, theses and encyclopedias to people who want to have information about this subject. Pre-service teachers stated that the parties most affected by the devshirme system were the Ottoman Empire, non-Muslim communities and states, children taken as devshirme and families whose children were taken as devshirme. However, the findings also show that pre-service teachers think that non-Muslims are more affected by the devshirme system than Muslims. Finally, it is revealed that pre-service teachers, for various reasons, see the families whose children were taken as devshirme as the party with the most negative view of the devshirme system and the Ottoman Empire as the party with the most positive view.

Keywords: History teaching, pre-service history teacher, devshirme system, controversial issue

TARİH ÖĞRETİMİNDE MAVİ VATAN: ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE DAYALI BİR DEĞERLENDİRME

Kübra SOYSAL

Mersin Üniversitesi

soysalkubra276@gmail.com

Prof. Dr. Hakan AKDAĞ

Mersin Üniversitesi

hakanakdag@mersin.edu.tr

Dr. M. Talha ÖZALP

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

mtozalp@nevsehir.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, tarih öğretmenlerinin “Mavi Vatan” kavramına ilişkin görüşlerini ve Mavi Vatan kavramının tarih öğretiminde nasıl ele alınabileceğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Mavi Vatan; Türkiye’nin deniz yetki alanlarını, denizlerdeki kıta sahanlığını ve jeopolitik çıkarlarını ifade eden güncel bir doktrin olarak yer almaktadır. Mavi Vatan kavramının tarih öğretiminde işlenmesi öğrencilerde tarihsel bilinç, jeopolitik stratejileri kavrama, uluslararası ilişkilerde farkındalık geliştirme potansiyeline sahip olabilir. Mavi Vatan, denizcilik mirasında geçmişle gelecek arasındaki bağlantıyı kurma yolunda atılan adımların günümüz tarih öğretimi aracılığıyla taşınan kimlik algısının milli bir boyuta ulaşmasını sağlayabilir. Araştırmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir ve fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu tercih edilmiştir. Görüşme formunda tarih öğretmenlerinin Mavi Vatan kavramına ilişkin genel görüşleri, kavramın öğretim programındaki yeri ve derslerde ele alınış biçimi ayrıntılı biçimde sorgulanmıştır. Araştırmanın kapsam ve içerik açısından geçerliliğinin sağlanabilmesi için uzman görüşüne başvurulmuştur. Çalışma grubu, kolay ulaşılabilir örnekleme tekniği ile oluşturulmuştur. Görüşmeler çevrim içi ortamda gerçekleştirilmiştir. Veri toplama süreci, veri doyumuna ulaşıncaya kadar sürdürülmüştür. Elde edilen verilerin analiz süreci ise halen devam etmektedir. Verilerin analizinden elde edilecek sonuçlar doğrultusunda, tarih öğretmenlerinin Mavi Vatan kavramını öğretim sürecinde nasıl ele aldıkları ortaya konulacak ve bu bulgular ışığında öğretmenler, araştırmacılar ve program yapımcılar için çeşitli öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mavi Vatan, tarih öğretimi, tarih öğretmeni

THE BLUE HOMELAND IN HISTORY TEACHING: AN EVALUATION BASED ON TEACHERS' VIEWS

Kübra SOYSAL

Mersin University

soysalkubra276@gmail.com

Prof. Dr. Hakan AKDAĞ

Mersin University

hakanakdag@mersin.edu.tr

Dr. M. Talha ÖZALP

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University

mtozalp@nevsehir.edu.tr

ABSTRACT

This study aims to reveal history teachers' views on the concept of the "Blue Homeland" (*Mavi Vatan*) and how this concept can be addressed in history teaching. The Blue Homeland represents Türkiye's maritime jurisdiction areas, continental shelf in the seas, and geopolitical interests as a contemporary doctrine. Integrating the Blue Homeland into history education has the potential to foster historical consciousness, enhance understanding of geopolitical strategies, and develop awareness of international relations among students. Moreover, the Blue Homeland can serve as a bridge between the past and the future within the maritime heritage, contributing to the construction of a national identity perception through contemporary history education. In this research, a qualitative research method was adopted, and the phenomenological design was employed. A semi-structured interview form, developed by the researchers, was used as the data collection tool. The interview form explored in detail history teachers' general views on the Blue Homeland concept, its place in the curriculum, and the ways it is addressed in lessons. To ensure content and scope validity, expert opinion was sought. The study group was formed through the convenience sampling technique, and the interviews were conducted online. The data collection process continued until data saturation was reached. The data analysis process is still ongoing. Based on the results of the analysis, how history teachers address the Blue Homeland concept in the teaching process will be revealed, and in light of these findings, various recommendations will be offered for teachers, researchers, and curriculum developers.

Keywords: Blue Homeland, history, history teaching

FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN TÜRK İSLAM BİLİM TARİHİ BİLGİ KAYNAKLARI: NEVŞEHİR ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Davut SARITAŞ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

davutsaritas@gmail.com

ÖZET

Bilim tarihi, bilim alanlarına yönelik öğretimde son yıllarda önem kazanmıştır. Bilim tarihinin öğretim sürecinde kullanımı, özellikle fen bilimleri eğitimi literatüründe bilimin sosyokültürel doğasının öğretimi için etkili bir yaklaşım olarak görülmekle birlikte, bu etkiyi azaltan önemli etmenlerin başında öğrencilerin tarihte yer alan bilim insanlarının dünya görüşünü kavrayamaması ve düşüncelerinde onların yaşadıkları dönemle ilişki kuramaması olduğu vurgulanmaktadır. Diğer taraftan ülkemizde fen bilgisi eğitimi lisans programlarında bilim tarihinin yeri yok denecek kadar az olmakla birlikte, öğretiminde kullanılan yaygın içerik ve kaynaklar da batı merkezli bilim anlayışını öne çıkarmaktadır. Bu noktada öğretmen adaylarının kendi kültür coğrafyalarında gelişmiş bilimsel faaliyetler hakkındaki bilgilerini nerelerden edindiklerinin incelenmesi, Türk İslam bilim tarihine yönelik bilgi ve anlayışlarının geliştirilmesi ve bunları öğretmenlik sürecine aktarmaları için öğretmen yetiştirmede yapılması gerekenler açısından önemli ipuçları verebilir. Bu çalışmada fen bilgisi eğitimi lisans öğrencilerinin Türk İslam bilim tarihi bilgilerinin kaynakları betimsel nitel araştırma yaklaşımı ile incelenmiştir. Çalışmanın katılımcılarını, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören tüm sınıf seviyelerinden, gönüllü 106 lisans öğrencisi oluşturmuştur. Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan ve açık uçlu sorulardan oluşan yazılı görüş formu aracılığıyla toplanmıştır. Form öğrencilerin, Türk İslam bilim tarihi hakkında bilgilerin olup olmadığını, bu bilgileri hangi kaynaklardan ve hangi yollarla edindiklerini ifade edebilecekleri şekilde hazırlanmıştır. Veriler 2024-2025 eğitim öğretim yılında yüz yüze toplanmıştır. Elde edilen yanıtlar, nitel araştırma ilkelerine uygun biçimde içerik analizi ile işlenmiştir. Ulaşılan bulgular katılımcıların beş farklı kategorik bilgi kaynağından bilgi edindiklerini göstermekle birlikte, lisans öncesi eğitimin baskınlığını, medya ve popüler kültürün, sosyal aktarımın sınırlılığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk İslam bilim tarihi, fen bilgisi eğitimi, fen bilgisi eğitimi lisans öğrencileri, bilimin sosyokültürel doğası

SOURCES OF TURKISH-ISLAMIC HISTORY OF SCIENCE KNOWLEDGE AMONG UNDERGRADUATE STUDENTS IN SCIENCE EDUCATION: THE CASE OF NEVŞEHİR

Assoc. Prof. Davut SARITAŞ
Nevşehir Hacı Bektaş Veli University
davutsaritas@gmail.com

ABSTRACT

In recent years, the history of science has gained importance in the realm of science education. The incorporation of historical scientific knowledge in pedagogical practices is regarded as a highly efficacious strategy for elucidating the sociocultural dimensions of science, a notion that has been extensively documented in the extant literature on science education. However, it is imperative to acknowledge that the predominant factors contributing to this phenomenon are students' limited capacity to comprehend the scientific worldview of historical figures and to contextualize their own thought processes within the temporal framework of the era in which these figures lived. Conversely, the role of the history of science in undergraduate science education programs in our country is minimal, and the content and resources commonly employed in teaching prioritize a Western-centric perspective of science. At this juncture, an examination of the means by which science teacher candidates accrue knowledge regarding scientific activities that have been developed within their own cultural geography, the development of their knowledge and understanding of Turkish Islamic science history, and the subsequent application of this knowledge to the teaching process, can yield significant insights regarding the necessary modifications to the teacher training curriculum. In this study, an examination was conducted of the sources of science education undergraduate students' knowledge of Turkish Islamic science history. This examination was conducted using a descriptive qualitative research approach. The participants in the study consisted of 106 undergraduate students from all grade levels studying at the Department of Science Education at Nevşehir Hacı Bektaş Veli University who volunteered to participate. The data were collected through a written opinion form prepared by the researcher, consisting of open-ended questions. The form was designed to allow students to indicate whether they possessed knowledge regarding the history of Turkish Islamic science, as well as the sources and methods through which they had acquired this knowledge. The data was collected in person during the 2024-2025 academic year. The responses obtained were then processed using content analysis in accordance with qualitative research principles. The findings indicate that participants acquire knowledge from five distinct categories of sources, underscoring the preeminence of pre-university education, the influence of media and popular culture, and the limitations of social transmission.

Keywords: History of Turkish Islamic science, science education, undergraduate students of science education, sociocultural nature of science

DEVELOPMENT OF AZERBAIJAN HISTOGRAPHY

Gunay SHUKUROVA

Baku State University

studyinabroad80@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate the formation and development stages of Azerbaijani historiography. Azerbaijani historiography, as an important branch of national historical science, carries the mission of scientifically studying, analyzing, and transmitting the people's past to future generations. The relevance of the topic the origin of Azerbaijani Historiography arises from several main reasons: First, with the establishment of the independent Azerbaijani state, there has been an increased need for objective and independent research in the fields of national history writing and historiography. During the Soviet period, historiography was shaped under ideological influences, causing many aspects of our national history to be distorted or neglected. Second, studying the development process of historiography allows understanding the changes in scientific methods and approaches, as well as the strengthening of national historical science. This enables more accurate, systematic, and scientifically based research in modern historiography. Third, the topic is relevant for the correct presentation and promotion of our history in the global information society. Methods: The research employed historical-analytical, comparative, and source criticism methods, analyzing both classical and modern examples of historiography. Conclusion: The development path of historiography shows that continuous scientific approaches are required for writing Azerbaijani history objectively and systematically. Writing history based on national interests and free from distortions has become increasingly important in the modern era.

Keywords: Histography, Azerbaijani historiography, development, source criticism, methodology, national memory

THE IMPORTANCE OF THE POVEST' VREMENNİH LET IN THE HISTORIOGRAPHY OF THE TURKIC TRIBES IN THE NORTHERN BLACK SEA REGION BETWEEN THE 9TH AND 13TH CENTURIES

Merve Cansu SAMAT

Kahramanmaraş Sütçü İmam University

mervecansusamat@gmail.com

Prof. Dr. Mehmet Suat BAL

Kahramanmaraş Sütçü İmam University

suatbal@hotmail.com

ABSTRACT

Povest' Vremennih Let (The Tale of Bygone Years) ranks among the most important chronicles reflecting the political, commercial, and cultural relations of Turkic tribes north of the Black Sea with Slavs, Varangians-Rus, and other regional communities between the 9th and 13th centuries, from a local perspective of the period. The work goes beyond a mere chronological account, offering geographical descriptions, ethnographic observations, and narratives reflecting power dynamics, making it indispensable for Turkic historiography. This study aims to determine the extent to which the chronicle can be used in Turkish history and the contribution of its information to historical writing. Moreover, it examines records of Turkic tribes within a historical context to highlight their importance in understanding the development of Turkic-Slavic relations. The research employed a survey method, defined as a technique to uncover existing knowledge and documents. Accordingly, the method included analyzing the primary source alongside contemporary chronicles and modern scholarly works. The Laurentian and Hypatian versions of Povest' Vremennih Let were examined, with detailed evaluation of tribe names, geographic locations, diplomatic relations among regional tribes, and the dynamics of conflicts and alliances. In conclusion, the chronicle serves not only as a primary source for medieval Russian history but also as a highly accurate, continuous, and versatile document for Turkic history. Its detailed accounts of tribes from Pechenegs and Khazars to Kipchaks and Oghuz provide insight into the political and social organization north of the Black Sea. Thus, it contributes multidimensionally to Turkic historiography, aiding in establishing tribal chronologies, migration routes, military-political relations, and cultural contacts.

Keywords: 9th–13th century Turkic history, Russian history, Povest' Vremennih Let, Turkic tribes in the North of the Black Sea

KARABAĞ'IN 19. YÜZYIL TARİHİ COĞRAFIYASININ TARİH YAZIMI: ÇEŞİTLİ YAKLAŞIMLAR VE ANALİZLER

Dr. Elşan ASLANOV

Bakü Devlet Üniversitesi

elshanaslanov@bsu.edu.az

ÖZET

Karabağ'ın 19. yüzyıl tarihi coğrafyası üzerine yapılan araştırmalar, tarihi hafızanı onarmak, modern Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünün sağlanması, gelecekteki yapıcı projeler açısından büyük önem taşımaktadır. Konuyu ele almamızın nedeni en kritik dönemlerden olan 19. yüzyılda Karabağ'ın idari-bölgesel bölünmesi, demografik yapısı ve ekonomik coğrafyasında yaşanan köklü değişiklikleri tarih yazımında çeşitli açılardan incelemektir. Araştırmanın temel amacı sadece tarihi olayları belirlemek değil, Azerbaycan, Rus ve Ermeni tarih yazımında Karabağ'ın 19. yüzyıl tarihi coğrafyasıyla ilgili tarihi gerçekleri ortaya çıkarmak, bunun günümüz için önemini göstermek ve çeşitli yaklaşımlar bağlamında karşılaştırma yapmaktır. Karabağ'ın 19.yüzyıl tarihi coğrafyası, Azerbaycan tarih yazımında ulusal milli tarihi miras, toprak bütünlüğü ve devlet geleneğinin devamı bağlamında ele alınmaktadır. Rus tarih yazımında Rus İmparatorluğu'nun siyasi çıkarları ve Rus-Kafkasya ilişkileri bağlamında incelenmektedir. Ermeni tarih yazımında ise Karabağ'ın kadim Ermeni toprakları olduğu iddiasını desteklemek için yeniden yerleşim gerçeği (göç olgusu) göz ardı edilmekte ve bu durum "tarihi topraklara geri dönüş" girişimi bağlamında sunulmaktadır. Çalışmamızda söz konusu yaklaşımlara odaklanılır. Konuyla ilgili çeşitli tarih yazım yaklaşımların analizi, tarihi gerçeklerin yeniden onarılması ve modern gerçeklikle ilişkilendirilmesi, konunun güncelliğini belirleyen temel noktalardır. Çalışmada, 19. yüzyılda Karabağ'ın idari ve demografik coğrafyasının incelendiği birincil kaynaklar ve bu kaynaklarda tahrif edilmiş veya taraflı sunulan gerçekler incelenmektedir. Aynı zamanda tarih yazımında bu dönemde bölgede meydana gelen siyasi, idari ve demografik değişimlere ilişkin çeşitli yaklaşımlar ele alınıp analiz edilmekte ve çalışmanın modern Azerbaycan tarihi açısından önemine ilişkin sorular cevaplanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karabağ bölgesi, 19. yüzyıl, tarihi coğrafya, tarih yazımı, çeşitli yaklaşımlar

HISTORIOGRAPHY OF THE HISTORICAL GEOGRAPHY OF KARABAKH IN THE 19TH CENTURY: VARIOUS APPROACHES AND ANALYSES

Dr. Elşan ASLANOV

Baku State University

elshanaslanov@bsu.edu.az

ABSTRACT

Exploring the historical geography of Karabakh in the 19th century plays a crucial role in preserving and reviving the region's historical legacy, ensuring the territorial integrity of modern Azerbaijan and future constructive projects. The purpose of our study is to consider the radical changes that occurred in the administrative-territorial division, demographic structure and economic geography of Karabakh in the most important 19th century from various historiographic perspectives. The main goal of this study is not only to identify historical events, it is also essential for identifying historical facts related to the region's past and understanding the processes that shaped its historical geography of Karabakh in the 19th century in Azerbaijani, Russian and Armenian historiography, to demonstrate its significance for modern times and compare them within the framework of various approaches. In Azerbaijani historiography, the historical geography of Karabakh in the 19th century is considered in the context of national historical heritage, territorial integrity and continuity of state traditions. In Russian historiography, it is considered in the context of the political interests of the Russian Empire and Russian-Caucasian relations. However, in Armenian historiography, in order to support the claim that Karabakh is an original Armenian territory, the fact of resettlement (migration phenomenon) is ignored and presented in the context of an attempt to "return to historical lands". Our study focuses on these approaches. The analysis of various historiographic approaches to the topic, the restoration of historical facts and their connection with modern reality are key factors determining its relevance. This study examines primary sources studying the administrative and demographic geography of Karabakh in the 19th century, as well as the distorted or biased presentation of facts in these sources. It also examines and analyzes various approaches to the political, administrative and demographic changes that occurred in the region during this period, and provides answers to questions regarding the significance of this study for the modern history of Azerbaijan.

Keywords: Karabakh region, 19th century, historical geography, historiography, various approaches

İDEOLOJİK YÖNELİMLİ TARİH EĞİTİMİNİN İTALYA'DAKİ ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: 1960'LI YILLARA ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

Dr. Murat Kaan YILDIZ

mkaany@gmail.com

ÖZET

1960'lı yıllarda İtalya'daki tarih eğitimi, ulusal kimliğin pekiştirilmesi ve yurttaşlık bilincinin kazandırılması amacıyla kurgulanmıştır. Müfredat, özellikle Risorgimento süreci ve modern İtalya'nın kuruluşuna vurgu yaparak milliyetçi bir çerçeve oluşturmuş; Batı değerlerini yüceltme işlevi üstlenmiştir. Soğuk Savaş bağlamında bu anlatı, komünist ideolojiye karşı ideolojik bir denge kurma aracı olarak da değerlendirilmiştir. Eğitim programlarında İlk Çağ tarihi, Batı uygarlığının kökenlerini açıklamak amacıyla merkezî bir yere konumlandırılmış; Antik Yunan ve Roma'nın üstünlüğü kronolojik ve kahraman merkezli bir pedagojik modelle aktarılmıştır. Bu modelde büyük figürler öne çıkarılırken uygarlıklar arası etkileşimlere sınırlı biçimde yer verilmiş, çokkültürlü yaklaşımlar dışarıda bırakılmıştır. Çalışmada yöntem olarak ders kitabı incelemesi kullanılmıştır. Özellikle U. Nicolini ve D. Consonni tarafından 1962 eğitim reformuna uygun şekilde hazırlanan ve 1963'te yayımlanan L'uomo e la sua Storia adlı ortaokul tarih kitabı ele alınmıştır. Kitap, İlk Çağ dönemine dair Türklerle ilgili unsurları büyük ölçüde göz ardı etmektedir. Antik Yunan-İskit ilişkilerine, İskitlerin Pers savaşlarındaki rollerine ya da Büyük İskender'in İskitlerle çatışmalarına değinilmemektedir. Hun Türkleri hakkında verilen bilgiler sınırlı, sorunlu ve tahrife açıktır; Kimmerler ve Sarmatlar gibi Anadolu'ya ulaşmış topluluklara ise neredeyse hiç yer verilmemiştir. Buna karşılık Etrüskler üzerinde durulmakta, fakat bu halkın Orta Asya kökenli uygarlıklarla muhtemel bağlarına değinilmemektedir. Sonuç olarak, 1960'lar İtalya'sında ideolojik seçicilik, öğrencilerin tarihsel eleştiri becerilerini zayıflatmış; Doğu medeniyetlerini görmezden gelen dar bir perspektif üretmiş; ulusal kimliği yücelten tarihsel mitlerin sorgusuz aktarılmasına zemin hazırlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarih eğitimi, ideolojik anlatı, ulusal kimlik, eleştirel düşünce, Batı merkezcilik

IDEOLOGICALLY-ORIENTED HISTORY EDUCATION AND ITS IMPACT ON CHILDREN IN ITALY: A CRITICAL PERSPECTIVE ON THE 1960S

Dr. Murat Kaan YILDIZ

mkaany@gmail.com

ABSTRACT

In the 1960s, history education in Italy was designed to consolidate national identity and instill civic consciousness. The curriculum, with a particular emphasis on the Risorgimento and the founding of modern Italy, was framed in a nationalist perspective and functioned to glorify Western values. Within the context of the Cold War, this narrative was also employed as an ideological counterbalance against communist thought. In educational programs, Ancient History was positioned centrally to explain the roots of Western civilization; the supremacy of Ancient Greece and Rome was presented through a chronological and hero-centered pedagogical model. While great figures were highlighted, intercultural interactions were given limited attention, and multicultural approaches were excluded. This study adopts the method of textbook analysis. In particular, the middle school history textbook *L'uomo e la sua Storia*, prepared by U. Nicolini and D. Consonni in accordance with the 1962 educational reform and published in 1963, has been examined. The book largely ignores elements related to the Turks in the context of Ancient History. It makes no reference to Greco-Scythian relations, the role of the Scythians in the Persian wars, or the conflicts between Alexander the Great and the Scythians. The information provided on the Huns is limited, problematic, and open to distortion, while peoples such as the Cimmerians and Sarmatians—who had reached Anatolia and may have had Turkic origins—are almost entirely omitted. By contrast, the Etruscans are discussed, but their possible connections to Central Asian civilizations are not addressed. In conclusion, ideological selectivity in 1960s Italy weakened students' historical-critical skills, fostered a narrow perspective that disregarded Eastern civilizations, and paved the way for the uncritical transmission of historical myths that exalted national identity.

Keywords: History education, ideological narrative, national identity, critical thinking, Western-Centrism

AN EXAMINATION OF THE 2024 HISTORY CURRICULUM FROM THE PERSPECTIVE OF OUT-OF-SCHOOL LEARNING ENVIRONMENTS

Ömer BİNEKÇİ

Kayseri Çetin Şen Science and Art Center

omerbinekci@mail.com

Prof. Dr. Cevdet KIRPIK

Erciyes University

cevdetk@erciyes.edu.tr

Assoc. Prof. Galip ÖNER

Erciyes University

galiponer@erciyes.edu.tr

ABSTRACT

Today, the understanding that learning is not limited to the classroom but is enriched by the experiences students gain in various out-of-school learning environments is gaining acceptance. This acceptance has been fueled by the increasing number of studies conducted in the international literature on out-of-school learning approaches in recent years. The reflection of the out-of-school teaching approach, whose theoretical foundations date back to ancient times, on the teaching-learning processes was possible in the 20th century, and its systematic becoming more visible in the teaching programs was only possible in the 21st century. In parallel with these developments, out-of-school learning environments are expected to be given greater prominence in today's curricula. In Türkiye, in 2024, the Ministry of National Education prepared the Türkiye Century Education Model (TYMM), revamping curricula for all levels of education. One of the updated curricula is the History Curriculum. In this context, the research aims to reveal how the 2024 History Curriculum addresses out-of-school learning environments. Document analysis, a qualitative research method, was used in the study. Data were obtained by conducting document analysis on various dimensions of the relevant curriculum, such as learning domain, learning outcomes, teaching-learning experiences, and differentiation. The research determined that the program has increased its emphasis on out-of-school learning environments, but superficial and limited activity suggestions support this emphasis. It was also determined that school-based planning is included in all courses in the 2024 History Curriculum. In addition, although learning outcomes referencing museums, historical sites, and cultural heritage sites exist, they are insufficient.

Keywords: TYMM, history curriculum, out-of-school learning

TEACHING HISTORY AND VALUES AT A MONUMENT: A CASE STUDY OF THE TALAS HOCALI MONUMENT

Prof. Dr. Cevdet KIRPIK
Erciyes University
cevdetk@erciyes.edu.tr

Assoc. Prof. Galip ÖNER
Erciyes University
galiponer@erciyes.edu.tr

Sebiha KIRPIK
Ministry of National Education
sebiha2103@gmail.com

ABSTRACT

This study examines student perspectives on the impact of a history lesson, conducted at the Khojaly Monument in the Talas district of Kayseri, on their values development. Within the scope of the study, a student-centered lesson plan was developed in accordance with the constructivist approach and based on active learning principles. The study employed phenomenology, a qualitative research method. Twenty-five students participated in the study, and data were collected using a semi-structured interview form and student journals. According to the research findings, the lesson contributed to the development of values such as patriotism, compassion, national unity and solidarity, brotherhood, freedom, justice, independence, solidarity, and courage. It was observed that, in terms of importance, students prioritized patriotism, freedom, and national unity and solidarity among these values. It was determined that during the lesson at the monument, the aspects that most captured the students' attention were the female statue, the accounts of a living witness, the visual elements, and various details related to the war. It was concluded that the out-of-school lesson was highly effective for students' knowledge acquisition and contributed to developing positive attitudes towards the course by increasing their interest and motivation. Based on the findings and conclusions, it is suggested that the lesson plan could serve as a guide for history and social studies teachers in particular, as well as for teachers of other subjects and educational administrators. Furthermore, the findings from this lesson indicate the necessity of frequently utilizing student-centered lessons in out-of-school historical environments for values education.

Keywords: Out-of-school, monument, history lesson, values education

TÜRKİYE’DE FİLANTROPİNİN SOSYAL HAFİZADAKİ YOLCULUĞU

Meryem CENGİZ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
meryemcengiz.1905@mail.com

Prof. Dr. Çağrı ÖZTÜRK DEMİRBAŞ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
cozturk@ahievran.edu.tr

ÖZET

Toplumsal sorumluluğu yansıtmaya biçimlerinden biri de kişilerin gönüllü faaliyetlerde bulunmalarıdır. Bu bağlamda gönüllülük karşılık beklemeden, toplum yararına yapılan eylemlerdir. Gönüllülük kavramıyla neredeyse aynı anlama gelen filantropi toplumun yararını gözeten bireysel gönüllü eylemler olarak da karşılık bulmaktadır. Bazı toplumlar gönüllülük kavramı yerine filantropi kavramını kullanmışlardır. Bu araştırma tarih dersi öğretim programında filantropiyle ilişkili kavramların nasıl temsil edildiğini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışma nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülmüş, 2018 ve 2024 tarih dersi öğretim programı doküman incelemesi yoluyla veri kaynağı olarak seçilmiştir. Doküman analizi, belirlenen kavramların tarihsel süreçlerde nasıl konumlandırıldığını ortaya çıkarmak için kullanılan yöntemdir. Filantropi kavramının tarih dersi öğretim programlarında doğrudan yer almasa da örtük şekilde yer aldığı görülmektedir. 2018 yılı öğretim programında yer alan kök değerlerden sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik, 2024 öğretim programında vatandaşlık okuryazarlığı, yardımseverlik, sorumluluk, vatanseverlik, merhamet gibi ifadeler filantropiyle ilişkilendirilmektedir. 2018 öğretim programında daha çok tarihî kurumları tanıtmaya (vakıf, imarethane, halk desteği vb.) olarak, 2024 programında ise hem tarihî kurumları hem de güncel yurttaşlık değerlerini (gönüllülük, sosyal sorumluluk, STK) öne çıkarma söz konusudur. 2018 öğretim programında devlet toplum ilişkileri konusunda vakıflar üzerinden yardımlaşma vurgusu yapılmıştır. 2024 öğretim programında ahlaklı davranma, azimli, kararlı, doğru, güvenilir ve yardımsever olma; topluma karşı görevlerini yerine getirme örnek olaylardan hareketle muhtaç insanlara yardım etmenin önemi, ülkede yaşanan kitlesel göç ve salgın durumlarında yardımlaşma, dayanışma faaliyetlerine katılmanın gerekliliğine vurgu söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Filantropi, gönüllülük, tarihsel yolculuk, doküman

THE JOURNEY OF PHILANTHROPY IN SOCIAL MEMORY IN TÜRKİYE

Meryem CENGİZ

Kırşehir Ahi Evran University
meryemcengiz.1905@mail.com

Prof. Dr. Çağrı ÖZTÜRK DEMİRBAŞ

Kırşehir Ahi Evran University
cozturk@ahievran.edu.tr

ABSTRACT

One of the ways to reflect social responsibility is for people to engage in voluntary activities. In this context, volunteering is an action performed for the benefit of society without expecting anything in return. Philanthropy, which is almost the same as the concept of volunteering, is also defined as individualne of the ways to reflect social responsibility is for people to engage in voluntary activities. In this context, volunteering is an action performed for the benefit of society without expecting anything in return. Philanthropy, which is almost the same as the concept of volunteering, is also defined as individual voluntary actions that benefit society. Some societies have used the concept of philanthropy instead of the concept of volunteerism. This research was conducted in order to reveal how the concepts related to philanthropy are represented in the history course curriculum. The study was conducted with a qualitative research approach, and the 2018, 2024 history course curriculum was chosen as the data source through document analysis. Document analysis is the basic method to reveal how the determined concepts are positioned in historical processes. Although the concept of philanthropy is not directly included in the history course curriculum, it is seen that it is implicitly included.gh the concept of philanthropy is not directly included in the history course curriculum, it is seen that it is implicitly included. The values of love, responsibility, patriotism, and helpfulness, which are included in the 2018 curriculum, are associated with philanthropy in the 2024 curriculum, such as citizenship literacy, helpfulness, responsibility, patriotism, and compassion. introducing more historical institutions in the 2018 curriculum (foundation, almshouse, public support, etc.) as for the 2024 program, it is a question of highlighting both historical institutions and current civic values (volunteerism, social responsibility, NGOs). In the 2018 curriculum, the emphasis was on cooperation through foundations in terms of state-society relations.n the 2018 curriculum, the emphasis was on cooperation through foundations in terms of state-society relations. in the 2024 curriculum, there is an emphasis on behaving morally, being determined, determined, correct, reliable and helpful; fulfilling their duties to society, the importance of helping people in need based on case studies, the need.

Keywords: Philanthropy, volunteering, historical journey, document

HAFİF DÜZEY ZİHİN YETERSİZLİĞİ OLAN ÖĞRENCİLER İÇİN YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ BİLİM TARİHİ ETKİNLİK TASARIMI VE DEĞERLENDİRMESİ

Arş. Gör. Bedri Nejat YÜZÜAK

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
bnyuzuak@nevsehir.edu.tr

Arş. Gör. Onur Can KOLAY

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
onurkolay@nevsehir.edu.tr

Arş. Gör. Yusuf YILMAZ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
yusufyilmaz@nevsehir.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ortaokul düzeyinde öğrenim görmekte olan hafif düzey zihinsel yetersizliği bulunan öğrenciler için, yapay zekâ araçları kullanılarak geliştirilen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli temelli bilim tarihi etkinlikleri tasarlamak ve içeriğini değerlendirmektir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması esas alınarak yürütülmüştür. Çalışma kapsamında; ChatGPT 4o, Google Gemini 2.5 Flash, Microsoft Co-pilot, DeepSeek-V3 ve Perplexity.ai olmak üzere beş farklı yapay zekâ aracı kullanılarak etkinlikler tasarlatılmıştır. Etkinlikler oluşturulurken, Milli Eğitim Bakanlığı fen eğitimi (5. ve 6. sınıf) öğretim programı ile zihinsel yetersizliği olan bireyler için destek eğitim programı ve etkinlik hazırlama ilkeleri ilgili yapay zekâ araçlarına yüklenerek etkinliklerin oluşturulması sağlanmıştır. Yapay zekâ araçları kullanılarak toplam 10 etkinlik tasarlanmıştır. Geliştirilen etkinlikler, nitel veri analiz programı MAXQDA 24.10 aracılığıyla içerik analizi tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Analiz sonucunda; “Ünite/Konu”, “Öğretim Yöntemi/Tekniği”, “Bilim İnsanı”, “Öğretim Materyali”, “Öğretim Ortamı”, “Öğrenme Çıktısı ve Süreç Bileşeni”, “Geliştirme Süreci” ve “Ölçme Aracı” olmak üzere sekiz tema belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre geliştirilen etkinliklerde en çok beyin fırtınası tekniği ve gösteri yöntemi tercih edildiği saptanmıştır. Etkinliklerde Thomas Edison, İbn Sina ve Newton gibi bilim insanlarına değinilmiş; deney araçları ve görseller başta olmak üzere farklı öğretim materyalleri kullanılmıştır. Mekân açısından ise etkinliklerde sınıf ortamı ve fen laboratuvarı gibi farklı ortamların kullanıldığı tespit edilmiştir. Etkinliklerin hafif düzey zihin yetersizliği olan öğrencilerin bilişsel süreçlerini geliştirme, sosyal etkileşimlerini artırma ve yaratıcılıklarını destekleme amacıyla hazırlandığı tespit edilmiştir. Son olarak etkinliklerde en çok bireysel düzenleme ve somutlaştırma yöntemlerinin kullanıldığı; ölçme ve değerlendirme aşamasında ise gözlem, kontrol listesi ve akran değerlendirmesi araçlarından yararlanıldığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar sınıf düzeylerine göre karşılaştırmalı olarak sunulmuş ve öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, bilim tarihi öğretimi, zihin yetersizliği, etkinlik tasarımı, içerik analizi

ARTIFICIAL INTELLIGENCE SUPPORTED DESIGN AND EVALUATION OF SCIENCE HISTORY ACTIVITIES FOR STUDENTS WITH MILD INTELLECTUAL DISABILITIES

Res. Asst. Bedri Nejat YÜZÜAK

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University

bnyuzuak@nevsehir.edu.tr

Res. Asst. Onur Can KOLAY

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University

onurkolay@nevsehir.edu.tr

Res. Asst. Yusuf YILMAZ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University

yusufyilmaz@nevsehir.edu.tr

ABSTRACT

The purpose of this study is to design and evaluate the content of science history activities based on the Türkiye Century Education Model, developed through artificial intelligence tools, for middle school students with mild intellectual disabilities. The research was conducted within the framework of a case study design, one of the qualitative research methods. Within the scope of the study, activities were designed using five different artificial intelligence tools, namely ChatGPT 4o, Google Gemini 2.5 Flash, Microsoft Co-pilot, DeepSeek-V3, and Perplexity.ai. During the development of the activities, the Ministry of National Education's science curriculum (5th and 6th grades), together with the support education program for students with mild intellectual disabilities and activity design principles, were integrated into the AI tools to ensure the creation of the activities. A total of ten activities were developed using these artificial intelligence tools. The activities were analyzed through content analysis using the qualitative data analysis software MAXQDA 24.10. The analysis revealed eight themes: "Unit/Topic," "Teaching Method/Technique," "Scientist," "Teaching Material," "Learning Environment," "Learning Outcome and Process Component," "Adaptation Process," and "Assessment Tool." The findings indicated that brainstorming and demonstration were the most frequently preferred techniques in the developed activities. Scientists such as Thomas Edison, Ibn Sina, and Newton were highlighted, and a variety of instructional materials, particularly experimental tools and visuals, were employed. In terms of learning environments, classrooms and science laboratories were most commonly utilized. The activities were prepared with the aim of enhancing the cognitive processes, social interactions, and creativity of students with mild intellectual disabilities. Furthermore, it was determined that individual adaptations and concretization strategies were the most frequently used methods, while observation, checklists, and peer assessment were the main tools employed in the evaluation process. Finally, the results were presented in a comparative manner according to grade levels, and recommendations were proposed.

Keywords: Artificial intelligence, science history teaching, intellectual disabilities, activity design, content analysis

TARİH ÖĞRETMENLERİNİN OKUL TEMELLİ PLANLAMA ÇALIŞMALARI

Arş. Gör. Cahide KAYIŞ

Marmara Üniversitesi

cahidekayis@hotmail.com

Doç. Dr. Akif PAMUK

Marmara Üniversitesi

akifpamuk@gmail.com

Prof. Dr. Selahattin KAYMAKCI

Kastamonu Üniversitesi

selahattinkaymakci@gmail.com

ÖZET

2024 yılı itibariyle Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında Türkiye'deki öğretim programlarında yer alan okul temelli planlama çalışmaları öğretim programlarından hareketle yıllık planda da yerini almıştır. Okul temelli planlama çalışmaları, her ders özelinde öğrenme çıktılarını tamamlayacak veya bu çıktıları destekleyecek etkinlikleri kapsamaktadır. Bu uygulama öğretmenlere, öğretim programından esinlenerek öğrenci ihtiyaçlarını karşılamaları için alan açarak öğretim sürecinin esnek bir yapıya kavuşmasını sağlamaktadır. Araştırmanın amacı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni'nde (2024) yer verildiği üzere okul temelli planlama çalışmalarının uygulanabilirliği hakkında Tarih öğretmenlerinin görüşlerini incelemektir. Bu bağlamda araştırmanın problem cümlesini Tarih öğretmenlerinin 9. sınıf tarih dersi için okul temelli planlama çalışmalarının uygulanabilirliği oluşturmaktadır. Problem cümlesinden hareketle araştırmanın alt problem cümlesi Tarih öğretmenlerinin 9. sınıf Tarih dersi için okul temelli planlama çalışmalarına dair örnekler ve Tarih öğretmenlerinin 9. sınıf Tarih dersi için okul temelli planlama çalışmalarına yönelik önerilerdir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması; durum çalışması türlerinden de bütüncül çoklu durum desenine göre gerçekleştirilmiştir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Tarih dersi öğretim programının uygulanabilirliği farklı okul türlerinde ve farklı illerde incelenmiş öncelikle kendi içerisinde bir bütün olarak ele alınmış sonrasında ise benzerlik ve/veya farklılıkları ortaya çıkarmak amacıyla birbiriyle karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonuçları ele alındığında Tarih öğretmenlerinin sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, okuma-yazma etkinlikleri özelinde çalışmalar yaptıkları ifade edilebilir. Bununla birlikte Tarih öğretmenlerinin mevcut temalardan/ünitelerden hareketle program dışı öğrenme etkinlikleri ile okul temelli planlama çalışmalarını ayırt etme noktasında sorun yaşadıkları da dikkat çekici durumlardan biridir.

Anahtar Kelimeler: Okul temelli planlama, okul dışı öğrenme ortamları, tarih dersleri, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

HISTORY TEACHERS' SCHOOL-BASED PLANNING ACTIVITIES

Res. Asst. Cahide KAYIŞ
Marmara University
cahidekayis@hotmail.com

Assoc. Prof. Akif PAMUK
Marmara University
akifpamuk@gmail.com

Prof. Dr. Selahattin KAYMAKCI
Kastamonu University
selahattinkaymakci@gmail.com

ABSTRACT

As of 2024, school-based planning activities included in Türkiye education programmes under the Türkiye Century Education Model have also been included in the annual plan based on education programmes. School-based planning activities include activities that complement or support the learning outcomes of each course. This application provides teachers with the flexibility to meet student needs inspired by the curriculum the curriculum, thereby enabling the teaching process to be carried out on a flexible structure. The aim of this study is to examine the views of history teachers on the feasibility of school-based planning activities outlined in the Türkiye Century Education Model Curriculum Common Text (2024). In this context, the research question focuses on the feasibility of school-based planning activities for grade 9 history courses by history teachers. Based on the research question, the sub-research questions are examples of school-based planning activities for grade 9 history lessons by history teachers and suggestions for school-based planning activities for grade 9 history lessons by history teachers. The research was conducted as a case study, one of the qualitative research designs, and as a holistic multiple case study, one of the types of case studies. The feasibility of the Türkiye Century Education Model History course curriculum was first examined holistically in different school types and different provinces, and then compared with each other to reveal similarities and/or differences. When evaluating the results of the research, it can be said that history teachers carry out activities related to social activities, project work, and reading and writing activities. However, it is also noteworthy that history teachers have difficulty distinguishing between extracurricular learning activities based on current themes/units and school-based planning activities.

Keywords: School-based planning, out-of-school learning environments, history lessons, Türkiye Century Education Model

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE OKUTULAN “KIBRIS VE KIBRIS TÜRK TARİHİ 10” DERS KİTABINDA MİLLÎ KİMLİK İNŞASI

Hüseyin Ozan UYUMLU

Yenimahalle Bilim ve Sanat Merkezi

ozan4477@gmail.com

Ecrin KOZAN

Yenimahalle Bilim ve Sanat Merkezi

kozanecri09@gmail.com

İpek KOZAN

Sırrı Yırcalı Anadolu Lisesi

ipekkozan006@gmail.com

ÖZET

Millî kimlik belirli bir toprak parçası üzerinde yaşayan bazı kültürel/etnik topluluklarda var olan ve onları diğerlerinden ayıran farklarını belli etme isteğinin ifadesidir. Dil, tarih, din, vatan, yaşam biçimi, gelenekler gibi hususlar millî kimlik bilincinin oluşmasında etkilidir. Bir devletin ya da milletin varlığını devam ettirebilmesi için bireylerini millî, kültürel ve manevi değerler ile bütünleştirmesi gerekir. İnsan bu toplumsal değerleri benimsediği sürece aidiyet duygusu güçlenir ve milletin sahiplenir. Bu, millî ve manevi bağlarını güçlendirmek isteyen her milletin ulaşmak istediği bir hedeftir. Bu hedefin gerçekleştirilmesi de millî kimliğin inşa edilmesi ile mümkündür. Millî kimlik oluşturmada basın-yayın, eğitim-öğretim, sanat gibi aygıtlar kullanılabilir. Bu konuda devletin kullanabileceği en yaygın ve etkili aygıt eğitim-öğretimdir. Özellikle tarih derslerinin öğretim programı ve ders kitapları açık ve örtük şekilde bu amaca hizmet edebilir. Yakın tarihte travmatik çatışmalarla bağımsızlık mücadelesi veren Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti hâlen diplomasi mücadelesi vermektedir. Dışarda bu mücadeleyi verirken içeride milletin birlik ve beraberliği büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple KKTC’de millî kimlik inşası bağımsızlığın yapı taşlarındandır. Bu çalışma ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde 2024-2025 eğitim-öğretim yılında liselerin 10. sınıflarında okutulan Kıbrıs ve Kıbrıs Türk Tarihi 10 ders kitabında millî kimlik inşasında bilinç oluşturabilmek için hangi unsurlara ne sıklıkla yer verildiğini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın problemi “KKTC’de 10. Sınıflarda okutulan Kıbrıs ve Kıbrıs Türk Tarihi ders kitabında millî kimlik inşası için hangi unsurlara ne sıklıkla yer verilmiştir?” şeklindedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Üzerinde çalışılan ders kitabının incelenmesinde tarama modellerinden biri olan genel tarama modeli kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Millî kimlik, tarih eğitimi, tarih ders kitapları, tarih bilinci

NATION-BUILDING THROUGH NATIONAL IDENTITY IN THE “CYPRUS AND CYPRUS TURKISH HISTORY 10” TEXTBOOK TAUGHT IN THE TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS

Hüseyin Ozan UYUMLU

Yenimahalle Science and Art Center

ozan4477@gmail.com

Ecrin KOZAN

Yenimahalle Science and Art Center

kozanecrin09@gmail.com

İpek KOZAN

Sırrı Yırcalı Anatolian High School

ipekkozan006@gmail.com

ABSTRACT

National identity is the expression of the desire to express the differences that exist within certain cultural/ethnic communities living on a specific territory and distinguish them from others. Aspects such as language, history, religion, homeland, lifestyle, and traditions play a role in the formation of a sense of national identity. In order to continue its existence, a state or nation must integrate its individuals with nationalh national, cultural, and spiritual values. As long as individuals embrace these social values, their sense of belonging strengthens and they embrace their nation. This is a goal that every nation seeking to strengthen its national and spiritual ties want to achieve. Achieving this goal is possible through the construction of a national identity. Instruments such as the press, education, and the arts can be used to establish a national identity. The most widespread and effective tool the state can use in this respect is education. History curriculum and textbooks, in particular, can serve this purpose, both explicitly and implicitly. The Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC), which recently struggled for independence through traumatic conflicts, is currently engaged in diplomatic struggles. While waging this struggle abroad, the unity and solidarity of the nation at home is of paramount importance. Fort his reason, building a national identity in the TRNC is one of the building blocks of independence. This study aims to determine which elements are included and how frequently they are included in the Cyprus and Turkish Cypriot History textbooks taught in 10th-grade high schools in the Turkish Republic of Northern Cyprus during the 2024-2025 academic year to raise awareness about national identity construction. The research problem is, “Which elements are included and how frequently in the Cyprus and Turkish Cypriot History textbooks taught in 10th grade in the TRNC?” Document analysis, a qualitative research method, was used in the research. The general screening model, one of the screening models, was used in the analysis of the studied textbook. Descriptive analysis was used in the data analysis.

Keywords: National identity, history education, history textbooks, historical awareness

STUDENT OPINIONS ON THE DIGITAL CONTENT IN THE 9TH GRADE HISTORY TEXTBOOK

Fatma Bahar ÇİRCİR

Ankara Türk Telekom Sosyal Bilimler Lisesi

baharinan29@gmail.com

ABSTRACT

The history curriculum has undergone significant changes in recent years. In 2024, the curriculum for primary and secondary education was revised according to the “Turkish Century Education Model.” Consequently, the history curriculum has undergone numerous structural changes. Course materials have also been updated in line with these changes. The digitalization that has been occurring globally in recent years has also manifested itself in textbooks. The aim of our study is to reveal the status of student use of the digital content in the 9th-grade history textbook, which began implementation in 2024-2025. A review of the literature reveals that several studies have been conducted on the 9th-grade history textbook used in 2024-2025. However, no study has yet examined the digital content of the 9th-grade history textbook. We believe our research will fill this gap in the literature. Our study employed a semi-structured interview technique, a qualitative research method. This technique involves asking questions related to the study’s topic and obtaining in-depth information. In this study, an interview form was developed by consulting two experts to elicit student opinions. A total of five open-ended questions were administered to the students. Data were collected through online and written forms. Participation in the study was voluntary, and a total of nine students from different high school types (Anatolian High School, Imam Hatip High School, and Social Sciences High School) participated. Responses to the questions in the interview form were categorized and analyzed, and the data were presented in tables. Based on the findings, the use of digital content in the 9th-grade history textbook was revealed, reflecting the students’ perspectives in the study.

Keywords: Digital, digital content, history textbook

HER STORY

Dr. Hamide KILIÇ

Manisa Celal Bayar University

hamide.kilic@cbu.edu.tr

Assoc. Prof. İbrahim TURAN

İstanbul University-Cerrahpaşa

ibrahim.turan@iuc.edu.tr

ABSTRACT

Since the 1970s, studies on women's history have begun to attract attention. The process of making women visible, which was neglected in classical historiography in the early days, was later carried out through feminist history. Today, within the scope of women's studies conducted in the context of gender, issues such as how gender is taught, how much space it occupies in history lessons and textbooks, and how women are portrayed have come to the fore. This study seeks to answer the question of how women are represented in history topics covered in elementary school social studies textbooks. In this context, 22 social studies textbooks from different grades covering historical topics from 1924 to the present were selected through purposive sampling. These books were analyzed using the discourse historical approach of critical discourse analysis, one of the qualitative research designs. Nomination and predication strategies were used in the analysis. Research data were determined through document analysis, and linguistic and visual coding was performed through content analysis. These codes were analyzed using NVIVO 14 and further interpretation was carried out. In the study, the female characters that stood out in historical topics were Kösem Sultan, Turhan Sultan, Catherine II, Hz. Hatice, Hz. Amine, Zübeyde Hanım, Nene Hatun, Adile Çavuş, and Kara Fatma. In addition, fictional characters such as European women, notable women, the voivode's daughter, and Turkish women also stand out. Women are presented as real characters, but also as mothers, concubines, sisters, and other relatives, providing information to the reader. Women are not described spatially. In terms of actions, activities such as "carrying ammunition," "interfering in state affairs," and "shedding tears" are associated with women.

Keywords: Social studies, history, women, gender, textbook

TÜRKİYE VE GÜNEY KORE TARİH DERS KİTAPLARINDA BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİ ANLATISI HAKKINDA BİR İNCELEME

Şeyma Nur DOĞU

Gazi Üniversitesi

doguuseymaa@gmail.com

Jaekeun JANG

Gazi Üniversitesi

reader0116@gmail.com

ÖZET

Tarih ders kitapları, ulusların tarihsel hafızasının genç kuşaklara aktarılmasında ve millî kimliğin inşasında temel kaynaklardır. Bu bağlamda tarih kitaplarında bağımsızlık mücadelelerinin nasıl işlendiği yalnızca tarih öğretimi açısından değil, aynı zamanda millî bilinç, kimlik ve değerler eğitimi açısından da kritik bir öneme sahiptir. Bu çalışmanın problem cümlesi, “Türkiye ve Güney Kore tarih ders kitaplarında bağımsızlık mücadeleleri hangi temalar, kahramanlar ve değerler üzerinden anlatılmaktadır?” sorusu üzerine kurulmuştur. Çalışmanın amacı, iki ülkenin işgal ve bağımsızlık deneyimlerini ders kitaplarında nasıl kurguladığını karşılaştırmalı bir perspektifle ortaya koymaktır. Yöntem olarak Türkiye ve Güney Kore’de okutulan ortaöğretim tarih ders kitapları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Mücadelelerin aktarılış biçimleri; vurgulanan kahraman figürleri ile dayanışma ve fedakârlık gibi değerler çerçevesinde değerlendirilmiştir. İlk bulgular, her iki ülkenin bağımsızlık sürecini ulusal birlik ve kararlılık üzerinden öne çıkardığını; ancak tarihsel koşulların ve kültürel bağlamın farklılaşması nedeniyle anlatımda çeşitli ayrışmaların bulunduğunu göstermektedir. Sonuç olarak bu çalışma, tarih öğretiminde ulusal mücadelelerin aktarımındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koyarak tarih eğitimi literatürüne katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: Türkiye, Güney Kore, tarih ders kitapları, tarih anlatımı, bağımsızlık

AN EXAMINATION OF THE NARRATIVE OF THE STRUGGLE FOR INDEPENDENCE IN TURKISH AND SOUTH KOREAN HISTORY TEXTBOOKS

Şeyma Nur DOĞU

Gazi University

doguuseymaa@gmail.com

Jaekun JANG

Gazi University

reader0116@gmail.com

ABSTRACT

History textbooks are fundamental sources for transmitting the historical memory of nations to younger generations and for constructing national identity. In this context, the way in which independence struggles are represented in textbooks is critically important not only for history teaching but also for the education of national consciousness, identity, and values. The problem statement of this study is formulated as: “Through which themes, heroes, and values are the struggles for independence narrated in the history textbooks of Turkey and South Korea?” The aim of the study is to reveal, from a comparative perspective, how the two countries structured their experiences of occupation and independence in their textbooks. As the method, secondary school history textbooks in Turkey and South Korea were analyzed through content analysis. The representation of struggles, the emphasis on heroic figures, and values such as solidarity and sacrifice were examined. The initial findings show that both countries highlight independence processes through national unity and determination; however, differences in historical conditions and cultural contexts lead to variations in the narratives. Thus, the study aims to contribute to the literature on history education by revealing the similarities and differences in the representation of national struggles.

Keywords: Turkey, South Korea, history textbooks, independence, national identity.

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN GÖZÜYLE TARİH DERSİ - TARİH EĞİTİMİ

Prof. Dr. İbrahim Caner TÜRK
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
icanerturk25@hotmail.com

ÖZET

Günümüz Türkiye'si'ndeki tarih eğitim anlayışını anlayabilmek için devletin banisi olan Mustafa Kemal Atatürk'ün tarih eğitimine dair düşüncelerini ve yaptıklarını bilmek gerekir. Zira Türkiye'de tarih eğitim politikalarının ana hatlarını o çizmiştir. Mustafa Kemal Atatürk düşünceleri ve yaptıkları ile milletin ulusal tarih bilinci açısından eğitimini hedeflemişti. Nitekim cumhuriyet dönemi hükümet programlarında tarih eğitim politikaları da onun koyduğu esaslara göre tespit edip uygulanacaktı. Mustafa Kemal Paşa, yurt gezilerinde okullara uğramakta özellikle tarih derslerine iştirak etmekteydi. Ders programlarını, talimatname-i dahiliyeleri mütalaa ve tetkik etmekte, dershaneleri dolaşmakta, muallim ve talebelere sorduğu suallerle ve talebenin cevaplarını düzelterek bilhassa Türk tarihi ile ilgili bilgiler vermekteydi. Bu gezilerinde "Türk Tarih Tezi"nin esaslarını bina ederek milli tarihin temellerini atmıştı. Nitekim yurt gezilerinde Mustafa Kemal Paşa ilgili tezi gittiği mekanlarda Konya Sultani Mektebi, Konya Darülhilafetülahiye Medresesi, Trabzon Lisesi, İzmir Kız Muallim Mektebi, Antalya Lisesi, Amasya Orta Mektebi, Samsun Lisesi, İstanbul Darülfununu, Gazi Muallim Mektebi, Ankara Musiki Muallim Mektebi, Balıkesir Lisesi, Ankara Kız Lisesi, Ankara Erkek Lisesi, Galatasaray Lisesi, Gazi Terbiye Enstitüsü, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinde hararetle savunuyordu. Mustafa Kemal Paşa, Türk tarihiyle ve bilhassa Tarih öğretimiyle ilgilenmekte ve tarihimizin objektif bir görüşle yeniden incelenmesi gereğini ileri sürmekteydi. Tarihin İntibaha da vesile olabileceğini ifadeyle Bu noktada tarih öğretmenlerine büyük mesuliyet düştüğünü de ifade etmekteydi. İlgili bildiride Mustafa Kemal Paşa'nın zikredilen okullardaki tarih dersine dair gözlemleri ve uygulamaları kronolojik sıraya göre aktarılıp analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Mustafa Kemal Atatürk, yurt gezileri, okul gezileri, tarih, tarih eğitimi

HISTORY LESSON THROUGH THE EYES OF MUSTAFA KEMAL ATATÜRK - HISTORY EDUCATION

Prof. Dr. İbrahim Caner TÜRK
Erzincan Binali Yıldırım University
icanerturk25@hotmail.com

ABSTRACT

In order to understand the conception of history education in today's Türkiye, it is necessary to know the thoughts and actions of Mustafa Kemal Atatürk, the founder of the state, regarding history education because he drew the main lines of history education policies in Türkiye. Mustafa Kemal Atatürk aimed to educate the nation in terms of national historical awareness with his thoughts and actions. As a matter of fact, in the government programs of the republican period, history education policies would be determined and implemented according to the principles he laid down. Mustafa Kemal Pasha visited schools during his trips around the country and especially attended history classes. He would study and examine the course programs and internal regulations, visit private teaching institutions, ask questions to teachers and students, and correct the students' answers, thus providing information, especially about Turkish history. During these trips, he laid the foundations of national history by establishing the principles of the "Turkish History Thesis". Indeed, during his nationwide tours, Mustafa Kemal Pasha defended the thesis passionately in the places he visited: Konya Sultani School, Konya Darülhilafetülaliye Madrasa, Trabzon High School, İzmir Girls' Teachers' School, Antalya High School, Amasya Secondary School, Samsun High School, Istanbul University, Gazi Teachers' School, Ankara Music Teachers' School, Balıkesir High School, Ankara Girls' High School, Ankara Boys' High School, Galatasaray High School, Gazi Education Institute, and the Faculty of Language, History and Geography. Mustafa Kemal Pasha was interested in Turkish history and especially history teaching and argued that our history had to be re-examined with an objective view. He also stated that history can also lead to awakening and that at this point, history teachers have a great responsibility. In the relevant paper, Mustafa Kemal Pasha's observations and practices regarding the history course in the mentioned schools will be conveyed and analyzed in chronological order.

Keywords: Mustafa Kemal Atatürk, national tours, school tours, history, history education

YAŞAR ÇAĞLAYAN'IN TARİH EĞİTİMİNE KATKILARI

Melisa GÜNAKAN

Gazi Üniversitesi

gunakanmelisa2@gmail.com

Prof. Dr. Bahri ATA

Gazi Üniversitesi

bahriata@gazi.edu.tr

ÖZET

Tarih ders kitabı yazarlığı titizlikle ele alınması ve nitelikli bir şekilde yürütülmesi gereken önemli bir süreçtir. Türkiye’de Osmanlı’dan günümüze tarih ders kitabı yazarlarının genellikle İstanbul Dârülmualim-i Aliye’si ve devamı niteliğindeki Yüksek Öğretmen Okulları geleneği çerçevesinde yetiştikleri görülmektedir. Bu kurumlar sayesinde birçok yetkin eğitimci ve ders kitabı yazarı yetiştirilmiştir. Yüksek Öğretmen Okulları geleneğiyle yetişen önemli ders kitabı yazarlarından biri de Yaşar Çağlayan’dır. Bu çalışmada Ankara Yüksek Öğretmen Okulu’ndan 1965 yılında mezun olan tarihçi ve öğretmen Yaşar Çağlayan’ın (1944–1981) tarih eğitimi yaptığı katkılar incelenmektedir. Çalışmada öncelikle Çağlayan’ın kısa yaşam öyküsüne yer verilmiş; vefatına kadar kaleme aldığı tarih ders kitapları, tarih eğitimi üzerine dergi yazıları ve diğer eserleri tespit edilmiştir. Kütüphane ve arşivlerden ulaşılan bu kaynaklar tarih eğitimi bağlamında betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Eserlerinde ortaya konan tarih öğretimine ilişkin temel ilkeler, amaçlar ve yöntem anlayışları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda Çağlayan’ın bilimsel bir tarih anlayışını benimsediği; tarih öğretiminin ilkelerini demokratik, laik, ulusal bağımsızlığı güçlendirici, insancıl bir dünya görüşü kazandırıcı ve bilimsel bir uğraş olarak tanımladığı; tarih öğretiminden beklentilerini ise dört temel başlık altında ele aldığı görülmüştür. Ayrıca, Çağlayan’ın tarih anlayışının dönemin tarihsel ve ideolojik koşullarından etkilendiği; ders kitapları ve diğer eserlerinde ise özellikle Eski Çağ tarihine ağırlık verdiği saptanmıştır. Sonuç olarak bu çalışma Yaşar Çağlayan’ın tarih eğitimi dair görüşlerini tarihsel ve güncel yaklaşımlar çerçevesinde yeniden değerlendirmeye olanak tanımayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eski Çağ, bilimsel tarih, tarih ders kitabı, tarih eğitimi, Yaşar Çağlayan.

THE CONTRIBUTIONS OF YAŞAR ÇAĞLAYAN TO HISTORY EDUCATION

Melisa GÜNAKAN

Gazi University

gunakanmelisa2@gmail.com

Prof. Dr. Bahri ATA

Gazi University

bahriata@gazi.edu.tr

ABSTRACT

Authorship of history textbooks is a critical process that requires meticulous attention and professional expertise. In Türkiye, from the Ottoman period to the present, history textbook authors have mainly been trained in the tradition of the Istanbul Dârülmua'llim-i Aliye and its successor, the Higher Teacher Training Schools. These institutions produced numerous qualified educators and textbook authors. Among them, a prominent figure is Yaşar Çağlayan. This study examines the contributions of historian and teacher Yaşar Çağlayan (1944–1981), who graduated from Ankara Higher Teacher Training School in 1965, to history education. The study first provides a brief account of his life and identifies his textbooks, journal articles on history education, and other works produced until his death. Sources obtained from libraries and archives were analyzed descriptively within the context of history education. The study identifies the fundamental principles, objectives, and methodological approaches reflected in his works. Findings indicate that Çağlayan embraced a scientific understanding of history, defining history teaching as democratic, secular, supportive of national independence, humanistic, and a scientific endeavor. His expectations for history education can be summarized under four main themes. Moreover, his historical perspective was influenced by the ideological and historical context of his era, and his textbooks and writings show a particular focus on Ancient History. In conclusion, this study aims to reevaluate Yaşar Çağlayan's views on history education in light of both historical and contemporary approaches.

Keywords: Ancient History, history education, history textbook, scientific history, Yaşar Çağlayan.

ALİ REŞAT BEY, ONE OF THE HISTORY WRITERS OF THE LAST PERIOD OF THE OTTOMAN EMPIRE, AND HISTORY EDUCATION

Safiye Işıl KARATUTLU

Kahramanmaraş Sütçü İmam University

karatutlusafiyeisil@gmail.com

Prof. Dr. Mehmet Suat BAL

Kahramanmaraş Sütçü İmam University

suatbal@hotmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research is to demonstrate that the modernization movements that began in the late Ottoman Empire were not limited to the political and military spheres; they also brought about radical changes in areas such as education, historiography, and history teaching. Like many other prominent intellectuals who played a role in this transformation process, Ali Reşat Bey stands out as both an educator and a thinker. His thoughts on history education are crucial for understanding the mindset of the time and how history teaching evolved during the transition to the Republican era. Ali Reşat Bey was a prominent intellectual who grew up in the late Ottoman Empire and made significant contributions, particularly in the field of education. He taught history at various schools, prepared reports on the modernization of the educational curriculum, and wrote articles on educational policies for periodicals. This research employed the survey method. The survey method is used to identify the current state of historical research through information gathered from primary sources and research works. This study primarily examined the History Textbook in Schools, written by Ali Reşat Bey. In addition, Ali Reşat Bey's contributions to history education were explored in light of primary sources from the period and contemporary research works. Consequently, Ali Reşat Bey argued that history teaching should not be limited to simply recounting the past, emphasizing that history lessons should be used to foster national consciousness and moral values. Ali Reşat Bey's ideas are crucial for understanding the educational transformation of the Ottoman Empire during its transition to the Republic. By demonstrating the role history teaching can play in shaping an individual's character and national consciousness, Ali Reşat Bey's works are also a source of inspiration for contemporary discussions of history education.

Keywords: Ottoman Empire, history education, education history Republican Period, Ali Reşad Bey

MIDDLE SCHOOL STUDENTS' PERCEPTIONS OF HISTORICAL THINKING SKILLS IN SOCIAL STUDIES LESSONS

Fazilet GÜNAYDIN

Erciyes University

gunaydinfazilet1@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine middle school students' perceptions and experiences regarding historical thinking skills in social studies lessons. Historical thinking involves higher-order cognitive processes, such as understanding cause-and-effect relationships, evaluating different perspectives, connecting the past with the present, and developing empathy. Social studies lessons provide an important learning context for students to enhance these skills. The study was conducted using a phenomenological qualitative research design. The study group consisted of 20 middle school students enrolled in the 2024-2025 academic year. Data were collected through a semi-structured interview form developed by the researcher, consisting of 10 open-ended questions. Students' responses were analyzed using thematic analysis, and four main themes emerged: understanding historical events, linking history with values, developing empathy, and connecting the past with the present. Findings indicate that students began to evaluate historical events not only chronologically but also in terms of cause-and-effect relationships and contextual understanding. Moreover, students reported adopting values such as diligence, justice, courage, and patriotism through historical figures and reflecting these values in their daily lives. In addition, students approached historical events with empathy, attempting to understand the emotions of people in the past and relating this process to their own lives. In conclusion, fostering historical thinking skills in social studies lessons significantly contributes to students' cognitive, affective, and value-based development. These skills enhance both academic achievement and social awareness, supporting holistic educational outcomes.

Keywords: Historical thinking, social studies education, student perceptions, values education, history teaching

SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA TARİHSEL CANON'UN İNŞASI

Berra BULUT

Amasya Üniversitesi

berrabulut05@gmail.com

Prof. Dr. Ersin TOPÇU

Amasya Üniversitesi

ersintopcu@amasya.edu.tr

ÖZET

Tarihsel canon, belirli bir toplumun geçmişe ilişkin kabul ettiği, öğretilmesini gerekli gördüğü ve resmi bilgi statüsü kazandırdığı olay, kişi ve olguların bütünüdür. Bu yapı, eğitim programları ve ders kitapları aracılığıyla öğrencilere aktarılarak ulusal kimlik inşasında, ideolojik yönlendirmede ve tarihsel düşünme becerilerinin gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Türkiye’de ilkököl ve ortaokul düzeylerinde okutulan sosyal bilgiler ders kitaplarında tarihsel canon’un nasıl yapılandırıldığını; Michael W. Apple’ın resmi bilgi kuramı, James A. Banks’in bilgi tipolojisi, Norman Fairclough’un eleştirel söylem analizi, Pierre Bourdieu’nün kültürel sermaye yaklaşımı ve Michael Young’un güçlü bilgi kavramsallaştırması çerçevesinde analiz ederek, öğrencilerin tarihsel kimlik, aidiyet ve yurttaşlık algılarının şekillenmesinde bu yapıların oynadığı rolü açığa çıkarmak ve tarih öğretiminin çok sesli, kapsayıcı bir zemine oturması yönünde somut çözüm önerileri sunmaktır. Araştırma, nitel doküman incelemesi yöntemiyle yürütülmüştür. İçerik analizi sürecinde temalar söz konusu kuramsal yaklaşımlar doğrultusunda belirlenmiş, alt kodlar bu temalar altında yapılandırılmıştır. Her kitap sayfa sayfa incelenmiş, veriler “Var”, “Yok” ve “Kısmen” kategorileri ile kodlanmış, bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Elde edilen sonuçlar, sınıf düzeyleri arasında canon’un temsilinde belirgin farklılıklar olduğunu göstermektedir. Özellikle yeni müfredata göre hazırlanan 5. sınıf kitabı, çoğulcu ve öğrenci merkezli yapısıyla daha kapsayıcı bir tarih öğretimi sunmaktadır. Çalışma, Türkiye’de sosyal bilgiler ders kitaplarının pedagojik, ideolojik ve temsili boyutlarına ilişkin eleştirel bir değerlendirme sunmakta ve daha çok sesli, kapsayıcı bir tarih öğretimi için öneriler getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, tarihsel canon, ders kitabı analizi

CONSTRUCTION OF THE HISTORICAL CANON IN SOCIAL STUDIES TEXTBOOKS

Berra BULUT

Amasya University

berrabulut05@gmail.com

Prof. Dr. Ersin TOPÇU

Amasya University

ersintopcu@amasya.edu.tr

ABSTRACT

The historical canon refers to the body of events, figures, and phenomena accepted by a society as part of its past, deemed necessary to be taught, and granted official knowledge status. Through curricula and textbooks, this structure plays a key role in national identity construction, ideological orientation, and the development of historical thinking skills. This study examines how the historical canon is structured in social studies textbooks at primary and lower secondary levels in Türkiye, within the frameworks of Michael W. Apple's official knowledge theory, James A. Banks's knowledge typology, Norman Fairclough's critical discourse analysis, Pierre Bourdieu's cultural capital approach, and Michael Young's concept of powerful knowledge. Adopting a qualitative document analysis method, thematic categories were derived from these theoretical perspectives, and subcodes were organized accordingly. Each textbook was examined page by page, and the data were coded as "Present," "Absent," or "Partially Present." Findings, supported by direct quotations from the textbooks, reveal notable differences in canon representation across grade levels. The 5th-grade textbook, prepared under the new curriculum, presents a more pluralistic and student-centered approach to history teaching. The study offers a critical evaluation of the pedagogical, ideological, and representational dimensions of social studies textbooks in Türkiye, contributing to curriculum development and textbook authorship, and providing recommendations for a more inclusive and multi-voiced history education.

Keywords: Social studies education, historical canon, textbook analysis

SOSYAL BİLGİLER DERS KİTABINDA TARİHİ MEKÂNLARIN YER ALMA DURUMU

Prof. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN

Sakarya Üniversitesi

hcaliskan@sakarya.edu.tr

Arş. Gör. Alperen ÇALIŞKAN

Muş Alparslan Üniversitesi

a.caliskan@alparslan.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmada, sosyal bilgiler ders kitabında tarihî mekânların yer alma durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma betimsel tarama deseninde nitel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın veri kaynağını 2024-2025 eğitim-öğretim yılından itibaren Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kullanılmaya başlanan beşinci sınıf sosyal bilgiler ders kitapları oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacıların geliştirdiği belirtke tablolarından yararlanılmıştır. Doküman incelemesi tekniğiyle erişilen verilerin çözümlenmesi betimsel analizle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öncelikle sosyal bilgiler ders kitabında tarihi mekân kavramının örneklendirilerek tanımlandığı tespit edilmiştir. Öğrenme alanları detaylıca incelendiğinde çeşitli tarihi mekânlara yer verilse de bulunma durumlarının farklılaştığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda en fazla tarihî mekâna “Ortak Mirasımız” öğrenme alanında erişilmiştir. Ders kitabının geneline bakıldığında yönlendirilen sorularla öğrencilerin yaşadıkları ilden başlayarak tarihî mekânları keşfedip anlamlandırmaları beklenmiştir. Bu durumun yakından uzağa ilkesiyle uyumlu olduğu ve yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına hizmet ettiği belirtilebilir. Ayrıca ders kitabında birçok tarihî mekanın görselleştirilerek sunulması öğrencilerin öğrenmelerini oldukça kolaylaştırdığı ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Tarihî mekân, sosyal bilgiler, sosyal bilgiler ders kitabı, tarih öğretimi.

THE PLACE OF HISTORICAL SITES WITHIN THE SOCIAL STUDIES TEXTBOOK

Prof. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN

Sakarya University

hcaliskan@sakarya.edu.tr

Res. Asst. Alperen ÇALIŞKAN

Muş Alparslan University

a.caliskan@alparslan.edu.tr

ABSTRACT

The primary aim of this study is to examine the extent to which historical sites are represented within the social studies textbook. In line with this objective, the research was designed as a qualitative study employing a descriptive survey model. The data source for the study consists of the fifth-grade social studies textbooks prepared within the framework of the Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli and officially adopted by the Ministry of National Education starting from the 2024-2025 academic year. As a data collection instrument, specification tables developed by the researchers were utilized. The data obtained through document analysis were analyzed using descriptive analysis techniques. The findings of the study first revealed that the concept of historical sites was explicitly defined and exemplified within the social studies textbook. A detailed examination of the learning domains indicated that, although various historical sites were included, their frequency and manner of representation varied across different units. In this regard, it was determined that the learning domain entitled “Our Common Heritage” contained the highest concentration of historical sites. A review of the textbook as a whole demonstrated that students are guided, through carefully structured questions, to explore and interpret historical sites starting from their own local environment. This pedagogical orientation reflects the principle of progressing “from near to far” and aligns with the constructivist approach to learning. Furthermore, the inclusion of numerous visual depictions of historical sites within the textbook was found to significantly facilitate students’ comprehension and engagement with the subject matter.

Keywords: Historical sites, social studies, social studies textbook, history teaching.

DİSİPLİNLER ARASI TARİH EĞİTİMİ: 2024 SOSYAL BİLGİLER DERS PROGRAMI VE 5. SINIF DERS KİTABINDA SANAT, EDEBİYAT VE COĞRAFYA İLİŞKİLERİ

Dr. Gökhan ABANOZ

Amasya Üniversitesi

gkhnabnz@mail.com

ÖZET

Tarih eğitimi, geçmiş olayların aktarımının ötesine geçerek; öğrencilerin kültürel miras bilincini, mekânsal düşünme becerilerini ve estetik duyarlılıklarını geliştirmeyi amaçlayan çok boyutlu bir süreçtir. Bu sürecin zenginleştirilmesi, tarihsel içeriklerin sanat, edebiyat ve coğrafya gibi farklı disiplinlerle bütünleştirilmesine bağlıdır. Bu sürecin zenginleştirilmesi, tarihsel konuların sanat, edebiyat ve coğrafya gibi farklı disiplinlerle bütünleştirilmesine bağlıdır. Söz konusu disiplinler, tarih öğretimine hem içerik hem de yöntem açısından derinlik kazandırmaktadır. Bu nedenle, tarih, sanat, edebiyat ve coğrafya arasındaki ilişkilerin sistematik olarak incelenmesi; öğretim programlarının ve ders kitaplarının disiplinler arası yönünün belirginleştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu kapsamda çalışmanın amacı, 2024 Sosyal Bilgiler Programı'nda ve beşinci sınıf ders kitabında, tarih öğretiminin sanat, edebiyat ve coğrafya ile ilişkilerini analiz etmek ve bu ilişkilerin öğretim sürecine yansımalarını ortaya koymaktır. Bu bağlamda, araştırmanın problem cümlesi; "2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve 5. sınıf ders kitabında tarih eğitiminin sanat, edebiyat ve coğrafya disiplinleriyle ilişkisi nasıl yapılandırılmıştır?" olarak belirlenmiştir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmış; elde edilen veriler betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiştir. Programda Osmanlı Devleti'nin kuruluş süreci ele alınırken, coğrafi konumunun sağladığı avantajların haritalar üzerinden tartışılması teşvik edilmektedir. Ders kitabında ise Çatalhöyük, Çayönü ve Hacılar gibi ilk yerleşimlerde, su kaynaklarına yakınlık ve verimli topraklar gibi coğrafi özelliklere dikkat çekilmektedir. Aynı ünite, Çatalhöyük'teki duvar resimleri ile Göbeklitepe'deki hayvan kabartmaları, sanatsal faaliyetler olarak sunulmakta ve öğrencilerin estetik duyarlılığı ile kültürel mirasa yönelik farkındalıkları desteklenmektedir. Bu bağlamda çalışma, yazım süreci devam eden 6. ve 7. sınıf ders kitaplarında da tarih eğitiminin sanat, edebiyat ve coğrafya disiplinleriyle ilişkili biçimde yapılandırılması gerekliliğine dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretim programı, Sosyal bilgiler 5. sınıf ders kitabı, Disiplinler arası tarih eğitimi

INTERDISCIPLINARY HISTORY EDUCATION: RELATIONS BETWEEN ART, LITERATURE AND GEOGRAPHY IN THE 2024 SOCIAL STUDIES CURRICULUM AND 5TH GRADE TEXTBOOK

Dr. Gökhan ABANOZ

Amasya Üniversitesi

gkhnabnz@mail.com

ABSTRACT

History education is a multidimensional process that goes beyond simply transmitting past events; it aims to develop students' awareness of cultural heritage, spatial thinking, and aesthetic sensitivity. Enriching this process depends on integrating historical content with different disciplines such as art, literature, and geography. These disciplines provide depth to history teaching in terms of both content and methodology. Therefore, systematically examining the relationships between history, art, literature, and geography is important for highlighting the interdisciplinary aspect of curricula and textbooks. Within this scope, the purpose of this study is to analyze the relationships between history education and the disciplines of art, literature, and geography in the 2024 Social Studies Curriculum and the fifth-grade textbook, and to reveal how these relationships are reflected in the teaching process. Accordingly, the research problem was formulated as follows: "How is the relationship between history education and the disciplines of art, literature, and geography structured in the 2024 Social Studies Curriculum and the fifth-grade textbook?" The study employed a qualitative research design using document analysis as the data collection method; the obtained data were analyzed using the descriptive analysis technique. While the curriculum discusses the foundation process of the Ottoman Empire, it encourages discussion on the advantages provided by its geographical location through maps. In the textbook, geographical features such as proximity to water sources and fertile lands are emphasized in early settlements like Çatalhöyük, Çayönü, and Hacılar. In the same unit, wall paintings in Çatalhöyük and animal reliefs in Göbeklitepe are presented as artistic activities, supporting students' aesthetic sensitivity and awareness of cultural heritage. In this context, the study also draws attention to the necessity of structuring history education in the sixth- and seventh-grade textbooks, which are still in the writing process, in a way that relates to the disciplines of art, literature, and geography.

Keywords: Social studies curriculum, 5th grade social studies textbook, Interdisciplinary history education

DOING HISTORY AND CREATING MEANING: A PHENOMENOLOGICAL ANALYSIS OF THE GESCHWİSTER SCHOLL HISTORY WORKSHOP EXPERIENCES

Dr. Eyüp CÜCÜK

İstanbul University-Cerrahpaşa

cucukeyup@gmail.com

Dr. Feride DURNA

Türk-Alman University

fedurna@gmail.com

ABSTRACT

This research examines the Geschwister Scholl History Workshop in Germany, which stands as a successful and long-standing example of “doing history”-based pedagogical models. These models were developed as an alternative to traditional, rote-learning approaches to history education, aiming to transform students into active producers of history. Despite the Workshop’s tangible outcomes over its 25+ years of operation, the underlying processes and the lived experiences of participants represent a significant gap in the literature. This study aims to unveil, from a phenomenological perspective, how this workshop transcended being a mere school project to become a “project of success.” The primary objective of the research is to deeply understand how the teachers and students involved in the workshop experience this process and what meanings they ascribe to these experiences. The study will address how active participation in the historical research process leads to transformations at individual, educational, and societal levels; the development of students’ historical thinking and civic consciousness; the contributions to teachers’ professional experiences; and the impact of relationships established with the local community. Within the framework of qualitative research methods, this study adopts a phenomenological design. Data will be collected through semi-structured in-depth interviews with the workshop’s founders, former students, and local stakeholders, as well as through document analysis and field notes. Data analysis will be conducted following Moustakas’ descriptive analysis steps. The research is expected to demonstrate the pedagogical power of “doing history,” the professional and personal transformations of participants, and the organic links between local history studies, memory culture, and democratic citizenship education. The findings are intended to serve as a pedagogical and political inspiration, especially for countries with limited practices of confronting their past.

Keywords: History education, phenomenology, doing history, Geschwister Scholl History Workshop

KADİM MİRASIN İZİNDE: ACEMHÖYÜK BAĞLAMDA GENÇLERİN YEREL TARİH FARKINDALIĞININ İNCELENMESİ

Emin Alperen TURGUT

Aksaray Üniversitesi

emintrgt0668@gmail.com

ÖZET

Yerel tarih mikro ölçekli bir inceleme alanı olarak toplumsal hafızanın korunmasına, kimlik oluşumuna, gençlerin bulundukları alana aidiyet geliştirmesine ve yaşadıkları alana karşı bilinçli ve sorumlu bir tutum geliştirmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu araştırma bir yerel tarih araştırması olarak; Orta Anadolu'nun en önemli Orta Tunç Çağı yerleşimlerinden biri olan ve bugün Aksaray sınırları içerisinde yer alan Acemhöyük'ün gençler nezdindeki tarihi, kültürel ve toplumsal algısını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2025 yılında höyüğün bulunduğu alan olan Aksaray Yeşilova'da yaşayan 64 genç katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma modeli nitel araştırma yaklaşımının doğasına uygun olarak durum araştırması olarak belirlenmiştir. Gençlerin Acemhöyük ile ilgili bilgisi, kazı çalışmaları ve ortaya konulan bilimsel birikim, koruma ve geliştirme çalışmaları, turizm ve tanıtma açısından önemi, yerel katkılar, mitolojik ve efsanevi unsurlar ve kişisel ilgileri hakkında yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile veri toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Acemhöyük'ün tarihçesi, 20. yüzyıl başlarından itibaren yapılan arkeolojik çalışmalarla kayıt altına alınmış; Asur Ticaret Kolonileri Çağı'na ait mimari ve yazılı belgeleriyle dikkat çekmiştir. Ancak gençler ile bu arkeolojik miras arasında yeterli kültürel ve tarihsel bağ kurulamadığı gözlemlenmiştir. Katılımcıların Acemhöyük hakkındaki bilgi düzeyi oldukça düşük olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcılar, höyüğün dönemsel önemi, kazı çalışmaları, bilimsel sonuçları ve turizm potansiyeli hakkında sınırlı bilgiye sahiptir. Katılımcıların çoğu, kazıların bölgeye sağladığı katkılardan haberdar değildir ve höyüğe yönelik ilgileri düşüktür. Ayrıca, höyükle ilgili mitolojik ya da efsanevi anlatıların gençlerin belleğinde yeterli yer bulmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, katılımcıların büyük bir kısmı Acemhöyük'ün turizme kazandırılması gerektiğini ifade etmiş, höyük hakkında fazla bilgi edinmeye açık olduklarını belirtmiştir.

Anahtar Kelimeler: Acemhöyük, yerel tarih, kültürel miras.

IN THE FOOTSTEPS OF HISTORICAL HERITAGE: AN EXAMINATION OF YOUNG PEOPLE’S AWARENESS OF LOCAL HISTORY IN THE CONTEXT OF ACEMHÖYÜK

Emin Alperen TURGUT

Aksaray University

emintrgt0668@gmail.com

ABSTRACT

As a micro-scale field of study, local history has an important place in the preservation of social memory, identity formation, young people’s belonging to the area they live in and developing a conscious and responsible attitude towards the area they live in. As a local history research, this study aims to examine the historical, cultural and social perception of Acemhöyük, one of the most important Middle Bronze Age settlements in Central Anatolia and located within the borders of Aksaray today, in the eyes of young people. The study group of the research consists of 64 young participants living in Aksaray Yeşilova, the area where the mound was located in 2025. The research model was determined as a case study in accordance with the nature of the qualitative research approach. Data were collected through a semi-structured interview form about young people’s knowledge about Acemhöyük, excavation works and scientific knowledge, conservation and development works, importance in terms of tourism and promotion, local contributions, mythological and legendary elements and personal interests. The data obtained were evaluated by descriptive analysis method. The history of Acemhöyük has been recorded with archaeological studies since the beginning of the 20th century and attracted attention with its architectural and written documents belonging to the Assyrian Trade Colonies Age. However, it was observed that there was not enough cultural and historical connection between young people and this archaeological heritage. It has been observed that the level of knowledge of the participants about Acemhöyük is quite low. Participants have limited knowledge about the periodical importance of the mound, excavations, scientific results and tourism potential. Most of the participants are not aware of the contributions of the excavations to the region and their interest in the mound is low. In addition, mythological or legendary narratives about the mound do not find a sufficient place in the memory of young people. Nevertheless, most of the participants stated that Acemhöyük should be brought to tourism and that they were open to learning more about the mound.

Keywords: Acemhöyük, local history, cultural heritage

İZMİR'İN ÇOK KÜLTÜRLÜ YAPISINDA SEFERAD, REMBETİKO VE ZEYBEK: YEREL TARİH EĞİTİMİNDE MÜZİĞİN KATKISI

Ceren BOZKURT

ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel İzmir Anadolu Lisesi
24202311@odtugvo.k12.tr

Elif YILMAZLAR

ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel İzmir Anadolu Lisesi
24202329@odtugvo.k12.tr

Mustafa Kağan YOZGATLIGİL

ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel İzmir Anadolu Lisesi
24202350@odtugvo.k12.tr

ÖZET

İzmir'in çok kültürlü yapısını yansıtan Seferad, Rembetiko ve Zeybek kültürleri, kentin tarihsel kimliğinde önemli bir yere sahip olmasına rağmen bu kültürel öğelere yönelik farkındalık düzeyi düşüktür. Bu araştırmanın amacı, İzmir'in somut olmayan kültürel mirası arasında yer alan bu müzik kültürlerini tarihsel ve kültürel açıdan inceleyerek kent kültürünün oluşumundaki katkılarını ortaya koymak ve bu öğelere yönelik farkındalığın artırılmasına katkı sağlamaktır. Araştırma, yedi 9. sınıf öğrencisi (4 kız, 3 erkek) tarafından yürütülmüştür. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmış; kent arşivi, yerel kütüphaneler, dijital arşivler ve ilgili literatür taranarak elde edilen veriler tarihsel gelişim, kültürel özellikler, kültürel önem, karşılaşılan tehditler ve çözüm önerileri başlıkları altında analiz edilmiştir. Bulgular, Seferad kültürünün göç yoluyla İzmir'e taşındığını, Rembetiko kültürünün Mübadele sonrası hafızalardaki etkisinin azaldığını ve Zeybek kültürünün günümüzde sosyal yaşamda varlığını sürdürdüğünü; ayrıca bu müziklerin kent yaşamındaki izleri, benzerlikleri ve farklılıklarıyla kültürel çeşitliliğe katkı sunduğunu göstermektedir. Kent kültürü açısından önemli olan bu öğelere ait bulguları araştırmacılar okul radyosunda yaptıkları programla okul geneline aktarmış, aynı zamanda ulusal çapta gerçekleştirilen öğrenci çalıştayında sunmuştur. Araştırma yerel kültüre ait öğelerin izinin sürülmesi ve farkındalık seviyesinin artması için tarihsel sorumluluk üstlenilmesi açısından önemlidir. Sonuç olarak, Seferad, Rembetiko ve Zeybek kültürlerinin İzmir'in çok kültürlü kimliğinde dikkate değer bir yere sahip olduğu saptanmış; bu doğrultuda söz konusu kültürel öğelerin yerel tarih ve kültürel miras eğitimi programlarına dâhil edilmesi, okul ve toplumsal etkinlikler yoluyla farkındalığın artırılması ve dijital arşivler aracılığıyla korunması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İzmir, somut olmayan kültürel miras, Seferad, Rembetiko, Zeybek kültürel farkındalık

SEFARAD, REMBETIKO AND ZEYBEK IN THE MULTICULTURAL STRUCTURE OF İZMİR: THE CONTRIBUTION OF MUSIC TO LOCAL HISTORY EDUCATION

Ceren BOZKURT

ODTÜ Development Foundation Private İzmir Anatolian High School

24202311@odtugvo.k12.tr

Elif YILMAZLAR

ODTÜ Development Foundation Private İzmir Anatolian High School

24202329@odtugvo.k12.tr

Mustafa Kağan YOZGATLIGİL

ODTÜ Development Foundation Private İzmir Anatolian High School

24202350@odtugvo.k12.tr

ABSTRACT

Despite the Sephardic, Rembetiko, and Zeybek cultures that reflect İzmir's multicultural structure and hold a significant place in the city's historical identity, awareness of these cultural elements is low. The aim of this research is to examine these musical cultures, which are among İzmir's intangible cultural heritage, from a historical and cultural perspective, to reveal their contributions to the formation of the city's culture, and to contribute to raising awareness of these elements. The research was conducted by seven 9th-grade students (4 girls, 3 boys). Document analysis, a qualitative research method, was employed. Data obtained by reviewing the city archives, local libraries, digital archives, and relevant literature were analyzed under the headings of historical development, cultural characteristics, cultural significance, threats, and proposed solutions. The findings demonstrate that Sephardic culture was brought to İzmir through migration, that the influence of Rembetiko culture on memories diminished after the Population Exchange, and that Zeybek culture continues to exist in social life today. Furthermore, these music genres contribute to cultural diversity through their traces, similarities, and differences in urban life. The researchers conveyed the findings regarding these elements, which are important for urban culture, to the entire school through a program broadcast on the school radio and also presented them in a nationwide student workshop. The research is significant in terms of tracing elements of local culture and assuming historical responsibility for raising awareness. In conclusion, it was determined that Sephardic, Rembetiko, and Zeybek cultures hold a significant place in İzmir's multicultural identity. Therefore, it is recommended that these cultural elements be incorporated into local history and cultural heritage education programs, awareness-raising through school and community activities, and preservation through digital archives.

Keywords: İzmir, intangible cultural heritage, Sephardic, Rembetiko, Zeybek cultural awareness

2018- 2019 SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA YER ALAN MÜZELERİN VE TARİHİ MEKANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Ayşe ÖZDEMİR KIZILKAN

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
aokizilkan@mehmetakif.edu.tr

Büşra EKİCİ

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
busraekici43@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, 2018-2019 ortaöğretim 5., 6., 7., sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan, müzeler ve tarihi mekanlar ile ilgili görsel öğeleri tespit etmektir. Sosyal Bilgiler dersi, öğrencinin geçmişini, bugününü ve yarınını tanımasına imkân sunarak, mantıklı kararlar alabilmesini sağlamaktadır. Çalışmanın problem durumunu “2018-2019 Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan müzeler ve tarihi mekanların, ders kitaplarına ne derecede yer verilmiştir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler ders kitapları kademe olarak ele alınmış, bulunan öğelerin hangi öğrenme alanında yer aldığı ise tablolastırılarak verilmeye çalışılmış ve analiz edilerek yorumlanmıştır. Aynı zamanda elde edilen bulguların, Sosyal Bilgiler eğitimine nasıl yön verdiği değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi olan, doküman inceleme yöntemi kullanılmış ve tarama modeli yoluna gidilmiştir. Çalışmanın sonucunda müzelere ve tarihi mekanlara yeteri kadar yer verildiği görülmüştür. Elde edilen bulguların hemen hemen hepsini fotoğrafların oluşturduğu tespit edilmiştir. Öğelerin sınıflara göre dağılımı incelendiğinde, 5. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında toplam on altı görsel öge, 6.sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında yine on altı görsel öge ve 7.sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında ise toplam on beş görsel öğeye yer verilmiştir. Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan müze ve tarihi mekan ile ilgili görsellerin, öğrencilerin ilgisini çekecek düzeyde olması, dersi eğlenceli hale getirmesi, okul dışı öğrenme ortamlarına sevk etmesi, ülkemizdeki tarihi mekanların tanıtılması ve ders kitaplarında yer alan somut kültürel mirasımızı yerinde görme arzusunun oluşması açısından oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca bu çalışmanın eğitimcilere, kişilere, öğretmenlere ve ders kitapları yazarlara yardımcı olacağı düşüncesi ise bir başka önemli etmendir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, sosyal bilgiler ders kitabı, müze, tarihi mekan

2018-2019 EVALUATION OF MUSEUMS AND HISTORICAL SITES FEATURED IN SOCIAL STUDIES TEXTBOOKS

Dr. Ayşe ÖZDEMİR KIZILKAN
Mehmet Akif Ersoy University
aokizilkan@mehmetakif.edu.tr

Büşra EKİCİ
Mehmet Akif Ersoy University
busraekici43@gmail.com

ABSTRACT

The aim of this study is to identify visual elements related to museums and historical sites in the 5th, 6th, and 7th grade Social Studies textbooks for secondary education for the 2018-2019 academic year. The Social Studies course enables students to understand their past, present, and future, thereby facilitating their ability to make logical decisions. The problem statement of the study is ‘To what extent are museums and historical sites included in the 2018-2019 Social Studies textbooks?’ In this regard, Social Studies textbooks were examined by grade level, and the elements found were tabulated, analysed, and interpreted. At the same time, an attempt was made to evaluate how the findings obtained guided Social Studies education. The study used the document review method, which is a qualitative research method, and followed a scanning model. The results of the study showed that museums and historical sites were given sufficient space. It was determined that almost all of the findings obtained were photographs. When the distribution of elements by grade was examined, it was found that a total of sixteen visual elements were included in the 5th grade Social Studies textbook, sixteen visual elements in the 6th grade Social Studies textbook, and a total of fifteen visual elements in the 7th grade Social Studies textbook. The visual elements related to museums and historical sites in Social Studies textbooks were found to be at a level that would attract students’ interest.

Keywords: Social studies, social studies textbook, museum, historic site

ANNE MÜZESİ'NDE DUYGUSAL AĞ TEMELLİ KÜLTÜREL MİRAS ETKİNLİĞİ

Doç. Dr. Ayşegül Nihan EROL ŞAHİN

Gazi Üniversitesi

nihanerol@gazi.edu.tr

ÖZET

Günümüzde müzeler yalnızca tarihi eserlerin sergilendiği mekânlar olmaktan çıkmış; ziyaretçilerin farklı deneyimler yaşayabildiği etkileşimli öğrenme ortamlarına dönüşmüştür. Bu çalışma, üniversiteye yeni başlayan öğrenciler arasında tanışma, kültürel farkındalık ve empati gelişimini desteklemek amacıyla tasarlanmış “Kültürel Hafıza Haritam” adlı etkinliğin kuramsal ve tasarım boyutunu sunmaktadır. Etkinlik, Hester Dibbits ve arkadaşları tarafından geliştirilen duygusal ağ “emotional networking” yaklaşımına dayanmaktadır. Bu yaklaşım kültürel mirasla kurulan ilişkilerde farklı duygusal tepkilerin paylaşılmasını ve grup içinde tartışılmasını sağlayan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre planlanan etkinlikte öğrencilerin müzede sergilenen eserlere ilişkin duygularını ve düşüncelerini paylaşırken bir taraftan da kendi kültürel hafızalarıyla bağlantı kurmaları ve farklı kültürel arka planlardan gelen sınıf arkadaşlarıyla ortak duygusal bağlar keşfetmeleri amaçlanmaktadır. Etkinlik Ankara’daki Anne Müzesi’ne yönelik hazırlanmıştır. Burası Türkiye’de annelik teması etrafında oluşturulmuş ilk müze olma özelliğini taşıyan, farklı dönemlerden ve kültürlerden annelikle ilişkili objeler, fotoğraflar ve hikâyeler sergileyen bir müzedir. Müzede uygulanacak etkinlik üç aşama üzerine kurgulanmıştır. İlk aşamada katılımcılar, kendi kişisel hafıza nesnelerini ve onlara eşlik eden duyguları tanımlamaya yönelik bir ısınma çalışması yapacaktır. İkinci aşamada, müze koleksiyonundan seçilen nesnelerle bu duygular arasında ilişkiler kurularak ortak bir “duygusal ağ haritası” oluşturulacaktır. Son aşamada ise seçilen eserler için kültürel bağlam, hikâye ve duyguyu içeren “hafıza kartları” hazırlanacak ve sergilenecektir. Bu etkinlik, tarih bölümü öğrencilerinin kültürel miras eğitiminin duygusal boyutunu anlamalarını sağlarken, aynı zamanda iletişim ve tarihsel düşünme becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel miras, duygusal ağ, kültürel hafıza, müze eğitimi, iletişim becerileri, tarih eğitimi, etkinlik tasarımı

CULTURAL HERITAGE ACTIVITY BASED ON EMOTIONAL NETWORKING AT THE ANNE MUSEUM

Assoc. Prof. Ayşegül Nihan EROL ŞAHİN
Gazi University
nihanerol@gazi.edu.tr

ABSTRACT

Today, museums have evolved beyond being mere spaces for displaying historical artifacts; they have transformed into interactive learning environments where visitors can engage in diverse experiences. This study presents the theoretical and design dimensions of an activity entitled “My Cultural Memory Map” developed to foster acquaintance, cultural awareness and empathy among first-year university students. The activity is based on the “emotional networking” approach developed by Hester Dibbits and colleagues. Its aim is to enable students to connect museum exhibits with their own cultural memories and to discover shared emotional bonds with classmates from diverse cultural backgrounds. Museums today have moved beyond their traditional role as repositories of historical artifacts, transforming into interactive learning environments that engage visitors in diverse and meaningful ways. This paper presents the theoretical and design framework of an activity titled “My Cultural Memory Map”, developed for first-year university students with the aim of fostering social interaction, cultural awareness, and empathy. The activity has been specifically designed for the Anne Museum in Ankara—the first museum in Türkiye dedicated to the theme of motherhood—which brings together objects, photographs, and narratives related to motherhood across different times and cultures. The activity is structured in three stages. In the first stage, students participate in a warm-up exercise by identifying personal memory objects and the emotions attached to them. In the second stage, these emotions are related to selected items from the museum’s collection, leading to the creation of a collective “emotional network map.” In the final stage, students prepare memory cards that incorporate cultural context, narrative, and emotion, and these are displayed as part of the activity. By engaging students in both personal and collective meaning-making, the activity seeks to deepen their understanding of the emotional dimension of heritage education while simultaneously strengthening communication skills and historical thinking.

Keywords: Cultural heritage, emotional networking, cultural memory, museum education, communication skills, history education, activity design.

SOVYET VE AZERBAIJAN TARİHÇİLİĞİNDE ÖMER FAİĞ NEMANZADEH'İN AYDINLANMA GÖRÜŞLERİNE YAKLAŞIMLAR

Doç. Dr. Sevinc QASIMOVA

Bakü Devlet Üniversitesi

qasimovasevinc@mail.ru

ÖZET

19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında Azerbaycan'ın sosyo-politik düşünce tarihinde önemli yer tutan düşünürlerden biri de Ömer Faik Nemanzade'dir. Yaşam yolculuğuna baktığımızda, aydınlanma hareketine yaptığı hizmetlerin ölçülemez olduğunu görürüz. Aydınlanma hareketinin güçlenmesinde etkili olan "Qeyrat" matbaası ve "Molla Nasreddin" dergisinin kuruluşundaki eşsiz hizmetleriyle öne çıkar. Tüm yaşamını Azerbaycancılık ve Türkçülük ideolojisi üzerine kuran düşünür, "Dilimiz, Yazımız", "Acımız ve İlacımız" ve "Millileşme" gibi makalelerinde dünyanın çeşitli bölgelerine dağılmış Türk halklarının aydınlanmasına dikkat çekmiştir. Ne yazık ki, Sovyet döneminde yazılan araştırma çalışmalarında, onun faaliyeti dönemin ideolojisine göre incelenmiş, siyasi faaliyetlerine yanlış bir açıdan yaklaşılmış ve hatta milliyeti bile çarpıtılmıştır. O.F. Nemanzade'nin aydınlanma hareketindeki rolü ve yerinin incelenmesi uzun yıllar yasaklanmış olsa da, bu konu bugün de güncelliğini korumaktadır. Son zamanlarda ortaya çıkan yeni materyaller, "Molla Nasreddin" dergisinin, hatta hiciv karikatür dergisi olarak bile kuruluşunun ardındaki fikirlerin tam olarak O.F. Nemanzade'ye ait olduğunu göstermektedir. Çarlık hükümeti ve Güney Kafkasya'daki yetkili makamları, Türkiye'de eğitim görmüş olması nedeniyle Omar Faig'i "Türk casusu" olarak değerlendirmiş ve bu yaklaşım nedeniyle derginin tüm faaliyet ve hizmetleri meslektaş J. Mammadguluzade'ye atfedilmişti. J. Mammadguluzade'ye atfedilen tefrikaların, dergideki resimlerin tema ve kompozisyonlarının Ö. Faig'e ait olduğu artık kanıtlanmış ve doğrulanmıştır. Makalede, Ö. Faig Nemanzadeh'in sosyo-politik faaliyetleri, yakın zamanda edinilen yeni arşiv materyalleri temelinde ele alınacak ve "Azerbaycan Yazıları" başlığı altında yayınlanan birçok makalesi ve Azerbaycan tarih yazımına gerçeklere dayalı yeni katkıları sunulacaktır. Aynı zamanda, Ö. F. Nemanzadeh'in aydınlanma hareketine katkılarını tarihsel bir bakış açısıyla dikkat çekilecek ve karşılaştırmalı analiz temelinde farklı yaklaşımlar sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ö. F. Nemanzade, Azerbaycancılık, "Türk casusu", Güney Kafkasya, Feylton

APPROACHES TO OMER FAIG NEMANZADEH'S ENLIGHTENMENT VIEWS IN SOVIET AND AZERBAIJANI HISTORIOGRAPHY

Assoc. Prof. Sevinj GASIMOVA

Baku State University

qasimovasevinc@mail.ru

ABSTRACT

Omer Faig Nemanzadeh was one of the prominent thinkers who held a significant place in the history of socio-political thought in Azerbaijan at the end of the 19th and the beginning of the 20th century. As we look at his life path, we see that his merits in the Enlightenment movement are immeasurable. He is distinguished by his unparalleled services in the creation of “Geyret” printing house and “Molla Nasreddin” magazine, which influenced the strengthening of the Enlightenment movement. The thinker, who dedicated his entire life to the ideologies of Azerbaijani identity and Turkism, focused on the enlightenment of Turkic peoples scattered across various regions of the world in his articles such as “Dilimiz, Yazımız”, “Acımız ve İlacımız”, “Millileşme”. Unfortunately, in the research works written during the Soviet period, his activity was investigated in accordance with the ideology of the time, his political activity was approached from the wrong position, and even his national affiliation was falsified. Although the study of O. F. Nemanzadeh’s role and place in the Enlightenment movement has been prohibited for many years, this topic remains relevant today. The emergence of new materials in recent years allows us to state that the ideas behind the creation of “Molla Nasreddin” magazine — even its conception as a satirical caricature journal — originally belonged to O.F. Nemanzadeh. The Tsarist authorities and its authorities in the South Caucasus viewed Omar Faig as a “Turkish spy” because of his education in Türkiye, and according to this approach, all activities and services of the Journal were named after J. Mammadguluzadeh. It has also been confirmed through factual evidence that the themes and compositions of the magazine’s illustrations, as well as certain feuilletons previously attributed to J. Mammadguluzadeh, actually belonged to Omer Faig. Based on newly discovered archival materials, this article will offer a new perspective on O. F. Nemanzadeh’s socio-political activities, and will present, through factual evidence, the publication of many of his articles under the title “Azerbaycan Yazıları” as well as the new contributions they bring to Azerbaijani historiography. In the article at the same time O.F.Nemanzadeh’s services in the Enlightenment movement will be highlighted from the point of view of historicism, and different approaches will be presented on the basis of comparative analysis.

Keywords: O. F. Nemanzadeh, Azerbaijani Identity, “Turkish spy”, South Caucasus, Feuilleton

FINDIKLILI SÜLEYMAN EFENDİ TARAFINDAN KALEME ALINAN NUSRETNAME ADLI ESER ÜZERİNDEN OSMANLI TARİH YAZIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Fatih ABANOZ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

fatihabanoz@nevsehir.edu.tr

ÖZET

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren klasik çağ olarak bilinen dönemde eğitim çoğunlukla sıbyan mektepleri ve medreseler üzerinden yürütülmüştür. Yükselme döneminden itibaren ivme kazanan bu eğitim modelleri içerisinde tarih adı altında ders verilmemiştir. Dolayısıyla Türk tarihinin zenginliğini yeni dimağlara taşıyacak nitelikte Türklerin İslâmiyet'ten önceki medeniyet mirası aktarılmamıştır. Genel olarak tarih dersi niteliğinde görülen müfredat ve tedrisatta ümmet fikrinden hareketle İslam tarihi ön planda tutulmuştur. İslâmiyet'in ilk dönemi olan peygamberin hayatından başlayarak, İslamiyet'in doğuşu ve gelişimi, dört halife dönemi, Emevî ve Abbasi Devleti hakkında bilgi verildikten sonra Osmanlı Devleti tarihine geçilmiştir. Osmanlı'da tarih adı altında dersler, ilk kez tanzimat döneminde verilmeye başlanmıştır. Bu derslerde geçmişin aktarılması noktasında çoğunlukla müverrihlerin eserleri kaynak olarak kullanılmıştır. Yaşanan gelişmeleri ele alan resmi (vakanüvis) ve gayr-i resmi tarihçiler olarak bilinen müverrihler de Osmanlı öncesi Türk tarihine neredeyse hiç değinmemişlerdir. İslami tarih hakkında kısa bilgi verdikten sonra hanedan tarihi üzerinde durarak yönetimdeki gelişmeleri ele almışlardır. Bu çalışmada alanın ihtiyaçlarını gidererek metodolojik bir bakış açısıyla inceleyeceğimiz Silahdar Fındıklılı Mehmed Ağa'nın hazırladığı Nusretname adlı eser, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci kısmında dönemin hükümdarı II. Mustafa'nın tahta çıkışı, Avusturya seferleri ve kronolojisi, seferlerdeki menziller ve ordu levazımı hakkında detaylı bilgilere; ikinci kısmında ise yine Avusturya ile olan münasebetler, antlaşmalar ve 1721 yılına kadarki dış gelişmelere değinilmiştir. Bu açıdan çalışmada müverrihe ait eserin Osmanlı tarih yazımına ne tür katkıları olabileceği de tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nusretname, eğitim, tarih, müverrih

EVALUATION OF OTTOMAN HISTORY WRITING THROUGH THE WORK CALLED NUSRETNAME WRITTEN BY FINDIKLILI SÜLEYMAN EFENDİ

Dr. Fatih ABANOZ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University

fatihabanoz@nevsehir.edu.tr

ABSTRACT

In the period known as the classical age, from the foundation of the Ottoman Empire, education was mostly carried out through primary schools and madrasahs. In these educational models, which gained momentum since the rise of the era, no courses were given under the name of history. Therefore, the civilizational heritage of the Turks before Islam, which would have conveyed the richness of Turkish history to new minds, has not been conveyed. In the curriculum and education, which are generally seen as history lessons, Islamic history has been prioritized based on the idea of the ummah. Starting from the life of the prophet, which is the first period of Islam, information was given about the birth and development of Islam, the period of the four caliphs, the Umayyad and Abbasid States, and then the history of the Ottoman State was moved on. In the Ottoman Empire, courses under the name of history were first given during the Tanzimat period. In these courses, mostly the works of historians were used as sources for conveying the past. The chroniclers, known as official and unofficial historians who deal with the developments, have almost never touched upon the pre-Ottoman Turkish history. After giving brief information about Islamic history, they discussed the developments in administration by focusing on dynastic history. In this study, the work titled Nusretname, prepared by Silahdar Fındıklılı Mehmed Ağa, which we will examine from a methodological perspective by meeting the needs of the field, consists of two parts. The first part covers detailed information about the accession to the throne of Mustafa II, the ruler of the period, the Austrian campaigns and their chronology, the destinations of the campaigns, and army supplies; the second part covers relations with Austria, agreements, and foreign developments until 1721. In this respect, the study will also discuss what kind of contributions the author's work could make to Ottoman historiography.

Keywords: Nusretname, education, history, chronicle

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ ULUS HAFIZASINI NASIL ANIMSAR?

Hüseyin Ozan

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
huseyin_ozann@hotmail.com

Prof. Dr. Tercan Yıldırım

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
tercan_y@hotmail.com

Nefise DURGUT

Afyon Kocatepe Üniversitesi
nfsdrgt@gmail.com

ÖZET

Kolektif hafıza, tarihsel bağlamda bir toplumun şimdiyi anlamlandırmak için ortak bir anlatısı ve toplumun meşrulaştırma, hatırlama, unutma eylemlerinin aygıtıdır. İnsanlar, içinde yaşadıkları toplumda tarih ve kimliğe yönelik anlamları ortak bir tarih anlatısı ile kazanırlar. Bu bağlamda tarih anlatısının oluşumunu ise kolektif hafıza biçimlendirir. Maurice Halbwachs tarafından kuramsal olarak ilk kez kullanılan kolektif hafıza, mitleri, anıtları, törenleri, kahramanları, ritüelleri tarih eğitimi kapsamında toplum ve bireyin belleğine ortak bir tarih anlatısı olarak işler. Ulus hafızası, kolektif hafıza ve kimlik inşa etmek için mitler, olaylar, anıtlar, törenler, ritüeller, semboller ve kahramanları tarih eğitiminin içeriğine yerleştiren kolektif bir bilinçtir. Ulus hafızası, ulus devlet ideolojisi ile kurgulanmış kolektif hafıza biçimidir. Tarih eğitimi toplumlara ve uluslara ortak bir geçmiş duygusu ve anlatısı sunarak ulus hafızasını kimlik olarak inşa ederek sürdürür. Bu kapsamda ulus hafızasının kolektif inşasını öğrencilere tarih eğitimi ile kazandırmak gerekmektedir. Bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinin ulus hafızasını nasıl anımsadığı belirlenmek istenmiştir. Bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin ulus hafızasını nasıl anımsadığını göstermesi bakımından önemlidir. Araştırmada bilimsel araştırma yöntemlerinden nitel yöntem kullanılmıştır. Çalışmanın araştırma deseni olarak durum çalışması kullanılmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında öğrenim gören ortaokul sekizinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada, örneklem olarak seçkisiz olmayan örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme stratejisine yer verilmiştir. Araştırmanın çalışma grubuna 2024-2025 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı bağlı Afyon ili ortaokullarında öğrenim gören 23 sekizinci sınıf öğrencisi seçilmiştir. Çalışmada, beş sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada, elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmada, ortaokul öğrencilerinin ulus hafızasına yönelik kolektif bir bilince ve kimliğe sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Durum çalışması, kolektif hafıza, kimlik inşası, tarih eğitimi, ulus hafızası

HOW DO MIDDLE SCHOOL STUDENTS REMEMBER THE NATIONAL MEMORY?

Hüseyin Ozan

Kırşehir Ahi Evran University
huseyin_ozann@hotmail.com

Prof. Dr. Tercan Yıldırım

Kırşehir Ahi Evran University
tercan_y@hotmail.com

Nefise DURGUT

Afyon Kocatepe University
nfsdrgt@gmail.com

ABSTRACT

Collective memory is a common narrative that a society uses to make sense of the present in a historical context, and it is the mechanism through which a society legitimises, remembers and forgets. People acquire meanings related to history and identity within the society they live in through a shared historical narrative. In this context, collective memory shapes the formation of the historical narrative. First used theoretically by Maurice Halbwachs, collective memory incorporates myths, monuments, ceremonies, heroes, and rituals into the memory of society and the individual as a shared historical narrative within the scope of history education. National memory is a collective consciousness that incorporates myths, events, monuments, ceremonies, rituals, symbols, and heroes into the content of history education in order to construct collective memory and identity. National memory is a form of collective memory constructed by the ideology of the nation state. History education sustains national memory by constructing it as an identity, offering societies and nations a shared sense of the past and a shared narrative. In this context, it is necessary to impart the collective construction of national memory to students through history education. This study aims to determine how middle school students remember national memory. This study is important in that it shows how middle school students remember national memory. Qualitative research methods were used in this study. A case study was used as the research design. The study group for this research consists of eighth-grade students attending state schools affiliated with the Ministry of National Education. In the study, a criterion sampling strategy was employed as a non-random sampling method. The study group consisted of 23 eighth-grade students enrolled in middle schools in Afyon Province affiliated with the Ministry of National Education during the 2024-2025 academic year. A semi-structured interview form consisting of five questions was used in the study. The data obtained in the study were analysed using content analysis. The study concluded that middle school students possess a collective consciousness and identity regarding national memory.

Keywords: Case study, collective memory, identity construction, history education, national memory

KÖY ENSTİTÜLERİ MODELİ: AKSU ÖRNEĞİ VE CUMHURİYET İDEOLOJİSİNİN YAYILIŞI

Dr. Gülnaz GEZER ESEN

Milli Eğitim Bakanlığı

gulnazgezer@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Genç Cumhuriyet Dönemi'nde köy kalkınması kapsamında köylüye okuma yazma öğretmenin yanı sıra üretim ve sağlık konularında köylüyü bilinçlendirmek üzere faaliyet gösteren Aksu Eğitim Kursu ve peşi sıra açılan Aksu Köy Enstitüsü'nün eğitim-öğretim hayatı ve önde gelen mezunlarının Türk Eğitim tarihine olan katkılarını değerlendirmektir. Bu çalışmada, tarihsel yöntem kullanılmış olup prosopografi ve biyografi ile çalışma zenginleştirilmiştir. Türk eğitim tarihine ilişkin makale ve eserler başta olmak üzere, yerli ve ulusal basın taraması yapılmış, Aksu Köy Enstitüsü mezunları ile diğer köy enstitüsü kurucu müdürlerinin hatıratlarından ve hayatta kalan mezunları, mezunların çocukları ile yapılan sözlü tarih bilgisinden yararlanılmıştır. Aksu Eğitim Kursu ve Köy Enstitüsü'nün açıldığı 1940 ve İlköğretim Okulu'na dönüştürüldüğü 1954 yılı ile çalışma sınırlandırılmıştır. Köy enstitülerine ilkokulu bitirmiş köy çocukları alınmıştır. Köy Enstitüleri, binaları ayrı olmak üzere kız ve erkek yatılı-karma ve parasız beş yıllık eğitim veren kurumlardır. Enstitü Doktoru Bedia Hüdaverdi Kervancıoğlu, enstitü öğrenci ve personeline olduğu kadar, II. Dünya Savaşı koşullarında enstitünün uygulama bölgesine giren köylere de sağlık hizmeti vermiş, halk sağlığı uzmanı olarak da görev yapmıştır. Aksu Köy Enstitüsü, dönemin güncel sağlık sorunlarından olan sıtmaya karşı da mücadele etmiştir. Enstitü bünyesinde kendi kendine idare yöntemi ile çalışan nöbet işleri, cumartesi değerlendirmeleri; eğitici, güven aşılayıcı olduğu kadar öğrencilere demokrasi kültürü de kazandırmıştır. Aksu Köy Enstitüsü; özelde Antalya, Mersin ve Muğla ve çevresindeki köy kalkınmasına, köylerdeki kız çocuklarına fırsat eşitliği verilmesine, Cumhuriyet ideolojisinin kırsal kesime ulaştırılmasına ve Cavit Binbaşıoğlu, Mustafa Üstün, Pakize Türkoğlu gibi önde gelen mezunları üzerinden Türk Eğitim tarihi ve Cumhuriyet modernleşmesine katkı vermiştir.

Anahtar Kelimeler: Aksü Köy Enstitüsü, Bedia Hüdaverdi Kervancıoğlu, Cavit Binbaşıoğlu, Kendi Kendine İdare Yöntemi, Pakize Türkoğlu.

THE VILLAGE INSTITUTES MODEL: THE AKSU EXAMPLE AND THE SPREAD OF REPUBLICAN IDEOLOGY

Dr. Gülnaz GEZER ESEN

Ministry of National Education

gulnazgezer@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this study is to evaluate the educational activities of the Aksu Instructor Course and the Aksu Village Institute, which were established during the Early Turkish Republic Period to promote rural development by teaching literacy as well as raising awareness on production and health. The study also examines the contributions of its leading graduates to the history of Turkish education. The historical method was employed, enriched with prosopography and biography. In addition to articles and works related to the history of Turkish education, local and national press sources were reviewed, while memoirs of institute graduates and founding directors, as well as oral history from surviving alumni and their families, were utilized. The scope of the study is limited to the years between the foundation of the Aksu Instructor Course and Village Institute in 1940 and its transformation into a Primary School in 1954. Village Institutes admitted rural children who had completed primary school and provided free, co-educational boarding education for five years. In this context, the Aksu Village Institute contributed to rural development in Antalya, Mersin, and Muğla, supported gender equality by creating opportunities for girls, promoted public health during World War II, and fostered democratic culture through self-governance practices. Prominent graduates such as Cavit Binbaşıoğlu, Mustafa Üstün, and Pakize Türkoğlu further enhanced its influence on Turkish education and Turkish Republic modernization.

Keywords: Aksu Village Institute, Bediü Hüdaverdi Kervancıoğlu, Cavit Binbaşıoğlu, Pakize Türkoğlu, Self-Governance Method.

ALİ SCHOOLS AS AN EXAMPLE OF NON-FORMAL EDUCATION

Gözde KETENCİ

Ankara Yıldırım Beyazıt University

gketenci1@gmail.com

ABSTRACT

Education is one of the fundamental institutions that plays a decisive role in the development of modern societies. States use the education system as an effective tool to train the individuals they need and to shape the social structure in line with their own ideological orientations. This study examines the educational activities of Ali Schools (Ali Okulları), one of the prominent examples of non-formal education implemented during the Republican era to increase literacy rates. The study addresses the establishment process, structural functioning, implementation methods, legal foundations, educational content, and the contribution of these systematically organized institutions—founded in 1959 and referred to as Ali Schools—to the improvement of literacy rates. I used a qualitative research method by combining document analysis with interview techniques. Archival materials from the Ministry of National Education and the General Staff, official reports, and press sources of the period were examined. In addition, oral history interviews were conducted with teachers who had served in Ali Schools. Thus, a multi-dimensional analysis was carried out by integrating both official documents and individual experiences. The findings indicate that the Ali Schools, established within the framework of a literacy campaign initiated by the Turkish Armed Forces, differed from earlier military literacy courses as it was operated within a systematic, planned, and institutionalized structure. The curricula were jointly prepared by the Ministry of National Education and the General Staff, while primary school teachers who were serving their military duty were assigned as instructors. Between 1959 and 1974, approximately 523,000 individuals received basic literacy education, and even the short-term courses were found to significantly improve literacy skills required in daily life. The results demonstrate that Ali Schools achieved a remarkable increase in literacy rates and, in this respect, fulfilled their intended purpose within the broader framework of the Republic's non-formal education policies.

Keywords: Ali okulları, military training, civic education, literacy campaign

OSMANLI MODERNLEŞMESİ VE KADIN: II. MEŞRUTİYET DÖNEMİNDE DARÜLMUALLİMÂT

Prof. Dr. Mehmet Salih ERKEK

Uşak Üniversitesi

salih.erkek@usak.edu.tr

ÖZET

Osmanlı Devleti'nde ilk Darülmuaallimat, 1870'te açılmış ve kız öğretmen yetiştiren tek kurum olarak uzun süre varlığını sürdürmüştür. II. Abdülhamid döneminde erkek öğretmen okulları (Darülmuaallimin) yaygınlaşırken, Darülmuaallimat tek örnek olarak kalmıştır. II. Meşrutiyet'ten sonra eğitim alanında yaşanan belirsizlik bu kurumu da etkilemiştir. 1909'da İngiliz hukukçu Sir Fry'ın kızı Miss Fry, Osmanlı kız mekteplerini incelediği raporunda, Darülmuaallimâtta intizam eksikliğine dikkat çekmiş ve Avrupa-Amerika örneklerinin uygulanmasını önermiştir. Raporda, Darülmuaallimatların modern pedagojik yöntemlerle donatılması, deneyim sahibi müdirelerce yönetilmesi, yatılı sistemle eğitim verilmesi, uygun donanım ve tatbikat mekteplerinin açılması gibi şartlar sıralanmıştır. 1910'da başlatılan ıslahatla okul, gündüzlüden yatılı sisteme geçirilmiş; Cihangir'de yarım kalmış bir cami binası üzerine yeni yapı planlanmış, 1911'den itibaren tamamen yatılı eğitime geçilmiştir. Taşradan öğrenci kabulünün başlamsıyla Darülmuaallimât Fatih'teki Sahip Paşa Konağı'na, ardından Çapa'daki Derviş Paşa Konağı'na taşınmıştır. 1914'te okula bir tatbikat mektebi eklenmiş ve pedagojik konferanslar başlatılmıştır. Maarif Nezareti, artan ilgiyi de göz önünde bulundurarak okulun idaresine dair yedi maddelik bir düzenleme yapmış ve müdürün idari işlerden, müdirenin ise eğitim ve disiplin işlerinden sorumlu olmasını belirlemiştir. Müfredatta dini ilimlerden fen derslerine, el sanatlarından beden eğitimine kadar geniş bir yelpaze yer almıştır. 1914 sonrası İzmir ve Edirne'de, 1915'te Bursa ve Konya'da Darülmuaallimatlar açılarak kız öğretmen yetiştirme faaliyetleri taşraya da yayılmıştır. II. Meşrutiyet Döneminde hem Darülmuaallimin hem de Darülmuaallimat'ta yaşanan modernleşme çabaları Cumhuriyet döneminde varlığını devam ettiren öğretmen okulları için oldukça önemli bir miras olmuştur. Bu çalışma tarihsel araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanmış ve başta arşiv vesikaları olmak üzere dönemin gazeteleri ile nizamnamelerdeki veriler baz alınmıştır. Darülmuaallimatın geçirdiği evrim ve bu okuldan mezun olan kadınların hem Osmanlı hem de Cumhuriyet dönemi modernleşme ve eğitim hayatına etkileri ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: II. Meşrutiyet, eğitim, darülmuaallimât, Miss Fry, modernleşme

OTTOMAN MODERNIZATION AND WOMEN: DARÜLMUALLİMÂT DURING THE SECOND CONSTITUTIONAL PERIOD

Prof. Dr. Mehmet Salih ERKEK

Usak University

salih.erkek@usak.edu.tr

ABSTRACT

The first Darülmualîmat in the Ottoman Empire was opened in 1870 and continued to exist for a long time as the only institution training female teachers. While male teacher training schools (Darülmualîmin) became widespread during the reign of Abdülhamid II, Darülmualîmat remained the only example of its kind. The uncertainty in the field of education after the Second Constitutional Era also affected this institution. In 1909, Miss Fry, the daughter of British lawyer Sir Fry, drew attention to the lack of order in Darülmualîmat in her report on Ottoman girls' schools and recommended the implementation of European-American examples. The report listed conditions such as equipping Darülmualîmat with modern pedagogical methods, managing them with experienced directors, providing education through a boarding system, and opening appropriately equipped and practical schools. With the reforms initiated in 1910, the school was converted from a day school to a boarding school; a new building was planned on top of an unfinished mosque building in Cihangir, and from 1911 onwards, it became a fully boarding school. With the start of accepting students from the provinces, Darülmualîmât moved to the Sahip Paşa Mansion in Fatih, and then to the Derviş Paşa Mansion in Çapa. In 1914, a training school was added to the school, and pedagogical conferences were initiated. Taking into account the growing interest, the Ministry of Education made a seven-point regulation regarding the administration of the school and determined that the principal would be responsible for administrative matters and the vice principal for education and discipline. The curriculum covered a wide range of subjects, from religious studies to science, from handicrafts to physical education. After 1914, Darülmualîmat schools were opened in Izmir and Edirne, and in 1915 in Bursa and Konya, spreading the training of female teachers to the provinces. The modernization efforts undertaken in both Darülmualîmin and Darülmualîmat during the Second Constitutional Era were a significant legacy for the teacher training schools that continued to exist during the Republican era. This study was prepared using historical research methods and is based on data from period newspapers and regulations, primarily archival documents. It attempts to reveal the evolution of Darülmualîmat and the impact of women who graduated from this school on modernization and education in both the Ottoman and Republican periods.

Keywords: The Second Constitutional Era, education, Darülmualîmât, Miss Fry, modernization

OSMANLI DEVLETİ'NİN KIZ ÖĞRETMEN OKULU DÂRÜLMUALLİMÂT'TA VERİLEN ANA DİL VE YABANCI DİL EĞİTİMLERİ (1870-1908)

Bekir KARACA

Necmettin Erbakan Üniversitesi

bekirkrc1299@gmail.com

ÖZET

1870 yılında İstanbul'da kız öğretmen okulu olan Dârülmualimât açılmıştır. Dârülmualimât'ın ilk programı incelendiğinde Hilmi Efendi'nin müdürlüğünde ana dilde eğitim üzerinde durulmuş ve yabancı dil eğitimleri temel aşamada kalmıştır. Ancak 1874 programında yabancı dil eğitimine net bir şekilde başlandığı görülmektedir. Türkçe derslerinin yanı sıra İsmail Efendi tarafından verilen Farsça dersi, Hatice Hanım ve Madam Armik'in verdiği nakış dersleri 1874 programında yer almıştır. Ayrıca okulun ders programlarında kadın hocalara rastlanması eğitim tarihimizdeki bir ilki de beraberinde getirmektedir. İlerleyen dönemlerde Dârülmualimât'a müdire atamaları da yapılmış olup dil dersleri çeşitlendirilmiştir. Türkçe dersi ve yabancı dil olarak da Arapça ve Farsça derslerinin verildiği bilinmektedir. 1883 programında; Arabî, Farisî, Lisan-ı Osmanî ve İmlâ dersleri İsmail Hakkı Efendi, Rik'a dersleri ise Besime Hanım tarafından verilmesi dil derslerinin çeşitlenmesi bakımından önemlidir. II. Meşrutiyet Dönemi'ne kadar dil dersleri Türkçe, Arapça ve Farsça çerçevesinde olan Dârülmualimât'ta, 1911 yılında Matmazel Lumer tarafından Fransızca dersleri verildiği bilinmektedir. Böylelikle II. Meşrutiyet sonrası Dârülmualimât programına Avrupa dillerinden Fransızcanın eklendiği görülmektedir. Genel bir ifadeyle Dârülmualimât, eğitim tarihimizin ilk kız öğretmen okuludur. Temel eğitim ve ortaöğretim üzere öğretmen yetiştiren bu kurumda daha çok ana dil yani Türkçe üzerinde yoğunlaşıldığı görülmektedir. Arapça ve Farsça öğretilen klasik dillerden olup Dârülmualimât programında da yer almıştır. Bu çalışma Dârülmualimât'tın gelişimini, Dârülmualimât'ta verilen ana dil ve yabancı dil eğitimlerini ele almaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmış olup; salnâmeler ve arşiv belgeleri başta olmak üzere alanyazın üzerinden incelemeler yapılmıştır. Ayrıca araştırmada Dergipark, EBSCO ve Wikilala gibi veri tabanları kullanılmıştır. Dârülmualimât, Dârülmualimîn ile kıyaslandığında beceri temelli derslerin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. II. Meşrutiyet Dönemi öncesi Dârülmualimât'ta Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Arapça ve Farsça derslerinin verildiği bilinmektedir. Dârülmualimât'ta dil dersleri II. Meşrutiyet sonrası Almanca ve Fransızcanın eklenmesiyle çeşitlenmiştir. Yapılan çalışma Osmanlı Devleti'nde kız öğretmen yetiştirme süreci, dil eğitimi ekseninde tarihsel bir çerçevede ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi tarihi, yabancı dil eğitimi tarihi, Dârülmualimât

NATIVE TONGUE AND FOREIGN LANGUAGE EDUCATION AT THE OTTOMAN STATE'S GIRLS' TEACHERS' SCHOOL, DÂRÜLMUALLİMÂT (1870-1908)

Bekir KARACA

Necmettin Erbakan University

bekirkrc1299@gmail.com

ABSTRACT

Dârümuallimât, a teacher training college for girls, was opened in Istanbul in 1870. When the first program of the Dârümuallimât is examined, it is seen that under the directorship of Hilmi Efendi, the focus was on education in the native language, and foreign language education remained at a basic level. However, it is clear that foreign language education began in earnest in the 1874 program. In addition to Turkish lessons, the 1874 program included Persian lessons taught by Ismail Efendi and embroidery lessons taught by Hatice Hanım and Madam Armik. Furthermore, the presence of female teachers in the school's curriculum marked a first in the history of education in Türkiye. In later periods, female principals were appointed to Dârümuallimât, and language courses were diversified. It is known that Turkish language classes and Arabic and Persian language classes were also offered. In the 1883 program, Arabic, Persian, Ottoman Turkish, and spelling classes were taught by Ismail Hakkı Efendi, while calligraphy classes were taught by Besime Hanım, which was significant in terms of the diversification of language classes. Until the Second Constitutional Era, language courses at the Dârümuallimât were limited to Turkish, Arabic, and Persian, but in 1911, French courses were taught by Matmazel Lumer. Thus, it can be seen that French was added to the Dârümuallimât program after the Second Constitutional Era. In general terms, Dârümuallimât was the first teacher training school for girls in the history of education in Türkiye. This institution, which trained teachers for primary and secondary education, focused mainly on the native language, Turkish. Arabic and Persian, which are classical languages taught, were also included in the Dârümuallimât program. This study examines the development of Dârümuallimât and the mother tongue and foreign language education provided at Dârümuallimât. The study employs the qualitative research method of document analysis, with examinations conducted primarily through yearbooks, archival documents, and the literature. In addition, databases such as Dergipark, EBSCO, and Wikilala were used in the research. When compared to Dârümuallimîn, it was found that Dârümuallimât had more skill-based courses. It is known that Turkish education and Arabic and Persian language courses were taught at Dârümuallimât before the Second Constitutional Era. Language courses at Dârümuallimât diversified after the Second Constitutional Era with the addition of German and French. The study examines the process of training female teachers in the Ottoman Empire within a historical framework centered on language education.

Keywords: History of Turkish language education, history of foreign language education, Dârümuallimât

TARİH EĞİTİMİNDE VATANSEVERLİK DEĞERİNE YÖNELİK FARKINDALIK OLUŞTURULMASINDA BİYOGRAFİ TEMELLİ ETKİNLİKLERİN KULLANILMASI

Ahmet KALKAN

Gazi Üniversitesi

kalkan.amt@gmail.com

Dr. Cemile AÇIL

Atatürk Üniversitesi

cemile.kurt@atauni.edu.tr

ÖZET

Biyografiler tarihsel şahsiyetlere odaklanarak arka planda tarihsel mekân, olgu ve olaylara ışık tutmakta; öğrencilere örnek kimlikler sunarak geçmişle bugünün ilişkilerini, günümüz değerlerini ve geleceğin temsilcisi olma sorumluluklarını öğretmektedir. Sosyal bilgiler öğretiminde biyografilerin kullanımına yönelik çalışmalar olmasına; öğrencilerin bu tür kimlikleri kendilerine örnek aldıkları ortaya konulmasına rağmen tarih eğitiminde oldukça az sayıda çalışma olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan 9. 10. 11. sınıf Tarih Dersi Öğretim Programında vatanseverlik değeri vurgulanmasına rağmen alan yazında bununla ilgili sınırlı sayıda çalışma yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmada ise Ahmet Rüstem Bey'in hayatını konu alan biyografi temelli etkinliklerle 11. sınıf öğrencilerine vatanseverlik değerinin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada etnik kökenine rağmen Ermeni olaylarında Osmanlı'yı savunduğu için Amerika'da istenmeyen adam ilan edilen, Kuvay-ı Milliye ve Millî Mücadeleye destek veren Polonya asıllı Ahmet Rüstem Bey'in hayatını konu alan biyografik etkinliklerle vatanseverlik değerine dair öğrencilerde farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeliyle gerçekleştirilmiştir. 11. sınıf düzeyindeki 24 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluştururken katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış odak grup görüşme formu ile etkinlikler öncesi ve sonrasında uygulanan açık uçlu soru formlarıyla toplanmıştır. Etkinliklerden önce açık uçlu soru formu I uygulanmış ardından drama, mektup, gazete, dergi, röportaj etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Son olarak açık uçlu soru formu II uygulanmış ve yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler doküman analizi ve içerik analiziyle incelenmiştir. Sonuç olarak Alfred Bielinski'nin hayatı ve dönemin tarihi olaylarının kavranılmasında ve vatanseverlik değerine dair farkındalık oluşturulmasında biyografi temelli etkinliklerin katkısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Biyografi temelli etkinlik, Vatanseverlik değeri, Ahmet Rüstem Bey

THE USE OF BIOGRAPHY-BASED ACTIVITIES IN BUILDING AWARENESS OF PATRIOTISM VALUE IN HISTORY EDUCATION

Ahmet KALKAN

Gazi University

kalkan.amt@gmail.com

Dr. Cemile AÇIL

Atatürk University

cemile.kurt@atauni.edu.tr

ABSTRACT

Biographies, by focusing on historical figures, shed light on historical settings, phenomena, and events in the background. They offer exemplary identities to students, facilitating their understanding of the relationship between the past and the present, contemporary values, and their responsibilities as future representatives. Although there is a growing body of research on the use of biographies in social studies education and evidence that students adopt such figures as role models, studies in the field of history education remain limited. Furthermore, despite the emphasis on the value of patriotism in the 9th, 10th, and 11th-grade History Curriculum, the literature reveals a scarcity of studies addressing this theme. Within the scope of this research, a series of biographical activities were designed to foster students' awareness of the value of patriotism, centered on the life of Ahmet Rüstem Bey -a diplomat of Polish origin who-, despite his ethnic background, was declared persona non grata in the United States due to his defense of the Ottoman Empire during the Armenian events, and who actively supported the Kuvay-ı Milliye (National Forces) and the Kurtuluş Savaşı (Turkish War of Independence). For this purpose, the research adopted a case study design, one of the qualitative research methodologies. The study group consisted of 24 11th-grade students, selected through the convenience sampling method, a form of purposive sampling. Data were collected using a semi-structured focus group interview form and open-ended questionnaires administered before and after the activities. Initially, open-ended question form I was, by a series of activities including drama, letter writing, newspaper and magazine creation, and interviews. Subsequently, open-ended question form II was applied, and semi-structured focus group interviews were conducted. The collected data were analyzed through document analysis and content analysis techniques. The findings indicate that biography-based activities significantly contributed to students' understanding of Ahmet Rüstem Bey's life, the historical context of the period, and the development of an awareness of the value of patriotism.

Keywords: Biography-based event, Patriotism value, Ahmet Rüstem Bey

MÂNİ VE TÜRKÜLER ÖRNEĞİNDEN KÜLTÜREL MİRASIMIZIN TARİH DERSLERİNE YANSITILMASI

Dora HOROZ

ODTÜ Geliştirme Vakfı Ankara Özel Lisesi

dorahoroz@gmail.com

ÖZET

Geleneksel Türk Kültürü içinde mâni ve türkülerle yaşatılan Ankara ağzı, somut olmayan kültür miraslarımızdandır. Bu çalışma, Ankara ağzının popüler kültür içinde yozlaşmasına dikkat çekerek, tarih derslerinde mâni ve türküler üzerinden, gerçek Ankara ağzını öğrencilere tanıtmayı, tarihe kaynaklık ettiklerini göstermeyi amaçlamıştır. Bu amaçla; Ankara yöresine özgü “Hüdayda” ve “Misket” türküleri ile yöreye ait 8 mâni örnek olarak seçilmiş, 11. sınıf Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi dersi Türklerde Sanat konusunda yapılan sınıf içi etkinliklerle aktif öğrenme sağlanmaya, yaratıcılık geliştirilmeye ve kimlik bilinci oluşturulmaya çalışılmıştır. Öğrencilere günümüz toplumsal olaylarıyla ilgili hiciv içeren mâni yazma ve paylaşma etkinliği yaptırılmış, farkındalığı artırmak için mâni atışmaları düzenlenmiştir. Çalışmada yöntem olarak; doküman analizi yapılmış, kaynaklar incelenmiş, özellikle Ayaş yöresine ait yerel dergilerde yer alan mâni örnekleri ile TRT Ankara Radyosu türkü arşivi taranmış, türkülerin hikayeleri, dönemleri araştırılmıştır. Bu çalışmalar; Ankara ağzının çevre köy ve kasabalarda özellikle düğün ve derneklerde hala canlı bir şekilde yaşatılmakta olduğunu, popüler kültür içerisinde ise yozlaştırılarak yansıtıldığını ve genç kuşak arasında bu şekilde var olmaya devam ettiğini tespit etmiştir. Sonuç olarak; mâniler unutulmaya yüz tutmuş kültür öğeleri iken, Ankara türkülerinin oyun havası formunda olanlarının popüler kültürde varlığını sürdürdüğü saptanmıştır. Kültürümüzdeki yerel unsurların, gençler arasında yaşatılarak canlı tutulması amacıyla tarih derslerinde sözlü kültür miraslarına yer verilmesi, tarihsel olaylar işlenirken dönemi anlatan türkülerin kitaplarda yer alması sağlanmalıdır. Yerel tarih çalışmaları proje tabanlı olarak tarih derslerine dahil edilmelidir. Yenilikçi tarih öğretiminde alternatif bir metot olarak bu kültür miraslarının kullanılması, tarih araştırmalarını zenginleştirerek gençlerin tarihe ilgisini arttıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel miras, Ankara ağzı, mâni, türkü, sözlü tarih

REFLECTING OUR CULTURAL HERITAGE IN HISTORY LESSONS THROUGH THE EXAMPLE OF MANİS AND FOLK SONGS

Dora HOROZ

ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Lisesi

dorahoroz@gmail.com

ABSTRACT

Within traditional Turkish culture, the Ankara dialect preserved through manis and folk songs represents a valuable part of intangible cultural heritage. This study seeks to draw attention to the distortion of the dialect in popular culture and, through manis and songs, introduce its authentic form to students in history classes, emphasizing their role as historical sources. For this purpose, the folk songs ‘Hüdayda’ and ‘Misket’, along with eight manis from the Ankara region, were chosen as examples. Classroom activities in the 11th-grade Turkish Culture and Civilization History course, under the theme “Art among the Turks,” were designed to ensure active learning, foster creativity, and promote identity awareness. Students also composed and shared satirical manis about contemporary issues, while mani duels were organized to raise awareness. As a method, document analysis was applied; relevant sources were reviewed, particularly local magazines from Ayaş featuring mani examples, and the TRT Ankara Radio folk song archive was examined. The stories and historical contexts of the folk songs were investigated. The findings showed that the Ankara dialect is still kept alive in villages and towns, especially during weddings and social gatherings, while in popular culture it appears in a distorted way and persists among younger generations in this altered form. In conclusion, while manis are cultural elements on the verge of being forgotten, Ankara folk songs, especially dance tunes, continue to exist in popular culture. Integrating oral heritage into history lessons will enrich research and increase students’ interest.

Keywords: Cultural heritage, Ankara dialect, mani, Türkü, oral history

EVALUATION OF HIGH SCHOOL TRANSITION EXAM QUESTIONS (2018-2025) WITHIN THE FRAMEWORK OF HISTORICAL THINKING SKILLS

Prof. Dr. Banu Çulha Özbaş

Dokuz Eylül University

banu.culha@deu.edu.tr

Zeynep Esra Bayrak

Dokuz Eylül University

zeynepesra.bayrak@ogr.deu.edu.tr

ABSTRACT

The High School Entrance Exam (LGS) is a centralized exam system implemented by the Ministry of National Education since 2018. The exam, taken by 8th-grade middle school students, consists of the courses Turkish, The Republic of Türkiye History of Revolution and Atatürkism, Religious Culture and Moral Knowledge, Foreign Language, Mathematics, and Science, and is administered in two sessions. It includes a total of 90 multiple-choice questions: 50 in the verbal section and 40 in the numerical section. This study was conducted based on the 2018 The Republic of Türkiye History of Revolution and Atatürkism course curriculum. The program emphasizes the development of historical thinking skills. Historical thinking can be defined as individuals' use of strategies specific to the discipline of history to understand, explain, and interpret the past. The purpose of this research is to evaluate 80 questions asked on the LGS between 2018 and 2025 within the framework of historical thinking skills. The research, conducted using document analysis, examined the questions in terms of historical significance, first-hand evidence, change and continuity, cause-and-effect relationships, historical perspective-taking, and ethical dimensions. Additionally, the connection between the questions asked on the LGS and the objectives of the 8th-grade The Republic of Türkiye History of Revolution and Atatürkism course was evaluated to identify the most and least frequently asked objectives and units. The findings indicate that questions requiring students to evaluate the reliability of sources or construct a historical narrative were not included. Most questions aimed at reaching a single correct answer. The research provides suggestions for developing questions focused on historical thinking skills.

Keywords: High school entrance exam (LGS), curriculum, The Republic of Türkiye History of Revolution and Atatürkism, course exam questions, historical thinking

A SCALE DEVELOPMENT STUDY ON HIGH SCHOOL STUDENTS' ATTITUDES TOWARD HISTORY-THEMED DIGITAL GAMES

Muhammed ERDOĞAN

Gazi University

erdoganmuhammed115@gmail.com

Assoc. Prof. Ayşegül Nihan EROL ŞAHİN

Gazi University

nihanerol@gazi.edu.tr

ABSTRACT

History-themed digital games attract the attention of students from diverse cultural backgrounds worldwide and, due to their ability to convey historical contexts, can exert a significant influence on learners. This influence has made history-themed digital games a relevant subject of academic inquiry. This study aims to develop a scale to measure high school students' attitudes toward history-themed digital games. In the first stage of this quantitatively designed research, a 30-item scale encompassing cognitive, affective, and behavioral dimensions was constructed and administered to a group of 73 tenth-grade students enrolled in an Anatolian high school in Sincan, Ankara. Based on the data collected from this pilot study, several items were revised, and the modified version of the scale was subsequently administered to a new group of 68 students from grades 9 to 12 studying at a private educational institution in Yenimahalle, Ankara. The implementation process of the developed scale is ongoing, with the target of reaching a minimum of 140 high school students from various schools in Ankara. It is expected that the findings obtained from these applications will be consistent with the pilot data. At the conclusion of the study, the results will be analyzed and compared with findings from similar studies in the field of digital game-based education and research on history-themed digital games. Based on the research's results, recommendations will be made for future applied or theoretical research in the field of history education.

Keywords: Attitude, scale development, history-themed digital games, high school, history education

UTILIZING CONCEPT MAP TECHNIQUE IN TEACHING THE HISTORY OF THE NATIONAL STRUGGLE: THE EXAMPLE OF THE BATTLE OF SAKARYA

Dr. Enes ÖZ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University

enesoz@nevsehir.edu.tr

ABSTRACT

Concept maps are a teaching technique used to make the relationship between information and keywords within a subject memorable. In this method, which also provides effective teaching in history education, the foreground concepts of the subject to be conveyed are determined and then they are patterned with each other like a network, from general to specific. In this way, while the information to be learned is presented through a single visual, it also helps students understand the relationships between concepts. The use of this method in the narration of the wars during the War of Independence helps to realize an effective learning process. In this context, the use of concept maps technique in the narration of the Battle of Sakarya contains the main argument of the study. While this technique enables the concepts of the Battle of Sakarya to appear together, the connection of these concepts in the form of neural networks constitutes the importance of the study. In the study method, the concepts used in teaching the Battle of Sakarya were examined and determined with the document analysis approach, and the interconnections of these concepts were evaluated and conveyed graphically. By using the concept mapping method in teaching the Battle of Sakarya, a more stable and practical teaching process is achieved in which all the terms are seen in a single graphic. In addition to these findings, many developments, especially the developments related to Mustafa Kemal Pasha in the battle, the various naming of the battle, its development and results, are transferred to the concept chart with this method. This situation makes it easier to establish basic conceptual connections between the information in the course source, to accelerate the learning process and to establish a stronger cause-effect relationship.

Keywords: Concept maps, concept graphics, National Struggle, Battle of Sakarya

OSMANLI'DA EĞİTİMİN MODERNLEŞMESİ SÜRECİNDEKİ ETKİLENMELERE BİR ÖRNEK OLARAK SELİM SIRRI (TARCAN)'IN MACARİSTAN VE ROMANYA'DAKİ EĞİTİM SİSTEMİ HAKKINDAKİ RAPORLARI

Doç. Dr. Erol ÇİYDEM

Kastamonu Üniversitesi

eciydem@kastamonu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada Selim Sırrı (Tarcan) Bey tarafından Macaristan ve Romanya eğitim sistemi hakkında hazırlanmış olan raporlar incelenmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nda dönemin önemli eğitimcilerinden olan Selim Sırrı Bey 1910'lu yıllarda bahsedilen ülkelere ziyaretlerde bulunarak söz konusu iki raporu hazırlamıştır. Çeşitli kademelerdeki mektepler hakkında bilgileri barındıran raporların hazırlanış amacı çalışmada ilk olarak tartışılan hususlardan birisi olmuştur. Yine çalışmada “neden Macaristan ve Romanya tercih edilmiştir?” sorusu cevaplandırılmaya çalışılmıştır. Raporlardaki sunulan bilgi birikiminin söz konusu dönemde yürütülen Osmanlı eğitim ıslahatı üzerindeki etkisi nedir? sorusu da yine çalışmada tartışılmıştır. Selim Sırrı Bey, özellikle Macaristan eğitim sistemi hakkındaki raporunda ülkedeki ana mektepleri hakkında detaylı bilgiler sunmuştur. 1910'lu yıllar Osmanlı İmparatorluğunda okul öncesi eğitim alanında ilk somut gelişmelerin ortaya çıktığı bir süreçtir. Bu bağlamda söz konusu raporların Osmanlı İmparatorluğu'nda özellikle okul öncesi eğitim alanındaki yeniliklerin arka planındaki etkenlerden birisi olduğu ifade edilebilir. Yine raporlar bize o dönem eğitim sistemleri hakkında bilgi verilen iki ülke ile Osmanlı İmparatorluğu'ndaki eğitim alanındaki gelişmeleri mukayese etme imkânı sunmaktadır. Örneğin; incelenen ülkelerdeki öğrenci sayıları, öğretmen yetiştirme sistemi, öğretim programları gibi çeşitli başlıklarda bilgiler raporlarda yer almaktadır. Anlaşılabileceği üzere çalışmada ele alınan raporlar hem döneme ışık tutmakta hem de Osmanlı eğitim ıslahatının etkilendiği kaynaklara dair bizlere ipuçları sunmaktadır. Çalışmadaki verileri Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivlerinden ulaşılan söz konusu raporlar oluşturmaktadır. Söz konusu iki raporun transkripsiyonu gerçekleştirilerek raporların analizi günümüz Türkçesine çevrilen metin üzerinden yapılmıştır. Raporların analizi sonucu elde edilen bulgular raporların hazırlandığı dönemki eğitim ıslahatı da dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Bu anlamda söz konusu çalışmada yöntem olarak tarihsel araştırma kullanılmıştır. Tarihsel araştırma deseniinde amaç tarihi değer taşıyan veriyi manipüle etmeden geçmişte ne olduğunu anlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı İmparatorluğu, Selim Sırrı (Tarcan), ıslahat

SELİM SIRRI (TARCAN)'S REPORTS ON THE EDUCATION SYSTEMS IN HUNGARY AND ROMANIA AS AN EXAMPLE OF INFLUENCES ON THE MODERNIZATION OF EDUCATION IN THE OTTOMAN EMPIRE

Assoc. Prof. Erol ÇİYDEM

Kastamonu University

eciydem@kastamonu.edu.tr

ABSTRACT

This study examines reports prepared by Selim Sırrı (Tarcan) Bey on the education systems of Hungary and Romania. Selim Sırrı Bey, one of the most important educators of the Ottoman Empire, visited the countries mentioned in the 1910s and prepared the two reports in question. The purpose of preparing the reports, which contain information about schools at various levels, was one of the first issues discussed in the study. The study also attempted to answer the question, “Why were Hungary and Romania chosen?” The impact of the information presented in the reports on the Ottoman educational reforms carried out during that period was also discussed in the study. Selim Sırrı Bey provided detailed information about the main schools in Hungary, particularly in his report on the Hungarian education system. The 1910s were a period when the first concrete developments in preschool education emerged in the Ottoman Empire. In this context, it can be said that these reports were one of the factors behind the innovations in preschool education in the Ottoman Empire. The reports also provide us with the opportunity to compare the developments in the field of education in the Ottoman Empire with those in two other countries where information about the education systems of that period is provided. For example, the reports contain information on various topics such as the number of students in the countries examined, the teacher training system, and teaching programs. As can be understood, the reports discussed in this study shed light on the period and provide clues about the sources that influenced Ottoman educational reforms. The data in this study consists of the aforementioned reports obtained from the Presidential Archives of the Republic of Türkiye. The two reports, which were written in Ottoman Turkish, were transcribed and analyzed based on the texts translated into modern Turkish. The findings obtained from the analysis of the reports were evaluated taking into account the educational reforms of the period in which the reports were prepared. In this sense, historical research was used as the method in this study. The aim of historical research is to understand what happened in the past without manipulating data that has historical value.

Keywords: Ottoman Empire, Selim Sırrı (Tarcan), reform

OKUL RADYOSU

Doç. Dr. Sabri BECERİKLİ

Bursa Uludağ Üniversitesi

beceriklisabri@uludag.edu.tr

Yasemin HAZIROĞLU

Bursa Uludağ Üniversitesi

hazirogluyasemin@gmail.com

ÖZET

Teknoloji insan oğlunun eğitim-öğretim de dahil olmak üzere birçok faaliyetinde yer edinmiştir. Günümüzde öğretime yardımcı olmak, öğretimi geliştirmek üzere bilgisayar teknolojisinden faydalanılmaktadır. Türkiye’de bilgisayar teknolojisinden önce öğretimi desteklemek için radyolar kullanılmıştır. TRT öncülüğünde, öğretmenler, öğrenciler ve hatta okullu olmayan yetişkinlerin bilgi birikimini artırmak üzere radyoda çeşitli programlar yapılmıştır. Bu doğrultuda Milli Eğitime Bağlı olarak Film-Radyo ve Televizyon ile Eğitim Merkezi içerisinde Okul Radyosu kurulmuştur. 1963 yılında deneme yayınları ile başlayan Okul Radyosu, 1967’de yayın hayatına girmiştir. Radyonun haftalık yayın çizelgesinde dersler, ilkokul, ortaokul, lise ve genel seviye dersleri şeklinde sınıflandırılmıştır. İlköğretim ve ortaöğretim için kullanılacak radyo eğitim programları, Eğitim Programları Danışma ve Koordinasyon Kurulu bünyesinde oluşturulmuştur. Yetişkinler için Ocak Başı programı ile tarım ve hayvancılık üzerine eğitim verilmesi planlanmıştır. Ayrıca kadınlar için anne ve çocuk sağlığı, ev ve aile yönetimi konularında yayınlar yapılmıştır. 1969 yılı itibariyle Okul Radyosu Kılavuzu adı ile basılı materyaller yayınlanmaya başlanmıştır. Kılavuzlar bir nevi ders planları gibi olup program içerisinde yapılacak dersler ile ilgili genel bir tasarı ortaya koymuştur. Çalışmada Okul Radyosunun tarihsel süreci ele alınmış, Türkiye’nin 1960’lı yıllarının sonlarındaki teknolojik durumunun eğitim hayatındaki rolünün ne olduğu sorusuna odaklanılmıştır. Çalışma doğası gereği tarihsel bir araştırmadır. Tarihsel araştırma, geçmişin öğrenilmesini, anlaşılmasını sağlayarak günümüzde gerçekleşenlerin tarihsel bir süreci olduğunu göstermek ister. Mevcut çalışma tarih araştırmalarında kullanılan usul üzere yazılı materyallere dayandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan öğretim, öğretim teknolojisi, radyo ile öğretim, okul radyosu

SCHOOL RADIO

Assoc. Prof. Sabri BECERİKLİ

Bursa Uludag University

beceriklisabri@uludag.edu.tr

Yasemin HAZIROĞLU

Bursa Uludag University

hazirogluyasemin@gmail.com

ABSTRACT

Technology has become an integral part of many human activities, including education and instruction. Today, computer technologies are widely utilized to support and enhance teaching and learning processes. Before the widespread use of computers in Türkiye, radio broadcasting was employed to support education. Under the leadership of Turkish Radio and Television Corporation (TRT), various radio programs were developed to increase the knowledge base of teachers, students, and even adults outside the formal education system. In line with this objective, the School Radio was established within the Center for Education via Film, Radio, and Television under the Ministry of National Education. Initiated with trial broadcasts in 1963, School Radio officially began broadcasting in 1967. In the weekly broadcast schedule of the radio, lessons were categorized into primary school, middle school, high school, and general-level courses. The radio education programs intended for primary and secondary education were developed under the Education Programs Advisory and Coordination Board. For adults, the *Ocak Başı* program was designed to provide training on agriculture and livestock. Additionally, broadcasts for women focused on maternal and child health, as well as home and family management. Starting in 1969, printed materials titled School Radio Guide were published. These guides functioned similarly to lesson plans, presenting a general framework for the educational content to be delivered through the broadcasts. This study explores the historical development of School Radio and focuses on the role of Türkiye's technological landscape in the late 1960s within the educational field. Due to its nature, the research adopts a historical research design. Historical research aims to reveal that current developments are part of a historical continuum by facilitating the understanding and learning of the past. The present study is based on written materials in accordance with the methods commonly employed in historical research.

Keywords: Distance education, instructional technology, radio-based teaching, school radio

II. DÜNYA SAVAŞI YILLARINDA TÜRKİYE’DE MİLLÎ TARİH EĞİTİMİ POLİTİKALARI: TBMM ZABIT CERİDELERİ IŞIĞINDA BİR ANALİZ

Dr. Ahmet KORKMAZ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

ahmetkorkmaz@nevsehir.edu.tr

ÖZET

30 Ocak 1933'te NAZİ Partisi lideri Adolf Hitler'in iktidara gelmesi ve I. Dünya Savaşı'nda umduğunu bulamayan faşist İtalya'nın Milletler Cemiyeti'nin getirdiği düzene isyan etmesi, yaklaşık 6 yıl sürecek olan II. Dünya Savaşı'nın doğum sancıları olmuştur. 1938 yılının sonuna doğru Mustafa Kemal Atatürk'ün erken vedası ve yeni bir dünya savaşı gibi iki büyük talihsizlikle yüzleşmek zorunda kalan Türkiye Cumhuriyeti'nin 2. Cumhurbaşkanı olarak İsmet İnönü seçilmiştir. İnönü'nün yönetim kadrosunda Şükrü Saraçoğlu, Feridun Cemal Erkin, Numan Menemencioğlu, Fevzi Çakmak, Kazım Karabekir gibi önemli bürokratlar ve askerler bulunmaktadır. Ulus devlet anlayışının mimarlarından olan bu elit kadro, I. Dünya Savaşı'nın ve Kurtuluş Savaşı'nın zorluklarını ve sıkıntılarını canlı bir şekilde hafızalarında tutmuşlardır. Bununla beraber dışardan gelebilecek tehlikelere karşı milli dış politika ilkelerinden asla taviz vermemişler, dahası okullarda gençlere Milli Tarih şuuru aşılamayı, ulusun birlik ve beraberliğini sağlamayı, aidiyet ve vatan sevgisi duygularını işlemeyi amaçlamışlardır. Bu bağlamda TBMM Zabıt Ceridesi Tutanaklarına göre II. Dünya Savaşı sırasında Cumhuriyet Hükümeti'nin Milli Tarih anlayışına yönelik Meclis'te gösterdiği hassasiyetler çalışmanın temel amacını ihtiva etmektedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizine başvurulmuştur. Çalışmanın bulgularına göre, farklı ırk, din ve dillere mensup unsurlardan oluşan Osmanlı Devleti'nin yıkılışının ardından kurulan Türkiye Cumhuriyeti, II. Dünya Savaşı sürecinde demokratik kaygılardan çok üniter, milli, korumacı ve izole bir politika izlemiştir. Milli Tarih Eğitimi anlayışı ise, Hasan Âli Yücel'in Maarif Vekili olduğu II. Dünya Savaşı yıllarında (1939–1946) tavizsiz bir devlet politikası olarak sürdürülmüştür. Bu yönüyle çalışma, TBMM'de yapılan müzakereler çerçevesinde İnönü Hükümeti'nin Milli Tarih Eğitimi politikalarına farklı ve karşılaştırmalı bir bakış açısı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Milli tarih, tarih eğitimi, tarih şuuru, II. Dünya Savaşı, TBMM Zabıt Cerideleri,

NATIONAL HISTORY EDUCATION POLICIES IN TÜRKİYE DURING WORLD WAR II: AN ANALYSIS IN LIGHT OF THE TURKISH GRAND NATIONAL ASSEMBLY MINUTES

Dr. Ahmet KORKMAZ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University

ahmetkorkmaz@nevsehir.edu.tr

ABSTRACT

The coming to power of Adolf Hitler, the leader of the NAZI Party, on January 30, 1933, and the revolt of fascist Italy, which could not find what it hoped for in World War I, against the order brought by the League of Nations, were the birth pangs of World War II, which would last for about 6 years. Towards the end of 1938, the Republic of Türkiye, which had to face two great misfortunes, such as the early farewell of Mustafa Kemal Atatürk and a new world war, became the 2nd President of the Republic of Türkiye. İsmet İnönü was elected as the President. There are important bureaucrats and soldiers such as Şükrü Saraçoğlu, Feridun Cemal Erkin, Numan Menemencioğlu, Fevzi Çakmak, Kazım Karabekir in the management team of İnönü. This elite cadre, who are among the architects of the nation-state understanding, have vividly kept the difficulties and troubles of World War I and the War of Independence in their memories. However, they have never compromised on the principles of national foreign policy against the dangers that may come from outside, and moreover, they have aimed to instill the awareness of National History in young people in schools, to ensure the unity and solidarity of the nation, and to cultivate the feelings of belonging and patriotism. In this context, according to the Minutes of the Grand National Assembly of Türkiye, the sensitivities shown by the Republican Government in the Parliament regarding the understanding of National History during the Second World War contain the main purpose of the study. In this study, document analysis, one of the qualitative research methods, was employed. According to the findings, the Republic of Türkiye, established after the collapse of the Ottoman Empire—which had been composed of elements belonging to different races, religions, and languages—pursued a unitary, national, protectionist, and isolated policy during World War II, rather than one driven by democratic concerns. The understanding of National History Education, on the other hand, was maintained as a strict state policy during the years of World War II (1939–1946), when Hasan Âli Yücel served as Minister of Education. In this respect, the study provides a distinct and comparative perspective on the National History Education policies of the İnönü Government within the framework of the debates held in the Grand National Assembly of Türkiye (TBMM).

Keywords: National History, history education, historical consciousness, World War II, TBMM Minutes

